VANDAAG

ODUBER ...overslag...

107E JAARGANG — NO.: 101 ZATERDAG 5 MEI 1990

AMIGOE

Preke

Na die drie stenen volgen er hopelijk nog zo'n 793.874.903.113

ANC: ZUIDAFRIKA OVERWINNAAR

Verder overleg over afschaffing van apartheid

Mandela-De Klerk: grote stap vooruit

KAAPSTAD - Pretoria en het ANC gaan verder onderhandelen met als uiteindelijke doel tot afschaffing van apartheid te komen. Dit is het belangrijkste resultaat van het vrijdag geeindigde driedaagse vooroverleg in Kaapstad. De Zuidafrikaanse president Frederik W. de Klerk (54), en de vice-president en leider Nelson Mandela (71) van het Afrikaans Nationaal congres (ANC) spraken vrijdag aan het einde van het driedaagse historisch te noemen vooroverleg tussen de regering in Pretoria en het ANC in Kaapstad van een "grote stap vooruit". "Er is vandaag een grote stap vooruit gezet", zei De Klerk. "Zuidafrika is als overwinnaar tevoorschijn gekomen", aldus Mandela. Het vooroverleg diende om te komen tot onderhandelingen over grondwetswijzigingen, die uiteindelijk moeten leiden tot afschaffing van apartheid.

In een gezamenlijke slotverklaring van het driedaagse overleg verplichten partijen zich de sfeer van geweld te beeindigen en vreedzame onderhandelingen na te streven. Het bewind belooft in het document verder te blijven streven naar opheffing van de uitzonderingstoestand. **Partijen kwamen verder overeen een gezamenlijke werkgroep te vormen die uiterlijk 21 mei een formule moet vinden om politieke gevangenen vrij te laten en verklaren in verdere onderhandelingen een nieuw grondwetsysteem uit te werken, dat een einde moet maken aan de apartheid in Zuidafrika.**

STREVEN

De zeven controversiele punten waar het in het vooroverleg over ging waren de Zuidafrikaanse politieke veiligheidswetten, de terugkeer van ANC-bannelingen, de aanwezigheid van veiligheidstroepen in de zwarte woongebieden, de vrijlating van politieke gevangenen, de uitzonderingstoestand, het principe van "gewapende strijd" van het ANC en de noodzaak te komen tot een beeindiging van het geweld in Zuidafrika.

In de gezamenlijke slotverklaring van vrijdag beklemtoont het ANC ten aanzien van de gewapende strijd alleen zijn verplichting tot de in de "inleiding genoemde doelstellingen" (gezamenlijk streven naar een einde van de sfeer van geweld en naar vreedzaam onderhandelen) zonder er uitdrukkelijk van te spreken dat het geweld **afzweert. Over de ANC-eis** tot opheffing van de uitzonderingstoestand wordt parallel daarmee alleen gezegd dat de regering daar verder naar blijft streven. Daarnaast belooft de regering "de bestaande veiligheidswetgeving opnieuw te zien opdat er normale en vrije politieke activiteit kan komen.

VOOR EERST

Na het bereiken van het "Groote-Schuur-akkoord" gaven De Klerk en Mandela voor het eerst samen een persconferentie. Het ANC zal zijn principe van gewapende strijd tegen Pretoria heroverwegen, terwijl de regering op haar beurt zal streven naar opheffing van de uitzonderingstoestand, zeiden Mandela en De Klerk op de persconferentie. "Wij gaan kijken naar de hele kwestie van gewapende strijd en dit zal gebeuren door de leiding van het ANC, die de aangewezen beslisingen zal nemen", zei Mandela, terwijl De Klerk sprak van een "belangrijke doorbraak in het vreedzame proces dat wij willen zien plaatsvinden in Zuidafrika".

Volgens Mandela was de sfeer van het driedaagse overleg "hartelijk" geweest en werden gevoelige punten besproken in een "geest van verzoening en begrip". Er is nog geen datum vastgesteld voor een nieuwe ronde van besprekingen.

OP REIS

De Klerk begint direct volgende week een Europese rondreis, waarop hij overigens Nederland niet aandoet, maar wel Frankrijk, Groot-Brittannie, Zwitserland, de Bondsrepubliek, Griekenland, Portugal, Spanje, Belgie en Italie. De Zuidafrikaanse staatsradio bestempelde deze reis als de belangrijkste van enig Zuidafrikaans staatshoofd nadat de Nasionale party in 1948 aan de macht kwam. "Het is voor het eerst dat een Zuidafrikaans staatshoofd naar het buitenland gaat zonder zich te hoeven verdedigen vanwege rassenpolitiek", schreef het Afrikaanstalig blad "Die Burger", de spreekbuis van de Nasionale party van De Klerk. Algemeen verwacht wordt dat hij in juni de VS zal bezoeken.

Karamanlis

■ *ATHENE - De Griekse politieke veteraan Constantine Karamanlis is tot president gekozen. Na zijn uitverkiezing hield hij in zijn woning in Politia een persconferentie. De nu 83-jarige Caramanlis bekleedde dezelfde positie ook in de jaren 1980-1985.*

Vooral in Uganda en Malawi

AIDS wereldwijd weer toegenomen

GENEVE - In april is het aantal AIDSlijders wereldwijd met zeventienduizend toegenomen. Dit heeft de Wereld Gezondheids-organisatie (WHO) vrijdag bekendgemaakt. Hiermee komt het aantal geregistreerde AIDSlijders op 254.078.

Vooral in de Afrikaanse landen Uganda en Malawi was de toename groot. De WHO vermoedt dat het werkelijke aantal AIDSlijders zeshonderdduizend bedraagt. Daarnaast zouden tussen de drie- en vijf miljoen mensen door het virus besmet zijn.

Hierbij enkele cijfers met achter elkaar de cijfers van eind maart en eind april; de Verenigde Staten: 153.720 en 150.619; Uganda: 12.444 en 7.375; Malawi: 7.160 en 2.586; Afrika (continent): 63.842 en 51.978; Europa: 33.896 en 31.948; Nederland: 1.189 en 1.174; Frankrijk: 8.883 en 8.883; Oceanie: 1.976 en 1.947; Azie: 664 en 618

Moskou: weer vloeibaar gas voor Litouwen

VILNIUS-MOSKOU - De regering van de Sovjetunie heeft vrijdag aangekondigd dat vanaf vandaag (zaterdag) weer vloeibaar gemaakt gas aan Litouwen wordt geleverd, zo heeft Radio-Vilnius uit Litouwen gemeld. Het gas dient volgens het radiostation alleen voor huishoudelijk gebruik.

De vice-premier van Litouwen, Algirdas Brazaukas, zei dat de Sovjet-minister voor de Spoorwegen, Nikolaj Konarov, hem vrijdagavond in een telefoongesprek zei dat er weer gas naar de republiek zal worden vervoerd. Via de aanvoer per trein zou tachtig procent van de behoeften van de republiek aan vloeibaar gemaakt gas in mei kunnen worden gedekt. Een half miljoen Litouwers gebruikt het gas om te kunnen koken. Het parlement van Letland heeft vrijdag de president van de SU, Michail Gorbatsjov, gevraagd onderhandelingen met de republiek te beginnen, zo meldde zaterdag het officiele Sovjetpersbureau Tass.

Verdrag Paraguay-Argentinië

■ *BUENOS AIRES - De presidenten Andres Rodriguez (links) en Carlos Menem wisselden de akten uit van de verdragen welke zij zojuist hadden getekend in het regeringspaleis in de Argentijnse hoofdstad. In deze verdragen is onder meer de bereidheid vastgelegd om voort te gaan met het Yacyreta- waterkrachtproject. Maar ook hielden de verdragen de concretisering in van het verlangen de integratie tussen beide landen op te voeren. (AFP-satellietfoto)*

SLM met Tower Air akkoord:

Jumbo voor routes Amsterdan en Miami

PARAMARIBO - De Surinaamse Luchtvaartmaatschappij (SLM) en de Amerikaanse onderneming Tower Air hebben een overeenkomst gesloten voor de huur van een Boeing-747 met een capaciteit van 480 passagiers. Dit heeft de SLM-directie vrijdag in Paramaribo meegedeeld. Ze zegt niet hoeveel ze moet betalen voor de huur, die een looptijd heeft van zes maanden.

De SLM onderhoudt met ingang van 15 mei diensten van en naar Amsterdam met de Jumbo. Ook gaat de Boeing-747 het traject Paramaribo-Miami vliegen. Door het inzetten van de Jumbo wordt het enige toestel van de SLM, de DC-8 Stanvaste, enigszins ontlast.

Tower Air is in New York gevestigd. De SLM zou aanvankelijk in een samenwerkingsverband met de KLM de route Paramaribo-Amsterdam vice versa onderhouden. De KLM zou een jumbo inzetten met ingang van april, terwijl de SLM voor de cockpitbemanning zou zorgen. De Surinaamse maatschappij bleek echter niet in staat het gewenste aantal cockpitbemanningsleden te leveren. Een aantal piloten en boordwerktuigkundigen is nog steeds in opleiding bij de KLM op Schiphol.

De SLM heeft in de afgelopen weken met verschillende luchtvaartmaatschappijen onderhandeld over de huur van een Jumbo. De financiele eisen waren voor de SLM echter te hoog.

UB40 komt

WILLEMSTAD — UB 40 komt naar Curaçao voor een eenmalig optreden. De populaire Britse reggaegroep zal op zondag 29 juli een concert geven. De band en een ondersteunende ploeg zal samen 32 man sterk zijn.

Als voorproefje komen een maand daarvoor The Wailers. De Jamaicaanse begeleidsgroep van wijlen de grote reggaekoning Bob Marley zal 29 juni optreden.

Kaifu bij Suharto

■ *JAKARTA - De Japanse premier Toshiki Kaifu (links) werd in het presidentiële paleis in Jakarta ontvangen door president Suharto (rechts). Kaify bracht een tweedaags bezoek aan de Indonesische hoofdstad.*

Vakcentrales: 5 mei vrij!

UTRECHT — De drie vakcentrales FNV, CNV en MHP hebben er in een brief aan het kabinet op aangedrongen om 5 mei voortaan voor iederen als vrije dag te laten gelden.

FNV-voorzitter J. Stekelenburg zei dat vandaag in Haarlem bij de opening van "Bevrijdingspop". De FNV is hoofdsponsor van dat festival voor steun aan Radio Freedom, die zijn uitzendingen richt op Zuidafrika.

Nederland stelt zich volgens stekelenburg bij de viering van feesten vaak wat kleinzielig en benepen op. Het gedoe van de nationale bevrijdingsdag noemde hij zonder meer schrijnend. Al jarenlang is er een discussie gaande over het karakter van die dag. Daarbij is als oplossing uit de bus gekomen om de bevrijdingsdag eens in de vijf jaar echt te vieren.

Het Nationaal Comite 4 en 5 Mei benaderde eerder dit jaar werkgevers en werknemers met het verzoek er alles aan te doen om van 5 mei een echte feestdag te maken. De werknemers hebben er met de werkgevers uitvoerig over gesproken, maar deze boden geen enkele ruimte. "In één van de welvarendste landen ter wereld kan het er weer eens niet van af", zei Stekelenburg.

"Volgens de FNV-voorzitter zijn er nu eenmaal zaken die niet alleen zijn te beoordelen op economische gronden. Daarom verwachten de drie vakcentrales van het kabinet dat het nu in één klap een einde maakt aan het jarenlange gesteggel over 5 mei. "Wij eisen: 5 mei vrij! Voor iederen!", aldus Stekelenburg.

Brenneke wint proces over Iraanse gijzeling

Reagan en Bush zouden met met Teheran hebben overlegd

PORTLAND - Richard Brenneke, de Amerikaanse zakenman die verklaarde dat de campagneleiders van Reagan en Bush de vrijlating van de Amerikaanse gijzelaars in Teheran in 1980 probeerden uit te stellen, is vrijdag door een jury vrijgesproken van de beschuldiging dat hij meineed had gepleegd.

Brenneke deed zijn geruchtmakende verklaring twee jaar geleden tijdens een fraudezaak in Denver waarin hij als getuige optrad. Hij zei toen dat de campagneleiders die ervoor moesten zorgen dat Ronald Reagan als president en George Bush als zijn vice werden gekozen, in het geheim met Iran in Parijs hadden onderhandeld over het uitstellen van de vrijlating. De campagneleiders waren bang dat de vrijlating in het voordeel zou uitpakken van de toenmalige president en rivaal van Reagan, Jimmy Carter.

Tijdens het proces, dat tien dagen heeft geduurd, bleven de federale openbaar aanklagers volhouden dat er nooit geheime besprekingen met Iran zijn geweest en dat Brenneke ook nooit voor de geheime dienst CIA heeft gewerkt, zoals hij zelf beweerde. Maar de jury geloofde Brenneke, aldus zijn advocaat, die zei dat er "politieke motieven" voor het proces in het spel waren.

Wegens manoeuvres van Washington:

Cuba bereidt zich op invasie van VS voor

HAVANA - Verontrust door drie militaire oefeningen die tegelijkertijd door het Amerikaanse leger rond Cuba worden gehouden, heeft de Cubaanse regering een reeks maatregelen genomen om voorbereid te zijn op een eventuele luchtaanval.

Een groot aantal reservisten is opgeroepen en in staat van paraatheid gebracht. In de hoofdstad is luchtafweergeschut neergezet. In enkele wijken van Havana en overal in het land zijn oefeningen gehouden tegen commando-acties.

De VS ontkennen iets van plan te zijn, ondanks de recente media-campagne tegen Cuba die de spanningen tussen beide landen behoorlijk heeft opgevoerd, zeker na de militaire invasie in Panama. Washington noemt de oefeningen "puur routinematig".

PEKING - De Egyptische president Hosni Mubarak brengt volgende week een officieel staatsbezoek aan China. Dit heeft het Chinese persbureau Xinhua bekendgemaakt. Mubarak zal de leiders in Peking bezoeken van 11 tot en met 14 mei. Het is het tweede bezoek van de Egyptische leider aan China. Het eerste vond plaats in 1986. China is de belangrijkste wapenleverantier voor Egypte.

PIKA

Bordenspecialist

WE HADDEN HET gisteren over het toerisme en de behoefte aan informatieborden voor eilandgasten. In dat kader treft Ruben Page, onze gedeputeerde van toerisme een kleine vermaning. Hij is toch wel de man bij uitstek die iets aan het plattegrondbordenprobleem kan doen. Want deze eilandsbestuurder heeft iets met borden. Of was u de flamingogebiedbeschermingsborden van Jan Kock vergeten die door zijn toedoen in een mum tijd werden opgericht om de dagjesmensen op een afstand van de zoutpannen te houden?

Bus-avontuur (1)

STEL DAT Page inderdaad her en der wat borden laat plaatsen, laat dan iemand de gedeputeerde ook even wijzen op de noodzaak van het plaatsen van een goede plattegrond bij de bushaltecentrale van Otrobanda en Punda. Bij het postkantoor te Punda staan bijvoorbeeld soms toeristen wat aarzelend te kijken hoe ze terug kunnen komen bij het Princess Beach Hotel. De bordjes van de kleine en grote bussen maken hen niet veel wijzer. Wat zou het alleraardigst zijn van ons eiland als wij onze gasten een plattegrond aanbieden waarop alle buslijnen van Curaçao staan aangegeven en de route die zij volgen. Er zijn nu eenmaal toeristen die het veel leuker vinden om met een grote gele bus over het eiland te toeren dan zich door een taxi of een tourbus te laten rondrijden. Noem hen desnoods 'de avonturiers'. Geef ze een goede handleiding en ze zijn gelukkig.

Bus-avontuur (2)

ALS PAGE toch een kijkje neemt bij de bussen, laat hij dan ook meteen eens praten met de leiding van het Autobus Bedrijf Curacao (mijnheer Richard Albertus) en de gedeputeerde voor ABC-aangelegenheden Tolinchi Pietersz. Want de werkwijze van het ABC is een beetje stoffig aan het worden. Uitgaande van het recht van de vakantieganger om zich onder het Curçaose volk te begeven en de bus te nemen, is hij volstrekt verloren als hij het waagt ergens halverwege de rit uit te stappen. Want wanneer komt de bus weer langs en waar is het volgende leuke plekje om uit te stappen?

Tolinchi Pietersz zou er zich van bewust moeten zijn dat het een redelijke dienstverlening is als bij elke bushalte twee bordjes worden bevestigd. Eéntje met daarop de busroute met namen van belangrijke straten en andere uitstappunten, en eéntje met daarop de vertrektijden van de langskomende bussen. Op die manier wordt voorkomen dat iemand een uur in de zon moet staan wachten.

Mochten Pietersz, Page, en andere beleidsbeslissers en uitvoerders zich afvragen of zij zich over zo'n futiliteit als wegwijzers en busborden druk moeten maken, dan luidt het verder niet-beargumenteerde antwoord van de Amigoe kortweg: Ja.

Bus-avontuur (3)

RUBEN PAGE hadden wij onlangs al aan de lijn, wij tipten hem dat er een kritisch stukje zou komen over het gemis aan plattegronden en buslijn-informatie. Hij reageerde positief en beloofde aandacht aan dit probleem te geven.

Ook directeur Albertus voelde wel wat voor betere informatieverschaffing aan busreizigers door middel van kaarten en tabellen. Maar dan moet men wel met een plan en met geld komen, want in de begroting is eigenlijk geen ruimte voor zoiets, aldus de inschatting van mijnheer Albertus.

De Dienst Openbare Werken zou ook een steentje kunnen bijdragen. De voorlichter van deze dienst moet echter bekennen dat op zijn vroegst pas volgend jaar bewegwijzering en dergelijke geïnstalleerd kunnen worden. Het gaat om aanwijzingen voor voetgangers. Want het is de bedoeling dat de binnenstad zoveel mogelijk autovrij gehouden wordt. Vanaf centrale uitstappunten voor bussen, vanaf parkeerplaatsen en vanaf de cruiseterminals zullen wegwijzers de toeristen een leidraad bieden.

Dat het nog even wachten is komt omdat op de agenda eerst staat vermeld de installatie van nieuwe bewegwijzering buiten de stad. Daarmee is men pas in november klaar, aldus DOW.

Consul Paraguay bij Wilsoe

■WILLEMSTAD—Gezaghebber Elmer Wilsoe had afgelopen donderdag bezoek van de consul van Paraguay die in Miami gevestigd is: Cesar Esteban- Grilllon was vergezeld van John Daryanani, directeur van Hermanos Lalo.

Afgifte uittrekksels aan "rijbewijstoeristen"

Onderzoek bij het Bevolkingsbureau

WILLEMSTAD —Het hoofd van het Bevolkingsbureau, Angel Ramirez, zal een onderzoek laten instellen naar het reilen en zeilen bij deze dienst met betrekking tot de afgifte van uittrekels uit het bevolkings- c.q. verblijfsregister. Inschrijvingen in het verblijfsregister komen tegenwoordig veelvuldig voor in verband met het steeds groeiende rijbewijstoerisme uit Nederland.

Vóór Europese Nederlanders op Curaçao kunnen afrijden, moet men ingeschreven zijn. De lokale adressen die opgegeven worden, zijn vaak fictief: vijf of zes leerlingen geven hetzelfde adres op, vaak is dat het huisadres van de rijleraar of een van diens naaste familieleden. Dat is zo erg niet, vindt Ramirez, want het gaat per slot van rekening om het verblijfsregister. Daarin worden de gegevens van personen opgenomen die slechts tijdelijk op het eiland verblijven.

Erg wordt het pas als deze mensen zich inschrijven in het bevolkingsregister: het 'echte' register met daarin gegevens over ingezeten van Curaçao. Verhalen over mogelijk minder legale praktijken binnen het bureau in verband met de afgifte van papieren, zei hij niet gehoord te hebben, maar een onderzoek kan geen kwaad, aldus Ramirez.

Terwijl 'op straat' geruchten de ronde doen over een 'handeltje' binnen het Bevolkingsbureau met betrekking tot de afgifte van bepaalde voor Nederlandse rijexamenkandidaten noodzakelijke papieren, rommelt het kennelijk ook intern bij deze dienst, die onder andere belast is met de organisatie van alles wat met verkiezingen te maken heeft.

Een groep anonieme werknemers stuurde onlangs een brief naar de media waarin men bepaalde zaken aan de kaak stelde. Daarbij werd het hoofd niet gespaard. Zo werd onder andere melding gemaakt van het gebruik van dienstwagens en dergelijke. Ramirez zei dat deze 'laag bij de grondse beschuldigingen' nergens op slaan. Hij wilde ten behoeve van de lieve vrede niet op deze zaak ingaan, maar zei wel op de hoogte te zijn van de achtergronden die tot deze 'actie' leidden.

REGELS

Over mogelijke vriendendiensten met betrekking tot de uittrekels zei hij geen geruchten of klachten vernomen te hebben. Volgens Ramirez gebeurt alles volgens de regels. De regels schrijven onder andere voor dat rijkandidaten uit Nederland zich verplicht moeten laten inschrijven, voor ze examen kunnen doen: dat gebeurt, als het goed is, alleen niet in het bevolkingsregister (alleen voor ingezetenen) maar in het verblijfsregister: dat is er alleen voor mensen die hier tijdelijk verblijven, maar zich om de een of andere reden toch willen inschrijven. De Wegenverordening schrijft voor, dat een uittreksel uit het bevolkingsregistes/ c.q. vervlijfsregister nodig is voor het examen afgelegd kan worden. Op zo'n uittreksel komt de naam, de geboorteplaats, het adres en het beroep van de persoon in kwestie voor.

Uit een door de Amigoe verricht onderzoek is gebleken dat de adressen die Nederlandse kandidaten opgeven vaak fictief zijn. Ze 'verblijven' vaak bij hun rijleraren of hun familieleden - en dan niet een of twee, maar in sommige gevallen wel vijf of zes.

'VERDACHT'

Volgens Ramirez kan het Bevolkingsbureau hiertegen niets ondernemen: ten eerste kan niet aangetoond worden dat deze adressen fictief zijn en ten tweede gaat het om het verblijfsregister. De Amigioe beschikt echter ook over copieën van uittrekels uit het Bevolkingsregister;; ook daarop verschijnen 'verdachte' adressen. Dat heeft mogelijk te maken met het feit dat documenten met daarop de aanduiding 'verblijfsregister,' vanwege de enorme vraag op zijn en dat derhalve de andere documenten gebruikt worden.

Het hoofd van het Bevolkingsbureau meent dat een onderzoek desondanks op zijn plaats is. 'Van bevoordeling of mogelijk illegale handelingen ben ik niet op de hoogte, maar ik zal deze zaak grondig onder de loep laten nemen.'

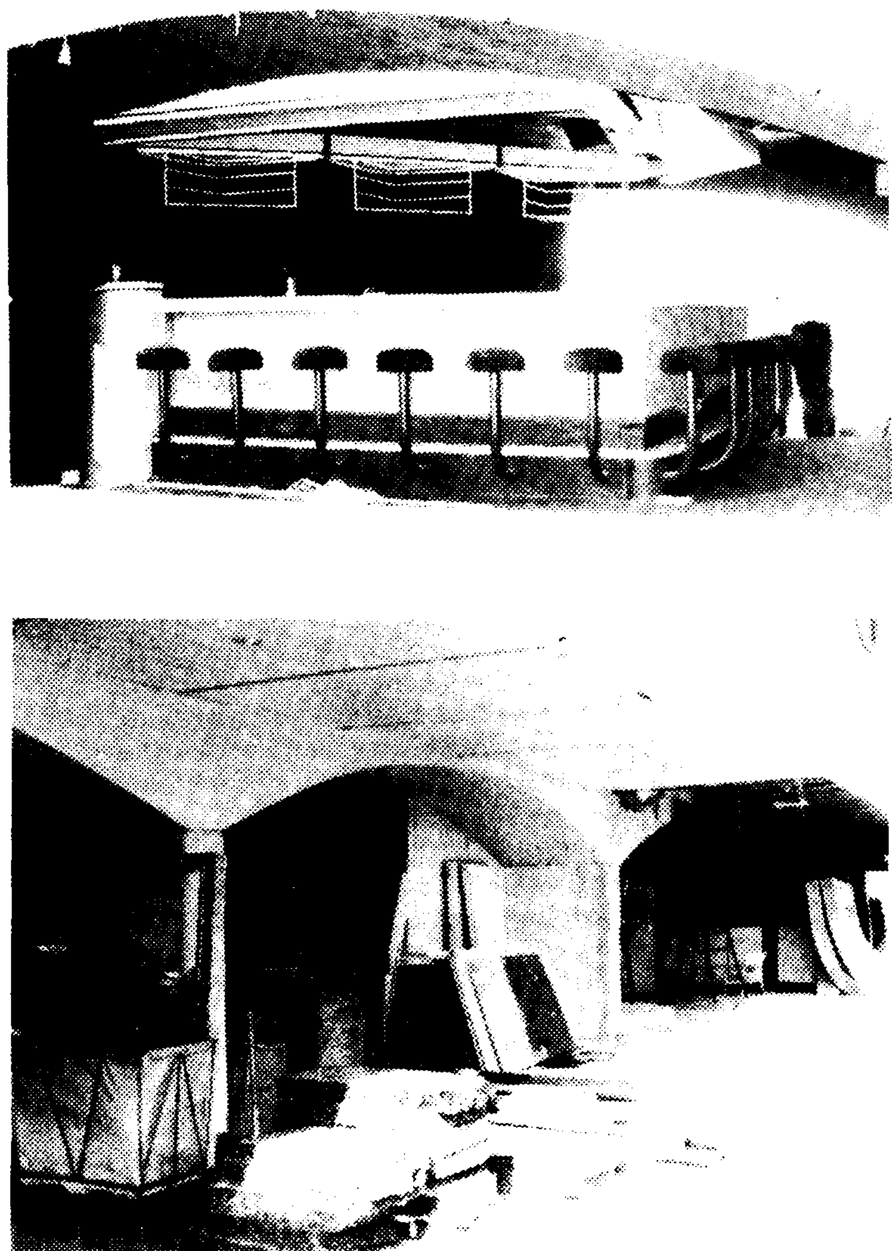
Vernieling in kerk

WILLEMSTAD —De 30-jarige man M.C. die zei 'de zoon van God' te zijn, heeft gistermiddag behoorlijk huis gehouden in de kerk van Buena Vista. Hij had zichzelf daarvoor wel over het hele lichaam met stukjes glas verwond: hij gaf bloed voor de zonden van de mensheid, verklaarde hij aan de leden van de patrouille van Rio Canario.

Hij vernielde drie schuiframen en drie schilderijen met religieuze afbeeldingen. Bij de overbrenging naar de poli veegde hij zijn handen, die bebloed waren, aan het hemd van een van de agenten. Hij moest daarna aan handen en voeten geboeid worden, omdat hij niet met de politieagenten meewilde. M.C. werd door dr Luqui Lung behandeld. Een onderzoek is ingesteld.

Dronken man

WILLEMSTAD —Een 47-jarige man die behoorlijk wat gedronken had en rond middernacht op de kruising Koningstraat/Wittewet rondliep, moest met de politie mee en ter ontnuchtering een avond op het politiebureau doorbrengen.

■ *WILLEMSTAD — Sabine's Discotheque in het Van der Valk Plaza Hotel wordt gesloopt. De bar zal gaan dienen als poolbar.*

De sloop en de 'opbouw' worden gerealiseerd door manager Mark van der Valk zélf en enkele werknemers uit Nederland.

De foto's bieden een zicht op de werkzaamheden.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:

Overwegend half bewolkt mogelijk tijdelijk zwaar bewolkt met enkele plaatselijke buien. Matige, af en toe vrij krachtige oostelijke wind (tussen acht en achttien knopen).

WEEROVERZICHT:

Alhoewel de storing van de intertropische convergentiezône sterk is afgenomen, blijft de aanvoer van vochtige en onstabiele lucht gedurende de komende 24 uur voldoende om enkele plaatselijke buien tot ontwikkeling te doen komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	half bewolkt	29	25	0.4
Bonaire	licht bewolkt	-.-	-.-	0.6
Curaçao	zwaar bewolkt	30	25	0.0
St Eustatius	zwaar bewolkt	28	25	0.0
St Maarten	zwaar bewolkt	30	25	0.0
Amsterdam	half bewolkt	26	10	0.0
Boston	regen	19	7	16.5
Chicago	geheel bewolkt	9	4	15.0
Detroit	geheel bewolkt	11	7	27.2
Kingston	half bewolkt	32	24	0.0
Miami	licht bewolkt	29	23	0.0
New York	nevel	14	9	19.1
Philadelphia	motregen	138	9	18.5
Port of Spain	licht bewolkt	32	23	sp
San Juan	licht bewolkt	30	21	2.0
Sto Domingo	half bewolkt	32	23	0.0

Midi maakt 't

De groep **Midi** die bestaat uit Antillianen die in Nederland werken en wonen, timmert niet alleen in Nederland structureel aan de weg, maar laat ook op Curaçao regelmatig van zich horen. De onlangs uitgebrachte maxi-singel 'Pushi Maron' beweegt zich met 45 omwentellingen per minuut in kringen van de meest populaire platen van het eiland op dit moment. De zeven-mansformatie bestaat uit zes broers (Bibi, Papi, Edri, Wensli, Fredi, Vonti) en één zus (Lili). Diverse nummers van de groep zijn overgenomen door anderen. Wilfrido Vargas, een der grootste orkestleiders van Zuid-Amerika nam al Midi-nummers op. In Nederland hebben Henk Spaan & Harry Vermeegen het door de groep geschreven nummer 'Dos Pasos' gebruikt en vertaald in iets oerhollands: 'Doe een stapje naar voren'.

Sitek: leerkrachten moeten vanaf 1 augustus betaald worden op basis van hun werkelijke leeftijd, conform de uitspraak van het kortgeding van 17 april 1990.

Bestuurscollege: "De alternatieven van de kortgeding rechter kunnen als uitgangspunten gehanteerd worden bij het zoeken naar een oplossing voor deze problematiek".

Slotsom: oorlog in het onderwijs.

i.m.

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN

Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

* * * * * * *

VERENIGING VAN TANDARTSEN

voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 82222 op te bellen.

* * * * * * * *

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS

voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 82344, 82412 en 82947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster Römer, tel.: 370460.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING

kantoor Gosieweg 15, tel.: 44231/44232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Concencion, tel.: 85381, pageboy 027-053 b.g.g. 43838.

kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Concencion, tel.: 85381.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO

Schottegatweg Noord 43, tel.: 43838/44510; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.

Consultatiebureau zuigelingen: iedere woensdagmiddag van 13.30-16.00 uur.

Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO

(Fontein 35, tel.: 648077): open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Martina, tel.: 642685 b.g.g. 601760.

* * * * * * *

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST

5 mei 1990 vanaf 08.00 uur tot 7 mei 1990 om 07.00 uur.

Dokter Winklaar, Sentro Mediko Sta Rosa tel.: 671101, spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 371418 b.g.g. 89266/89337.

(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, Nassy-Tseng, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST

4 mei 1990 vanaf 17.00 uur tot 7 mei 1990 om 07.00 uur.

Dokter Rosales-Concession, Spreekkamer Brievengat, tel.: 77244; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 75611 b.g.g. 89266/89337.

(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Goilo-Henry, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession, Pablo, Elhage en Davelaar)

DERDE DISTRICT BANDABAO

4 mei 1990 vanaf 17.00 uur tot 7 mei 1990 om 07.00 uur.

Dokter Sommer, Sentro Mediko Barber, tel.: 641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 648930 b.g.g. 89266/89337.

(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Schellens, Lucacius en Spong).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

* * * * * * * *

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST

zaterdag

Otrobanda

Muizenberg, Muizenberg z/n, tel.: 44390/44391

Punda

Antiliana, Kaya Flamboyan 1-A tel.: 76200/76208.

zondag

Otrobanda

Paradeis, F.D. Rooseveltweg 46-B, tel.: 89676/89808.

Punda

Cerito, Winkelcentrum Promenade, tel.: 76155/76689.

* * * * * * * *

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

5 mei: E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 25.

6 mei: R.J. Grüning, Patrijseg 9.

* * * * * * * *

HEEFT U hulp nodig bel **SOS-lijn 127.**

* * * * * * * *

LUCHTPOSTSLUITING

(Postkantoor Groot Kwartier)

Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.

Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.

* * * * * * * *

THORAX CENTRUM

(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

TONEEL

20.30 uur uitvoering van 'Wowo pa Wowo, Djente pa Djente' o.l.v. Eligio Melfor, Centro Pro Arte, Schouwburgweg z/n.

* * * * * * * *

ZONDAG

LANDHUIS ASCENSION

10.00-14.00 uur 'open house'.

* * * * * * * *

MAANDAG

TOERISTENSCHIP

09.00-18.00 uur 'Carta Costa' (S.J.)

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.

BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur, zond.: 06.00 en 09.00 uur.

BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.

BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.

CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.

GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.

JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.

HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur, zon.: 08.00 uur.

HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.

JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).

KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.

MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.

OTROBANDA:

Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.

Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.

PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.

SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.

SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.

SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.

SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.

SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.

STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (chrismatica) en 18.00 uur.

SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.

TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.

WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.

WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.

ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

* * * * * * *

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH

(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)

zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.

zondagmorgen 09.30 uur preekdiesnt.

(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)

zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

* * * * * * *

Gedeputeerden leggen eerste drie stenen

SONESTA BEACH CURAÇAO

WILLEMSTAD — "Het eerste grote hotel dat na twintig jaar van sluimerend toerisme op Curaçao wordt gebouwd." zo kenmerkte gedeputeerde Ruben Page gistermiddag het symbolische begin van de bouw van het nieuwe vijfsterren Sonesta Beach Hotel dat eind volgend jaar gereed moet zijn.

Het komt te staan aan de zeezijde vlakbij het twee jaar geleden geopende internationale handelscentrum ITC, naast het Curaçao Caribbean Hotel & Casino. Van die tijd dateren ook de plannen voor de bouw van het nieuwe hotel, dat gemakshalve Sonesta wordt genoemd, maar waarover deze internationale hotel-keten alleen de leiding zal hebben. Het is overigens de bedoeling, dat binnen korte tijd de bouw van een tweede hotel nabij het internationale handelscentrum van start gaat. Ten aanzien van dit hotel, Ramada, worden momenteel pogingen in het werk gesteld om de financiering rond te krijgen.

Het werkkapitaal van het Sonesta Beach Hotel, ruim 70 miljoen gulden, is vooral bijeengebracht door 76 lokale bedrijven, de Nederlandse Participatie Maatschappij, Sonesta en de Antilliaanse overheid.

Het nieuwe hotel wordt heeft onlangs becijferd, dat in de periode 1990 - 1994 het aantal hotelkamers op Curaçao zal moeten worden uitgebreid van 1.300 naar 2.200 om de te verwachten toeristische groei op te vangen. Volgens Sampson zullen in de komende jaren zeker 2.000 Beach Hotel-, op dat binnen een maand 76 lokale ondernemingen meer dan vier miljoen gulden bijeen brachten om in het project te investeren. Die lokale deelname was een 'bergrijpelijke vereiste' van Nederland. De verspreiding van de lijst met die namen, zo zei Capriles, is niet zozeer bedoeld om te laten zien wie er wél op staan maar meer om aan te tonen 'welke namen worden gemist': vooral van die bedrijven die er zeer wel bij zullen varen wanneer het toerisme op Curaçao tot grote bloei komt.

DE KONING

Capriles betrok in zijn dankwoord aan degenen die dit project hebben mogelijk gemaakt ook de voormalige Nederlandse minister van Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken drs Jan de nen afzienbare tijd het Ramada Hotel op Curaçao zal worden gevestigd.

Gedeputeerde van Toerisme Ruben Page zei te geloven dat het Sonesta Beach Hotel een belangrijke rol zal gaan spelen in de verdere ontwikkeling van het ITC en van het toerisme te Otrobanda. De landscaping rond het hotel zal een aantrekkingskracht hebben op buitenlandse gasten. Hij prees dit eilandsbestuur, waarvan hijzelf deel uitmaakt, voor het beleid dat is en wordt gevoerd om een gunstig klimaat te scheppen voor investeerders. Page zei tevens te menen dat slogans als 'Positivo' en 'Het wonder Curaçao' ertoe hebben bijgedragen, dat er meer vertrouwen is ontstaan in de economische vooruitgang van Curaçao.

Tegen de lokale investeer-

■*Een artistieke impressie van het Sonesta Beach Hotel op Curaçao bij het ITC.*

drie verdiepingen hoog en zal 248 suites en luxekamers tellen.

Eduardo Halabi, een van de initiatiefnemers, wees erop, dat het toerisme in de wereld in de komende jaren sterk zal toenemen. "Naar schatting worden 1.250 nieuwe hotels bijgebouwd, tot zelfs in de Sovjetunie, Oost-Europa en China. Het aantal hotelkamers zal in het Caribisch gebied met 20.000 toenemen'" zei Halabi.

TOENAME

Het toerisme in het Caribisch gebied is sterk afhankelijk van de Noord-amerikaanse markt. Volgens onlangs gepubliceerde cijfers is er de laatste tijd sprake van een daling van het aantal Noord-amerikanen, dat de eilanden in het Caribische gebied bezoekt. Halabi wees er evenwel op, dat er een sterke stijging te constateren valt van het aantal toeristen uit Europa en het Verre Oosten. "Er bestaat reden aan te nemen, dat het toerisme naar Curaçao zal groeien, mede gezien de forse toename van bezoekers uit Nederland'" verklaarde Halabi.

Zijn mening wordt gedeeld door directielid Stephen Sonnabend van de Sonesta Hotels, die speciaal voor de eerste steenlegging naar Curaçao was gereisd. "Sonesta heeft onlangs al nieuwe hotels geopend op Aruba en Bonaire. Daar wij een groeiende stroom toeristen uit Europa, met name Nederland, verwachten, zal ons hotel in Amsterdam in diverse opzichten eraan gaan meewerken het nieuwe hotel op Curaçao een geslaagd project te doen worden, zei Sonnabend."

Onder-directeur Piet Sampson van de Curacaose stichting voor toeristische ontwikkeling Curaçao Tourism Development Foundation) personen moeten worden opgeleid om te kunnen voldoen aan de vraag naar gekwalificeerd hotelpersoneel.

Lionel Capriles wees er in zijn toespraak als directeur van de Raad van Toezicht van Rif Resort Hotel N.V. -de eigenaar van het Sonesta Koning en de directeur van het KABNAA, mr Frits Palm. Maar, aldus Capriles, met alle respect voor iedereen die een steentje heeft bijgedragen, we danken het met name aan Edouardo Halabi, dat het Sonesta Beach Hotel wordt gebouwd en dat binders die 'hun nek hebben uitgestoken' met een financiële deelname in het hotelproject zei hij: 'Don't worry, be happy...It is safe'.

'Uitsluitend wanneer een schildpad zijn nek uitsteekt, komt hij vooruit', zo zei Page veelbetekenend.

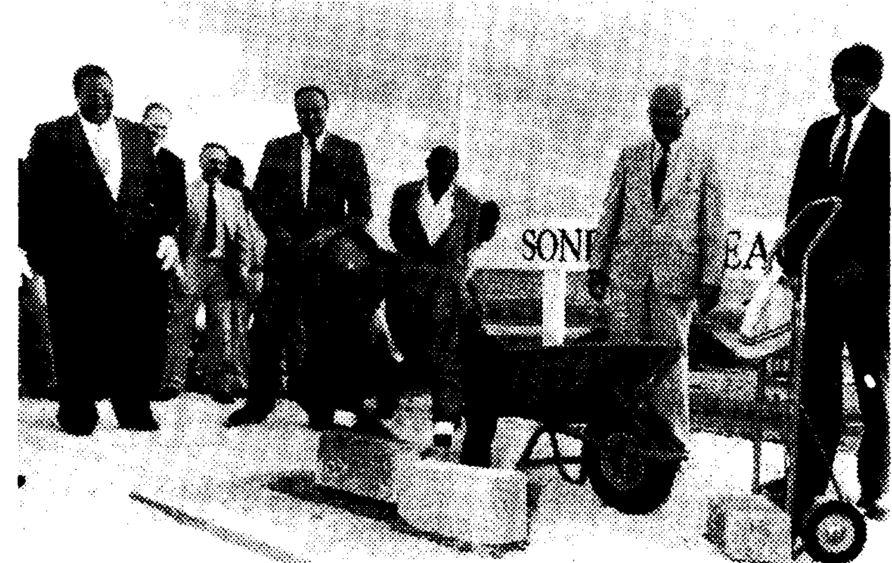
Gedeputeerde van Financiën mr Faroe Metry memoreerde de moeilijke tien jaren, die Curaçao achter de rug heeft: toen besloot Hilton dit eiland te verlaten, terwijl andere investeerders elders hun heil zochten. Er bleef echter een groep investeerders over, die wél vertrouwen bleef hebben in de toekomst van Curaçao, zo zei Metry. En voor die groep heeft hij alle waardering. Ook Metry ging in op de belangrijke rol, die deze regering heeft gespeeld en nog steeds speelt in de economische vooruitgang van Curaçao.

Metry sprak de hoop uit, dat het gezelschap, dat gisteren bij de eerste steenlegging aanwezig was, binnenkort weer bijeen zal komen voor eenzelfde gebeurtenis, maar dan voor het Ramada Hotel.

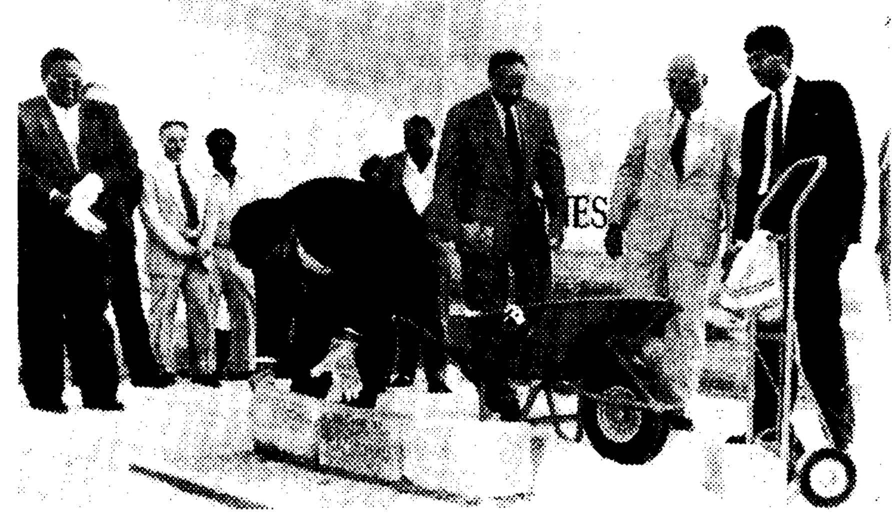
De architecten zijn:John T. Olson & Partners Inc. uit Boston, VS en het Architectenbureau Broos van Werkhoven NV, Curaçao. De constructie-partners: Netherlands Harbourworks (NA) NV en Croon Elektrotechniek BV.

■*Page: één...*

■*Mendes: twee...*

■*Metry: drie...*

■*Een deel van de aanwezigen bij de eerste steenlegging(en) van het Sonesta Hotel.*

WIPM eist minister anders in de oppositie

WILLEMSTAD/THE BOTTOM — Als Saba (en Statius) geen eigen minister krijgen in het nieuwe kabinet, dan gaat de Sabaanse partij WIPM van Will Johnson in de oppositie. Met een 'liaison-officer', belast met Sabaanse en Statiaanse zaken zal Saba in geen geval genoegen nemen. 'Dat wordt gewoon een bode, niets anders', verklaarde de secretaris-generaal van de WIPM, Dave Levinstone, vandaag vanuit The Bottom aan de Amigoe. Hij had voor DP Sint Maartenleider, Claude Wathey, geen goed woord over. Volgens de WIPM heeft Wathey namelijk roet in het eten gegooid en formateur Liberia-Peters dusdanig beïnvloed dat nu de kleinste eilanden geen eigen minister krijgen. Als Saba en Statius 'niet meedoen' zal het kabinet toch beschikken over de noodzakelijke twee-derde meerderheid van 15 zetels: PNP 7, SI/FOl 3, UPB 3, St Maarten 3.

De WIPM won de laatste Statenerkiezingen op Saba. Dit eiland vertegenwoordigt een zetel. Hetzelfde is het geval voor Statius, waar de DP Sint Eustaius de zetel in de wacht sleepte.

WIPM-leider en Statenlid, Will Johnson, is vandaag naar Willemstad gereisd, waar hij om twee uur vanmiddag een gesprek zou hebben met formateur Libera-Peters. Zij ontmoet dit weekeinde alle partijleiders en hoopt de eerste ronde formatiebesprekingen zondag avond rond te hebben.

Van Will Johnson zal ze te horen krijgen dat de WIPM niet bereid is deel te nemen, indien dit eiland -anders dan dat nu het geval is- geen minister mag aanwijzen. Of DP Sint Eustatius er net zo over denkt is niet bekend. Volgens Levinstone heeft DP leider Van Putten dezer dagen verklaard dat men hiervan geen breekpunt zal maken.

Voor de WIPM is dat wel zo en dan vooral omdat de kwestie van de minister al bijna in kannen en kruiken was. Wathey echter heeft op deze plannen een bom gegooid, omdat hij de WIPM ervan verdenkt onder een hoedje te spelen met de Sint Maartense oppostie SPA van Vance James. Dat is alleen zo omdat Johsnon en James samen naar Curaçao zijn gereisd, aldus Levinstone. 'Will Johnson heeft afgelopenn donderdag een telefoontje gehad van Wathey waarin hij hem dat met zoveel woorden meedeelde', aldus de WIPM secretaris-generaal die Wathey een 'verwarde man' noemde, die zich vooral zo spoedig mogelijk uit de politiek moet terugtrekken.

Watehy heeft de formateur, volgens de WIPM, kennelijk overgehaald en nu krijgen Saba en Statius geen miniser maar een liaison-officer. Dat is niet eerlijk, vindt de WIPM, vooral omdat die persoon helemaal geen bevoegdheden zal hebben. Dat Wathey in Willemstad nog zoveel te zeggen heeft vindt de WIPM een rare zaak. **Wathey keert zoals bekend niet meer terug in de Staten, zo maakte hij onlangs bekend.**

Eenheid rond de pausvlag

WILLEMSTAD — Alle roomskatholieke scholen krijgen een pausvlag. Die moet als symbool van eenheid gaan fungeren. "Wij scharen ons rond de vlag en vormen een grote familie van alle katholieken. De vlag draagt onze geloofsovertuiging zichtbaar uit en verkondigt de blijdschap die ons verenigt met de komst van onze geestelijke leider."

Dat schrijft R. Josepha, de vicaris-generaal van het bisdom Willemstad in een informatie-bulletin over het pausbezoek. Op de katholieke leerkrachten wordt een beroep gedaan activiteiten voor te bereiden rond de vlag en het centrale thema 'het christelijk gezin'. Tijdens de bezinning bij de weekopening en de dagopening zou het thema aan de orde moeten komen. Het voorbereidend comité stelt voor om vanaf 7 mei dagelijks een speciale ceremonie te houden bij het hijsen van de vlag.

Aanhouding

WILLEMSTAD —De 26-jarige R.M.M., die bekende de ruit van een auto te Coronet te hebben ingeslagen, werd gistermiddag op het Julianaplein aangehouden. M. rende richting Julianaplein, nadat de eigenaar van de wagen hem betrapt had. Hij achtervolgde hem en had hem op een gegeven moment op het Julianaplein te pakken. M. werd ter plaatste aangehouden.

Toegangskaarten pausmis SDK

WILLEMSTAD —De toegangskaartjes voor het bijwonen van de pauselijke mis op 13 mei in het sportstadion SDK zijn vanaf vandaag tot en met 12 mei bij de kerken van de verschillende kerken gratis te krijgen. Men kan van 5 tot 8 uur 's avonds bij de kerk uit de buurt terecht waar er een aantal mensen bij de ingang zitten.

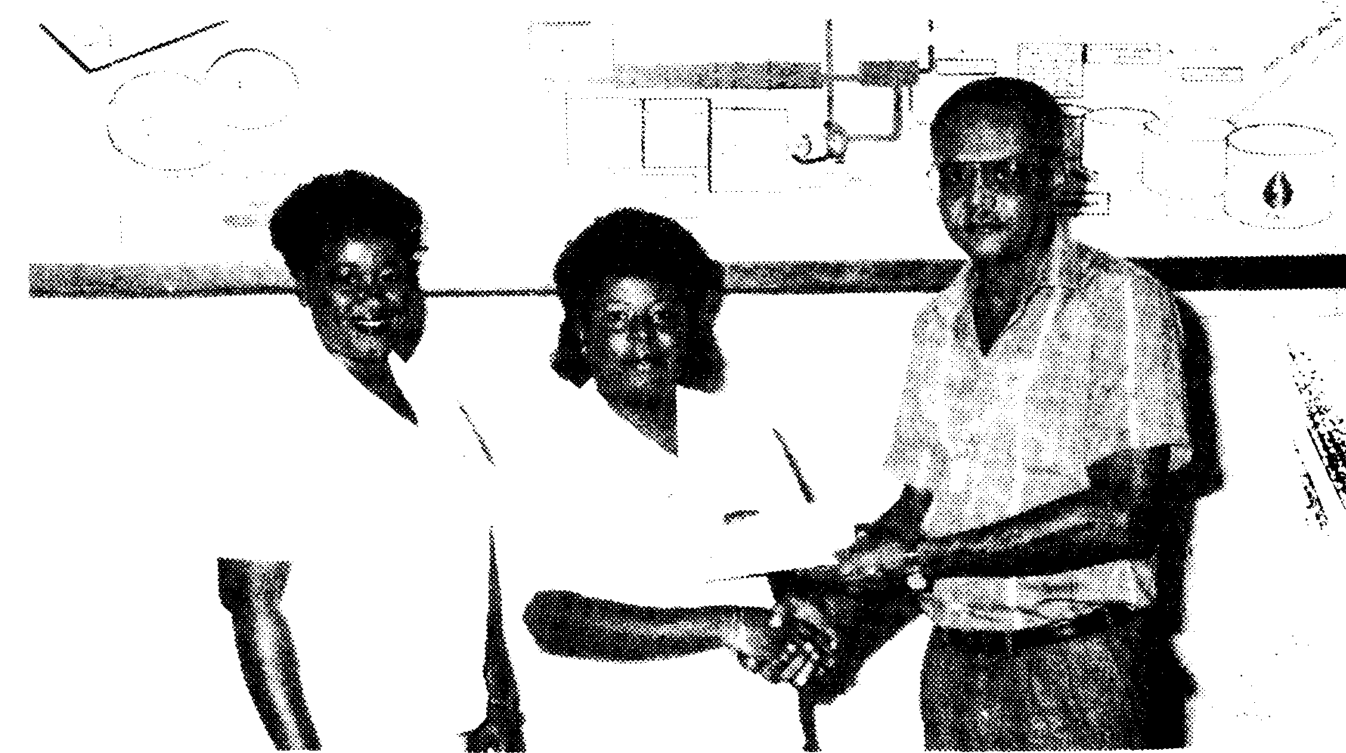
Voor de kaartjes werd om organisatorische reden gekozen. Daarop kan men namelijk ook aflezen in welke afdeling van het stadion men komt te zitten. Dat wordt aangewezen middels letters. Op 13 mei zullen de letters bij de verschillende ingangen duidelijk aangegeven worden: men moet dan daar naar binnen. Circa 4500 mensen zullen per ingang verwerkt kunnen worden. Bij het verlaten van het stadion zal het zelfde systeem worden toegepast.

Overlast drugsgebruikers

WILLEMSTAD —De patrouille van Punda moest naar de kruising Sittardstaat/Oranjestaat waar een tiental drugsgebruikers zoveel herrie maakte dat ze de nachtrust van de buurtebewoners verstoorden. De jongens moesten van die plek verdwijnen.

Seru Limpi

WILLEMSTAD — Vandaag, zaterdag, werd het startschot gegeven voor de schoonmaakactie te Seru Fortuna. Vanaf maandag 7 mei begint een groep van dertig jongeren -veelal werklozen - gestructureerd en onder begeleiding te werken aan het schoonmaken van de wijk. Vandaag al werden de wijkbewoners aangemoedigd het huis en het woonerf schoon te maken en grof vuil op straat te zetten. Het project duurt ongeveer drie maanden. De jongeren krijgen betaald voor hun bijdrage. De actie is georganiseerd door de dienst Jeugdzaken in samenwerking met verschillende andere eilandsdiensten en vooral met de stichting Wijkcentrum Seru Fortuna.

■*WILLEMSTAD — De KAE N.V. heeft een financiële bijdrage gedaan ten behoeve van de Stichting Wijkverpleging 'Banda Abou', voor de aanschaf van een microbus voor het transporteren van de patiënten van de stichting.*

De beschikking over een transportmiddel voor de patiënten is onontbeerlijk voor de stichting om haar doelstelling optimaal te verwezenlijken.

Foto: Overhandiging van de financiële bijdrage aan de directie van de Stichting op 25 april 1990. vlnr zuster L.Martina adjunct directrice, zuster E.Roberto, directrice en L.E.Muyden van de KAE N.V

JACKSONVILLE - Een 47-jarige Amerikaanse vrouw is deze week in het ziekenhuis van Jacksonville in Florida bevrijd van een gezwel aan haar eierstokken dat meer dan 32 kilo woog.

'Ik kan nu tenminste mijn voeten weer zien als ik lig', zei Sandy Carson opgelucht, die nu nog honderd kilo weegt. Carson leed aan onverklaarbare gewichtstoename, maar werd op eigen verzoek in [illegible] hartklachten. Bij onderzoek bleek haar hart in orde, maar haar buikholte vrijwel geheel gevuld met een - overigens goedaardig - gezwel. Na een operatie van vier uur werd de Amerikaanse een stuk lichter wakker.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/ 1...-17.30 uur; zaterdag gesloten

TELEFOON 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-743.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10 815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
zaterdag+zondag
PRINCIPAL: 20.30 uur **Braddock: Missing in action III** (action, 18 jr).
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **Friday The 13th part VIII: Jason takes Manhattan** (horror/thriller, 18 jr).

* * * * * *

BOTICA'S (nachtdienst)
Pabao brug: Sta Cruz, tel.: 28028.
Pariba brug: San Nicolas, tel.: 45712.

* * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter E. de Cuba, Sta Cruz 56, tel.: 25666.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter E. Westrate via Centro Medico San Nicolas, tel.: 48833.

* * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke-Martinez, tel.: 24696.

* * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, **tel.: 115)**

* * * * * *

FADA (Paardenbaaistraat 8, tel.: 32999): voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG. 18.00 Spirit of adventure: 'Beneath the sea/Galapagos'; 18.45 Style with Elsa Klensch; 19.00 Leu fo'i kas; 20.00 Love Boat: 'His girls dream'; 21.00 CNN international news; 21.30 Redd Foxx show; 21.50 Estreno: 'Incident at Crest Ridge', 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 17.00 Just for the record; 17.25 Matinee: 'The Macahans'; 19.30 Showtime: 20.30 Quo Vadis; 21.30 CNN international news; 22.00 Ellis Island, 22.45 Week in review; 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * *

DIVERSEN
INTERNATIONAL SCHOOL ARUBA: 18.00-01.00 uur 'Alohea' festival - parkeerplaats Alhambra Bazaar.

WEIGHT WATCHERS ARUBA: 19.30 uur start 10-km wandelmars bij de fruithallen in Oranjestad waar ook de finish is.

* * * * * *

ZONDAG
DIVERSEN
STICHTING FUNARI: 10.00-14.00 uur verkoopdag - centrum te Savaneta 340.

SPORT
VOETBAL **(Semi-prof)**: 18.00 uur RCA vs La Fama - RCA-Sportcentrum.

ATLETIEK **(Club Primavera)**: 17.00 uur start 6-km loop bij clubgebouw.

* * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 Of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * *

NAAM ARUBA INTERNATIONAAL BEKEND

Bij inbedrijfstelling Wickland ook Saudische gasten

Premier: grote rol voor olie-overslag-project

ORANJESTAD — Premier Nelson Oduber onthulde vrijdagmiddag een naambord en stelde daarmee het overslag/opslagbedrijf van Wickland Oil Aruba nv officieel in bedrijf.

De rehabilitatie van de faciliteiten van de transshipping terminal, die voorheen aan de Lago toebehoorden, begon in juni vorig jaar en zal op 1 oktober klaar zijn. Wickland Oil zal dan over een opslagcapaciteit van tien miljoen barrels beschikken.

Onder de aanwezigen die de ingebruikstelling bijwoonden, bevonden zich gouverneur Felipe Tromp, ministers, Statenleden, vertegenwoordigers van organisaties en namens Wickland Mendel Grynsztejn (president Wickland Oil Aruba nv), J. Al Wickland Jr (chairman of the board, Wickland Corporation) en Roy L. Wickland (president Wickland Oil Company).

Uit het buitenland waren verder als gasten aanwezig: Ali L. Naimi (president and chief executive officer Saudi Arabian Oil Company), Esam Trabulsi (vice-presient Saudi Arabian Oil Company), Hamad Juraifani (chairman of the board Aramco Services) en Frank Woelfel (president Saudi Refining Inc.).

BELANGRIJK

Premier Oduber zei in zijn toespraak dat het overslag/opslagbedrijf Aruba een internationale geur zal geven aan de transshipment-wereld. Het is dankzij de inspanning van Wickland dat de naam van Aruba internationaal zal circuleren als een nieuwe transshipment-macht. Dit alleen al - aldus de premier -heeft een enorme invloed en is een waardevolle bijdrage aan het welzijn van Aruba. Het is ook een belangrijke versterking van de diversificatie van de economie.

Premier Oduber merkte nog op, dat ongeveer dertig gezinnen direct voordeel trekken als werknemers van Wickland Oil en mogelijk nog meer in de toekomst. Het vermenigvuldigend effect hiervan wordt ook meteen gevoeld door een aantal kleine leveranciers en dienstverlenende bedrijven. Volgens de premier trekken wholesalers, maintenance, food and beverage, stevadoring, securities, banking en veel kleine bedrijven in San Nicolas voordeel uit de activiteiten van de Wickland-terminal. Ook het Water- en Energiebedrijf trekt voordeel uit de service die hij aan Wickland verleent.

ROL

De premier zei ervan overtuigd te zijn, dat Wickland Oil een belangrijke rol zal blijven spelen in de toekomstige economische ontwikkeling van Aruba, vooral met het oog op de aanstaande inbedrijf stelling van de Coastal Aruba-raffinaderij. Het opstarten van de raffinaderij volgens het geplande tijdschema is voor een groot deel afhankelijk van de steun van Wickland Oil die voor de olie-opslag moèt zorgen.

Uit de toespraken door Wickland's functionarissen zoals Grynsztejn bleek dat Wickland in mei 1988 voor het eerst met de Arubaanse regering vergaderde over de mogelijkheid voor overname van de transshipment-terminal. Hierover werd in september 1988 een principe-akkoord bereikt. De rehabilitatie-werkzaamheden aan de terminal begonnen in juni vorig jaar en zes maanden later, op 1 december, werd de eerste ruwe olie afgeladen van 'Berge Enterprise'.

Tot en met gisteren werd ongeveer vijftig procent van de terminal gerehabiliteerd. De terminal zal per 1 oktober aanstaande voor honderd procent gerehalibiteerd zijn en over een capaciteit beschikken voor tien miljoen barrels. De overslaghaven zal accommodatie bieden aan VLCC- en ULCC-olietankers uit verschillende international havens.

■ *ORANJESTAD — Premier Nelson Oduber heeft vrijdag het naambord van Wickland Oil Aruba nv onthuld.*

De genodigden tijdens de inbedrijfsstelling van Wickland Oil Aruba nv.

Triduum bij pauselijk bezoek

ORANJESTAD — De Blue Army Aruba houdt volgende week een triduum als voorbereiding op het bezoek van paus Johannes Paulus II aan de Nederlandse Antillen. Dit is op 7, 8 en 9 mei van zeven tot negen uur 's avonds in het Blue Army-centrum aan de Torenstraat in San Nicolas.

Op de drie bezinningsavonden zullen er missen worden gevierd en zal bisschop mgr Constantino Luna over het pauselijk thema spreken. Voor personen die geen eigen vervoer hebben vertrekt iedere middag om zes uur een bus vanaf hun parochiekerk naar het Blue Army-centrum i San Nicolas.

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur doopdienst; voorganger ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds H. Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds H. Hessen.

* * * * * *

Namens koninkrijk der Nederlanden

Oduber naar presidentswisseling in Costa Rica

ORANJESTAD — Premier Nelson Oduber zal dinsdag het koninkrijk vertegenwoordigen bij de installatie van de nieuwe president van Costa Rica, Rafael Angel Calderón Fournier.

De premier reist morgen naar Costa Rica vergezeld van zijn echtgenote en de protocol-gelastigde Atan lee. Op het programma in Costa Rica staan onder andere: diner aangeboden door de scheidende president Oscar Arias Sanchez op maandagavond, bijeenkomst van de gekozen president Calderón Fournier met de aanwezige staatshoofden gevolgd door een lunch en op dinsdagavond een banket.

De eedsaflegging en installatie van de nieuwe president is op dinsdag tegen het middaguur. Premier Oduber en echtgenote zullen geschenken aanbieden aan de nieuwe president en zijn echtgenote. De delegatie wordt donderdag op Aruba terugverwacht.

Atletiek afgelast

ORANJESTAD — Atletiekclub Olympia heeft in overleg met de Arubaanse Atletiek Bond besloten om de voor morgen op het programma staande atletiekwedstrijden af te gelasten. De slechte conditie van de atletiekfaciliteiten in het Wilhelminastadion als gevolg van de zware regenval van de laatste dagen is hiervan de oorzaak. Er zal zo spoedig mogelijk een nieuwe datum worden vastgesteld.

Arubaans festival in New York Times

ORANJESTAD — In een artikel in New York Times van 29 april wordt melding gemaakt van het Aruba Jazz and Latin Music Festival.

Vermeld wordt dat het festival voor het derde achtereenvolgende jaar plaatsvindt en wel in de week van 15-24 juni in het Elias Mansur Ballpark. De namen van alle zangers in het festival worden genoemd en Aruba Tourism Authority aangewezen als de plaats voor reserveringen en kopen van kaarten.

In hetzelfde artikel van New York Times wordt ook geschreven over het Caribbean Jazz Festival in mei op Barbados, de Nice Grande Parade du Jazzs in juli in Frankrijk en de Reggae Sunsplash eveneens in juli in Jamaica.

Brenchi Arends overleden

ORANJESTAD — Vrijdag is vrij plotseling op 87-jarige leeftijd overleden Bruno (Brenchi) Arends, één van de pioniers van het zakenleven op Aruba.

Hij begon in 1934 in het klein met zijn Aruba Hardware, welke zaak later, dank zij hard werken en goed commercieel inzicht, uitgroeide naar B.J. Arends and Sons bestaande uit hardware, homecenter en building materials-afdelingen in Oranjestad en San Nicolas. Toen enkele jaren geleden Brenchi het wat rustiger aan ging doen, namen zijn zonen Tico, Donny en Ebby Arends de leiding van de zaak op zich.

De begrafenis van Brenchi Arends is maandag om vijf uur vanaf het sterfhuis, Tunastraat 5 te Ponton, naar de katholieke kerk en begraafplaats in Oranjestad.

JAPAN HEEFT in het eind maart maand afgesloten begrotingsjaar 108,13 miljoen ton ruwstaal geproduceerd, 2,3 procent meer dan in het jaar ervoor.

UNIVERSITEIT: RICHTEN OP CARIBISCHE REGIO

Dr Marcha en dr Silberie pleiten voor basisbeurs

UNA-rector pleit voor meer wetenschap onder eigen dak

WILLEMSTAD — De Universiteit van de Nederlandse Antillen komt in het mei-nummer van Overzicht (een Nederlands maandblad voor onderwijs, onderzoek en ontwikkelingssamenwerking) uitgebreid in beeld. Onder anderen rector magnificus dr. ing Valdemar Marcha vertelt daarin over de zorg en hoop van een kleine wetenschappelijke onderwijsinstelling op een klein eiland.

Marcha's wens: de UNA een centrale rol geven in dit deel van de wereld. De blik dus niet langer eenzijdig gericht op het Hollandse academische wereldje. Het artikel bevat een pleidooi voor verstrekking van Nederlandse beurzen voor een studie aan de UNA. Ook wordt gewezen op het ter goedkeuring voorgelegde plan om wetenschappelijke instellingen als Carmabi en AAINA onder de paraplu van de overheid te brengen.

Zorg voor de nog geen 500 studenten tellende universiteit is de vraag hoe door te groeien tot die positie dat de UNA van betekenis kan zijn voor de Caribische regio. Hoop is er duidelijk gelegen in de joint-venture met de Erasmus Universiteit van Nederland waardoor een aanvullende Masters of Business Administration-opleiding naar de Antillen gehaald kon worden. De belangstelling voor het MBA-programma is groot. Zeker 200 mensen lokaal reageerden en daarnaast kwam er veel respons uit Venezuela en Suriname, de enige landen waar de UNA geadverteerd had.

Marcha: "Ik ben er zeker van dat wanneer we in Colombia, Brazilië, Panama en Costa Rica geadverteerd hadden, we ook vandaaruit veel mensen gekregen hadden met belangstelling voor dit programma."

Het gaat om een studie in een tamelijk unieke situatie waarin dezelfde hoogleraren die in Rotterdam doceren, bereid zijn om naar Curaçao te komen. Elke tien weken komen ze voor twee weken naar [illegible]

Het wachten is op toestemming van de minister.

Ondertussen blijft de UNA moeite doen uit te breiden. Binnenkort moet de al bestaande samenwerking met de Open Universiteit in Heerlen geformaliseerd worden. De UNA zou zijn studiepakket op die manier kunnen uitbreiden. Als de expertise op deze nieuwe vakgebieden niet in huis is zullen parttimers aangetrokken worden die dan eens in de maand de studenten van de Open Universiteit/UNA zullen begeleiden.

PARAPLU

In januari heeft de UNA een samenwerkingsovereenkomst getekent met de University of The West Indies in Trinidad en met de Universidad Simon Bolivar. Onder de paraplu van deze overeenkomst kunnen we heel wat doen: gezamenlijk onderzoek, uitwisseling van studenten en docenten, uitwisseling van gegevens. Marcha: "Het is allemaal mogelijk. We zijn druk bezig om regionaal de banden aan te halen. Dat is belangrijk. Het moet niet zo zijn dat we alleen maar een band onderhouden met Nederland [illegible]

ALGEMENE FACULTEIT

Marcha over zijn zorg hoe de jonge universiteit te laten uitgroeien: "Concreet betekent het dat we meer studenten moeten krijgen. Verder moeten we zorgen dat we meer onderwijsdiensten kunnen aanbieden. Andere studies moeten hier naar toe gehaald worden. Ik doel op de oprichting van een algemene faculteit. We hebben [illegible] goedkeuring gevraagd voor dit plan [illegible] op dit eiland: het Caribisch Marien Biologisch Instituut, je hebt de Pedagogische Academie, je hebt een Antropologisch Archeologisch Instituut. In princi[illegible] die alle drie [illegible] van [illegible] teit geb[illegible] den. Dan [illegible] meer wete[illegible]

BRAIN DRAIN

Bij het streven naar uitbreiding van het aantal studenten heeft de UNA te maken met één levensgroot probleem: het huidige studiebeurzenstelsel dat een enorme brain drain richting Nederland veroorzaakt. Marcha: "Achttien jaar op een klein eilandje en dan de kans om naar europa te gaan, gefinancierd door de overheid. Zo'n kans laat geen enkele jonge man of vrouw lopen. Heel begrijpelijk. We moeten daarmee concurreren en dat is tough".

"Het is natuurlijk onmogelijk om tegen de overheid te zeggen: hé mensen geeft ze geen beurs voor Nederland, laten we zelf hier alle opleidingen verzorgen. Dat is niet haalbaar. Maar voor die disciplines die hier worden aan[illegible] geboden zou je wèl kunnen zeggen: overheid laat ze eers hier hun bachelor's degree halen, dan kunnen ze daarna in het buitenland verder studeren. Daar zijn een paar voordelen aan verbonden. De student is een stukje ouder en volwassener als hij naar het buitenland vertrekt. De kans dat hij zijn studie met succes doorloopt is daardoor groter. Je bespaart bovendien deviezen door het eerste deel van de studie hier te laten doen. Daarnaast onderbouw je een lokaal instituut en ondersteun je het proces van vergaren van lokale gegevens.

VALDEMAR MARCHA

Als het hele instituut hier groter wordt, dan kan er hier meer onderzoek gedaan worden. Daardoor krijg je meer lokaal intellectueel gebeuren en dat is goed voor het land.

ZELFSTANDIGHEID

Dr Rupert Silberie, docent aan de Social-Economische Faculteit begrijpt niet goed waarom de Nederlandse regering geen basisbeurs verleent aan studenten van de UNA. "Redenen om het niet te doen zie ik eigenlijk niet. Het is zo'n klein percentage vergeleken met wat er in Nederland gebeurt. Zoveel negatieve consequenties kan het niet hebben. Het komt Nederland ook veel beter uit want het [illegible] dat we mensen hier zelf kunnen opvangen. Zo'n beleid zou ook helemaal passen in het Nederlandse streven naar een grotere zelfstandigheid voor de Nederlandse Antillen."

Tot zover fragmenten uit het artikel in Overzicht. Het blad wordt uitgegeven door Nuffic. Dat is de Nederlandse organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs.

Dag Verpleging

ORANJESTAD — De Arubaanse vereniging van Verpleegkundigen (ODEA) is in verband met de Dag van de Verpleging, op 12 mei, weer actief bezig. De ODEA-leuze dit jaar is 'Enfermeria [illegible] pia'.

Vrijdag 11 mei wordt voor eenieder in de gezondheidszorg werkzaam en voor de ODEA-leden in het bijzonder een unieke uniformenshow gehouden met uniformen [illegible]

Zaterdag 12 mei is er een workshop in het auditorium van het Dr Horacio Oduder hospitaal. Op de workshop gaat men zich buigen over hoe verpleegkundigen, ziekenverzorgenden, leerlingen en eenieder in de gezondheidszorg werkzaam, milieuvriendelijker kunnen worden en wat hun bijdrage daaraan kan zijn.

Werkloosheid in VS stijgt, dollar daalt

AMSTERDAM — De Amerikaanse dollar is vrijdag op de Europese wisselmarkten gedaald. De slotkoers in Amsterdam bedroeg Nf 1,8[illegible] tegen [illegible] op [illegible]

[illegible] heid. Vrijdagmiddag werd bekend dat in april de werkloosheid 5,4 procent van de beroepsbevolking heeft bedragen tegen 5,2 procent in maart. Bovendien bedroeg het aantal nieuwe banen buiten de landbouwsector slechts 64.000. Na de bekendmaking zat de dollar even op Nf 1,8770. Kort voor de publicatie was dat Nf 1,8890.

WASHINGTON - Een groep onderzoekers van de John Hopkins universiteit in Baltimore (Maryland) is er voor het eerst in geslaagd in het laboratorium enkele menselijke hersencellen te vermenigvuldigen.

De hersencellen waren afkomstig van een kind. Het researchteam onder leiding van Solomon Snyder beschikt nu over een permanente kweek van hersencellen, die zich delen en vervolgens groeien. Er zijn nog jaren onderzoek nodig, zei Snyder donderdag, om deze vondst rijp te maken voor transplantatiedoeleinden. De resultaten van het onderzoek worden deze week gepubliceerd in het weekblad "Science".

WILLEMSTAD — De rechten van duizenden arbeiders, [illegible] vakbondsmensen [illegible] Amnesty International [illegible] de Dag van de Arbeid. Hun vervolging en [illegible] hebben geleid tot [illegible] mishandeling, verdwijning of dood. [illegible]

[illegible]

In landen over de hele wereld [illegible] vakbondsmensen zonder aanklacht of proces [illegible] Zij ondergaan [illegible] wanneer zij worden vrijgelaten [illegible] Anderen [illegible]

[illegible]

Leverancier van veel materiaal

Philips hoofdponsor Olympische zomerspelen in Barcelona

EINDHOVEN - Het Internationaal Olympisch Comité (IOC) en Philips hebben dezer dagen een contract ondertekend, waarbij de Eindhovense multi-national een van de hoofdsponsors wordt van de Olympische Zomerspelen van 1992 in Barcelona en van de Winterspelen van datzelfde jaar in Albertville.

In totaal zullen tien grote bedrijven de organiserende Olympische Comités steunen. Het IOC denkt daaruit vierhonderd miljoen gulden binnen te halen: veertig miljoen per sponsor.

In ruil daarvoor krijgt Philips evenals twee jaar geleden in Seoul recht op het gebruik van het symbool van de Olympische Beweging; de overbekende vijf ringen, op produkten en in tal van reclame-uitingen. Verder mag het bedrijf zich officieel sponsor en leverancier van de Olympische Zomer- en Winterspelen noemen.

De Philips-vestiging in Spanje werkt nauw samen met het organisatie-comité van Barcelona en heeft al voor negentig miljoen gulden aan opdrachten verworven.

Het gaat daarbij vooral om grootscheepse verlichtingsprojecten: het Olympisch stadion en tien andere stadions en overdekte sportaccommodaties in en rond de Catalaanse hoofdstad.

PHILIPS LEVERT

Verder levert Philips het merendeel van Olympische geluids- en mobiele communicatie-systemen, enkele duizenden tv-toestellen en twaalf vidiwall-systemen.

Een van die systemen met een oppervlakte van zeventig vierkante meter zal worden geplaatst in het Palau San Jordi-stadion. Het zal niet alleen uitslagen te zien geven, maar ook beelden (en herhalingen) van wedstrijden.

Ook levert het bedrijf het "smart card"-systeem, dat onder meer zal worden gebruikt voor accreditatie en toegangscontrole. De verwachting is dat tijdens de Spelen in Spanje zo'n honderdduizend super beveiligde chipkaarten zullen worden gebruikt.

Afgang van Van Basten

VERONA - Een bijzondere foto: Marco van Basten, met zijn voetbalshirt in de handen, tien minuten voor het einde van Verona - AC Milan op weg naar de kleedkamer. Hij mocht van de scheidsrechter vroegtijdig de douche opzoeken nadat hij commentaar had geleverd op het feit dat de man in het zwart niet floot voor de vele overtredingen tegen hem begaan.

Drie ton voor middag voetbal

Komst Ajax jaagt Nijmegen op kosten

NIJMEGEN - De eredivisie-wedstrijd NEC-Ajax komende zondag in Nijmegen, waarbij Ajax landskampioen kan worden, kan de Nijmeegse politie drie ton gaan kosten.

Dat is het geval als alle mensen moeten worden ingezet die de Nijmeegse politie achter de hand houdt voor calamiteiten. Dat heeft een politie-woordvoerder gezegd.

In totaal denkt de politie dat er zesduizend Ajax-supporters naar de uitverkochte wedstrijd in Nijmegen zullen komen. Daarom zijn voor het weekeinde alle politie-verloven ingetrokken, zodat het Nijmeegse korps op volle sterkte ingezet kan worden.

Extra bijstand wordt achter de hand gehouden, aldus de woordvoerder. De Nijmeegse politie wil nog niet kwijt hoeveel politie in totaal paraat is het komende weekend. Met het noemen van die getallen zou een "opgeklopte sfeer gecreëerd kunnen worden voor een gebeurtenis die ook heel feestelijk kan verlopen, zeker gezien het mooie weer".

Ajax-supporters die zondag met de trein aankomen worden van het Nijmeegse station met bussen naar het Goffertstadion gebracht. Bij de ingang van het stadion zal nog zorgvuldiger dan anders gefouilleerd worden.

VER UIT ELKAAR

Eenmaal binnen, zullen de NEC- en Ajax-supporters ver uit elkaar gehouden worden, eventueel door het openlaten van tribunevakken. In en rond het stadion zal ook extra politie aanwezig zijn.

In het draaiboek heeft de Nijmeegse politie er, aldus de woordvoerder, rekening mee gehouden dat Ajax inderdaad landskampioen wordt. In dat geval verwacht de politie dat de supporters zo snel mogelijk terug willen naar Amsterdam, waar vanaf 19.00 uur feest gevierd zal worden met de spelers. Daarvoor worden extra treinen gereed gehouden.

Mocht Ajax verliezen en niet vanzelfsprekend kampioen worden, dan treedt een ander draaiboek in werking. Dan is het mogelijk dat de Ajax-supporters zich gaan verspreiden over de Nijmeegse binnenstad.

De biceps van Careca gemeten!

RIO DE JANEIRO - Careca (links) ondergaat een fysieke test in Rio de Janeiro.

De Braziliaanse selectie is momenteel druk doende zich voor te bereiden op HET evenement voor elke voetballer: het WK in Italië.

Daarbij hoort blijkbaar ook het meten van de omvang van de biceps!

Concurrentie groter dan ooit

Van Gennip terug in schaatsploeg

DEN HAAG - De concurrentiestrijd in de kernploegen van de schaatssers wordt dit seizoen scherper dan ooit. Met de terugkeer van Yvonne van Gennip en Leo Visser hebben de mannen- en vrouwenploeg de sterkste bezetting van de laatste jaren.

Bij de mannenploeg van Ab Krook vielen Bloemberg en Portijk af. Hun plaatsen worden ingenomen door Leo Visser en de van de junioren overgekomen Ritsma. Het viertal Van der Burg, Veldkamp, Bos en Kemkers werd gehandhaafd. Van het zestal zijn er op de Europese- en wereldtitelstrijd slechts vier inzetbaar.

Datzelfde geldt bij de vrouwen. Uit de ploeg van trainer Last vertrokken Marieke Stam en Sandra Zwolle. Nieuw zijn Jolanda Grimbergen en Hanneke de Vries, die vorig seizoen op de Europese titelstrijd debuteerden. Terug kwam Yvonne van Gennip. De laatste details worden op 11 mei opgeruimd. Het initiatief voor haar rentree ging van de Haarlemse zelf uit.

De sprintploeg bij de vrouwen wordt verdubbeld. Aaftink en Loorbach krijgen gezelschap van Wendy van der Poel en Renskę Vellinga. Twee jeudige talenten die door trainer Bleeker met het oog op de Olympische Spelen van '94 in Lillehammer in de ploeg opgenomen werden.

Bij de mannen werden Loef en Van de Brink gehandhaafd. Brouwer en Van de Velde namen de plaatsen in van nationaal kampioen Terpstra en Nooyens.

Falko Zandstra voert de juniorenploegen van Leen Pfrommer aan. De wereldkampioen zag na overleg met ouders en trainer af van de overstap naar de senioren.

VOETBAL / BUENOS AIRES - Chili heeft de organisatie toegewezen gekregen van de Copa America, het toernooi om de Zuidamerikaanse voetbalbeker voor landenteams.

Eykelkamp naar Mechelen

Nederlanders weg bij KV Mechelen

MECHELEN - De Nederlandse inbreng bij KV Mechelen wordt teruggebracht van vier spelers naar een. Het huidige kwartet vertrekt en wordt vervangen door een nieuweling. Rene Eykelkamp is vrijwel rond met de Belgische club.

Er moeten nog enkele details ingevuld worden. Manager Courant verwacht, dat beide partijen volgende week het driejarig contract zullen ondertekenen. De transfersom van tussen de een en anderhalf miljoen gulden vormt voor KV Mechelen geen beletsel.

De aanvaller van FC Groningen zal geen landgenoten aantreffen bij de club. Het viertal Rutjes, Hofkens, Koeman en Bosman heeft toestemming uit te kijken naar andere clubs. Rutjes heeft een driejarig contract ondertekend bij Anderlecht.

De voorstopper wordt voetbal-Belg en dus niet meer beschouwd als buitenlander. Koeman is rond met PSV. Bosman staat in de belangstelling van Bordeaux en Liverpool. De transfervrije Hofkens wil zijn carrière in België of Frankrijk voortzetten.

Naast de vier Nederlanders hebben ook andere prominente spelers te kennen gegeven op zoek te gaan naar andere clubs. De drie internationals Emmers, Clijsters en Preud'homme zijn in onderhandeling met Zuideuropese clubs.

VOETBAL / WENEN -Voor de spelers van het Oostenrijkse nationale elftal is tijdens de eindronde van het wereldkampioenschap voetbal naast sportieve roem ook veel geld te verdienen.

Fortuna trekt Australiër aan

SITTARD - In de persoon van Fred de Jong heeft Fortuna Sittard een opvolger gevonden voor spits John Clayton, die wegens heimwee bij zijn vrouw deze zomer terugkeert naar Schotland.

De Jong (25) is afkomstig van Marconi Sydney, een van de betere clubs uit de Australische competitie. Bij die vereniging speelde ooit Frank Farina, die thans furore maakt bij Club Brugge.

De nieuwe aanwinst werd als zoon van Nederlandse ouders in Nieuwzeeland geboren. Hij groeide in Australië uit tot een veel scorende spits. De Jong, die beschikt over een Nederlands paspoort, is dit seizoen topschutter in de Australische competitie. Hij tekende bij Fortuna een contract voor twee jaar.

De Limburgse club kwam op het spoor van De Jong door trainer Han Berger, die over goede contacten in het Australische voetbalwereldje beschikt.

Uitreis-verbod voor twee jaar

Thatcher wil Hooligans na WK flink aanpakken

LONDEN - De regering van Thatcher heeft voetbalsupporters die zich in Italië misdragen gedreigd met een reisverbod van twee jaar. De hooligans zullen in die periode geen wedstrijden buiten Groot-Brittannië mogen bezoeken.

De regering kwam tot dit besluit, na overleg met de organisatie van het toernooi om het wereldkampioenschap. Staatssecretaris Waddington lichtte toe: "Van deze maatregelen moet een signaal uitgaan. De fans moeten niet denken boven de Engelse wet te kunnen leven, wanneer ze eenmaal in Italië zijn geland."

In overleg met de Italiaanse autoriteiten heeft de Engelse regering de mogelijkheid, Britse vandalen die zich in Italië misdragen, in eigen land te berechten. Waddington verklaarde, dat dit systeem ook graag bij de Europese titelstrijd, over twee jaar in Zweden, wil toepassen.

Engeland speelt in Italië in de eerste ronde zijn groepswedstrijden op Sardinië. De ploeg ontmoet Ierland, Nederland en Egypte. De UEFA heeft eerder laten weten bij goed gedrag van de Britse fans een rentree van de Engelse clubs in de Europese toernooien te overwegen.

Engeland is uitgesloten van Europees clubvoetbal, sinds het Heizeldrama in 1985. Bij de Europa Cup I-finale tussen Liverpool en Juventus vielen destijds 39 doden.

VOETBAL / PARIJS - In Frankrijk zijn de kwartfinales van de strijd om de Franse voetbalbeker gespeld. De uitslagen zijn: Avignon - Montpellier 0-1, Cannes - Marseille 0-3, Racing Paris - Bordeaux 1-1 (5-4 na strafschoppen), Mulhouse - St. Etienne 2-2 (6-7 na strafschoppen).

Oud-wereldrecord stopt

Zhu Jianhua zegt goodbye in Sjanghai

SJANGHAI - Zhu Jianhua heeft zijn actieve loopbaan beëindigd. De hoogspringer nam in zijn woonplaats Sjanghai afscheid. Voor 10.000 toeschouwers en met tranen in de ogen, volgens de China Daily.

Jianhua verbeterde drie keer het wereldrecord hoogspringen. De 26-jarige atleet (1 m 93 lang, 70 kg zwaar) flopte op 11 juni 1983 in Peking over 2 meter 37. Daarmee onttroonde hij de Oostduitser Wessig als wereldrecordhouder.

Drie maanden later voegde hij er in Sjanghai een centimeter aan toe (2.38) en op 10 juni '84 bedwong hij in het Westduitse Eberstadt de hoogte van 2 meter 39. Een jaar later werd hij afgelost door de Rus Povarnitsjin, die als eerste over 2 meter 40 duikelde.

Op de Olympische Spelen van 1984 in Los Angeles was hij de grote favoriet. Hij werd 'slechts' derde. Daarna werd zijn loopbaan herhaaldelijk onderbroken door blessures.

De vorm van '83 vond hij nooit meer terug. Op de Olympische Spelen van 1988 in Seoul kwam hij niet door de kwalificaties. Drie keer sprong hij de lat op 2 meter 18 af.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

HOLIDAY BEACH HOTEL & CASINO
20.00 uur 'Flying Wheels'-show - Stadion dr Antoine Maduro.

******

ZONDAG
HOLIDAY BEACH HOTEL & CASINO
20.00 uur 'Flying Wheels'-show - Stadion dr Antoine Maduro.

VOETBAL
(Federashon Futbòl Kòrsou)
16.00 uur (eerste divisie) Hubentu Westpunt vs Scott Special;
18.00 uur (eredivisie) Scherpenheuvel vs Jong Holland - Stadion dr Antoine Maduro.

BASEBALL
(Liga Hubenil)
10.00 uur (poule B) Sta Maria vs Blue Hawks;
13.00 uur (poule A) Contupo vs Koraal Specht
16.00 uur (poule B) AGC vs Groot Kwartier Stars - Don Nicho Hurtado Ballpark.

******

SPIEGELKOMEDIE
Capricorne in Gallery '86

JOSE MARIA CAPRICORNE noemt zijn nieuwste serie schilderijen: De Komedianten. Deze komedianten, toneelspelers, zijn te bezichtigen in Gallery 86 in Punda tot en met 18 mei. Ze zijn geschilderd op panelen met een zeer donkere achtergrond (Pruisisch blauw). Daaruit komen met veel goud en lichte kleuren de toneelspelers uit de coulissen tevoorschijn.

Op het toneel van het leven laten wij onze maskers zien en slechts heel soms wordt dat masker even opgelicht, meestal in onze ogen. Capricorne ziet die ogen en legt ze vast. Soms ziet hij in een gezicht meerdere ogen. Ook die legt hij vast. En door de bloemen en de toneelattributen, de entourage van de show heen, komen die ogen naar voren. Daarin kan het even spiegelen.

Of. zoals Lionel Capriles in zijn openingstoespraak zei: 'Capricorne heeft ons zelf geschilderd, ons allemaal.'

Capriles ging daarna in op het belang dat Capricorne heeft gehad voor het overdragen en uitdragen van de cultuur in de Antillen. José Capricorne is niet alleen zelf kunstenaar, maar hij is ook jarenlang directeur van de Akademia di Arte geweest, van 1970 tot aan zijn vertrek in 1988. Gisteren had Capriles ook de eerste steen gelegd voor het nieuwe Sonesta Hotel, maar benadrukte hij, een galerie waar de kunst wordt getoond is ook zeer belangrijk voor ons eiland.

Daarom bood hij Henny Blok en alle kunstenaars van Curaçao aan, dat Maduro & Curiel's Bank N.V. in haar streven om al het mooie en positieve van ons eiland naar buiten toe uit te dragen, zal helpen met het financieren van tentoonstellingen in het buitenland van lokale kunstenaars die daarvoor in aanmerking komen. En hij gaf als voorbeelden Venezuela en Brazilië en misschien zelfs het Museum of Modern Arts in New York.

Daarmee bood hij een zeer belangrijke hulp aan, want het is voor Antilliaanse kunstenaars zeer moeilijk hun werk in het buitenland te exposeren. De kosten daaraan verbonden zijn hoog en voor de meesten niet te dragen. Er waren veel mensen, onder wie veel kunstenaars, naar de opening van de expositie gekomen. Capricorne is een bekend en geliefd figuur, en zijn werk kent veel bewonderaars, en van het aanbod van Capriles zal zeker gebruik gemaakt worden.

De serie Komedianten van Capricorne is zeer bijzonder, ook wat materiaalkeuze betreft. Hij heeft geschilderd op panelen, iets wat nu nog maar zeer zelden gebeurt en ook het gebruik van goud als kleur doet denken aan de middeleeuwen.

Toen was echter de heilige het onderwerp van de schilderijen om via deze speciale mensen naar het raadsel God te zoeken. Capricorne zoekt het raadsel in de mens zelf. En ook via zijn omgeving zoekt hij naar de mens, vandaar de bloemen, de vogels, de vissen, de kaarten, alles speelt mee.

Naast de serie De Komedianten die uit 22 panelen bestaat en twee schilderijen op linnenpapier, hangt er op de expositie ook een serie van zeven schilderijen (ook op linnenpapier) die de titel 'Op Afstand' meekreeg. Ze zijn groter dan de panelen en veel drukker. Een overdaad aan kleur en vorm warrelt je tegemoet. Toch komen ook hier de vogels en vissen, en natuurlijk af en toe een oog, door het kleurengeheel naar voren. Maar ondanks hun felheid vallen ze wat in het niet naast en tegenover De Komedianten, een zeer bijzondere spiegel.

NEL CASIMIRI

■WILLEMSTAD —Gedeputeerde Ruben Page van toerisme en velen anderen hebben afgelopen woensdag een krans gelegd bij de buste van de 20 jaar geleden omgekomen ALM stewardess Margareth Abraham. Ze verdween nadat het door de ALM gehuurde Amerikaanse toestel dat een vlucht uitvoerde van New York naar Sint Maarten, nabij Sint Maarten een noodlanding op zee moest maken. De herdenkingsplechtigheid van afgelopen woensdag vond plaats op de Curacaose luchthaven.

STATEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

OPENBARE VERGADERING

van de

STATEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

op ZONDAG, 6 mei 1990 des namiddags om 16.00 uur.

TE BEHANDELEN ONDERWERPEN:

1. Ingekomen stukken.
2. Sluiting van de zitting 1989-1990 der Staten van de Nederlandse Antillen namens Z.E. de Gouverneur van de Nederlandse Antillen.

De Griffier,
mr. C.M. Grüning.

Faroe Metry, de financiële positie van Curaçao en de lacunes in de wet

WILLEMSTAD — De fianciële situatie van het eilandgebied is nog steeds zorgwekkend. De verhoging van de ambtenarensalarissen zal miljoenen guldens extra vergen. De bestuurders van het eilandgebied Curaçao staan daar niet om te springen. Het BC kreeg met de rechterlijke uitspraken in het onderwijsconflict een nog groter financieel tekort in de maag gesplitst. Enige cijfers en een toelichting.

De offshore-inkomsten voor de overheid die in 1986 ongeveer 460 miljoen bedroegen zijn voor 1990 begroot op 225 miljoen gulden. Hoeveel de opbrengsten zijn geweest in 1989 is nog niet duidelijk. De 362 miljoen gulden inkomsten door winstbelasting uit de on- en offshore is door de eilandsontvanger nog niet opgesplitst. Een concreet offshore cijfer ontbreekt dus. Hoewel het goed gaat met de economie in haar algemeen zijn er geen directe indicaties dat de inkomsten uit de offshore sector stijgen. Aldus Faroe Metry. Deze gedeputeerde voor financiële aangelegenheden van het eilandgebied merkte eerder deze week al op dat van 1986 tot 1989 's eilands inkomsten kelderden met een stevige 200 miljoen gulden. Ongeveer een derde van de inkomsten van het eiland verdwenen in betrekkelijk korte tijd.

De begroting voor 1990 toont een tekort van 95 miljoen. Belangrijker is het liquiditeitstekort van 127 miljoen gulden. De liquide middelen betreffen de gelden die nodig zijn voor contante betalingen van lopende schulden en verplichtingen. De 22 miljoen divident van Curoil was geen meevaller, maar een opvraagbare uitkering die benut wordt om de tekorten aan te vullen. Meevaller was wel de groei in 1989 in de inkomsten uit winstbelasting met 80 miljoen gulden extra. Toch komt het eilandgebied ook daarmee niet rond.

Het financiële 'gat' kan het eilandgebied in uiterste situatie enigszins opvullen dankzij de mogelijkheid bij de Centrale Bank een lening aan te gaan. Via het tendersysteem kan het eilandgebied tot maximaal 93 miljoen lenen. In februari werd al 30 miljoen op die manier geleend. Voor juni moet besloten worden of er nog eens dertig miljoen geleend gaat worden. Maar zoals de financiële man van het zevenkoppige bestuurscollege deze week al aangaf: eerst moet in het eigen huishoudboekje bekeken worden waar er nog een beetje meer bezuinigd kan worden. De kranten koppen deze week in grote letters dat de ongeveer veertig diensten moeten proberen 30 miljoen te besparen. Per dienst is bekend hoeveel men zou moeten inkrimpen. Deze indicaties zijn echter intern en niet voor publikatie bestemd, aldus de gedeputeerde.

Het is niet juist om te stellen dat die 30 miljoen gulden op tafel gelegd moet worden omdat na de geruchtmakende Sitekacties de ongelijke salariëring tussen bepaalde mannelijke en vrouwelijke overheidswerknemers van de rechter gelijk getrokken moeten worden. Maar deze gelijktrekkingsplicht zal wel extra zwaar drukken op de directe uitgaven van het eiland. Uitgaande van de begroting (geplande uitgaven) een grote tegenvaller.

Verwarring kan licht ontstaan nu het bedrag van dertig miljoen dat bezuinigd moet worden op eilandelijk gebied gelijk is aan de dertig miljoen die nodig is voor de gelijktrekking.

Het is namelijk een misverstand dat het eilandgebied op moet draaien voor de totale dertig miljoen die de gelijktrekking volgens schattingen gaat kosten op jaarbasis. Dit bruto bedrag heeft namelijk betrekking op alle werknemers van de eilandelijke èn de landsoverheid. Bovendien vallen ook werknemers van gesubsidieerde instellingen daaronder.

Bovenop de dertig miljoen komt nog eens tien miljoen gulden voor herinvoering van periodieken. Maar ook dit bedrag moet gedeeld worden in een lands- en een eilandsdeel.

Het is trouwens wel de vraag of de periodieken opnieuw ingevoerd zullen worden. Metry, gezaghebber Wilsoe en onderwijsgedeputeerde Mendes de Gouveia willen de mogelijkheid niet uitsluiten dat de bevriezing geprolongeerd zal worden. Weliswaar heeft de rechtsprekende macht aangetoond dat er een gat in de wet zit maar dat biedt de uitvoerende of beter gezegd de wetgevende macht nog altijd de mogelijkheid dat gat te dichten.

Politie luidt schoolbel vanwege vele inbraken

WILLEMSTAD — Er zijn op Curaçao scholen waar volgens de politie nagenoeg elke dag ingebroken wordt.

De Kinder- en Zedenpolitie zag zich de afgelopen tijd geconfronteerd met opvallend veel inbraken en luidt daarom de schoolbel of alarmbel.

Bij de Prinses Margriet School (basis- en kleuterschool) aan de Bahamasweg te Buena Vista werd gedurende de laatste drie maanden bijna elke dag door onbekenden ingebroken. Hierbij werd een groot aantal schoolbenodigheden en schoonmaakartikelen weggenomen. De school is weliswaar beveiligd met hekwerken, maar de onverlaten treden gewoon via het dak de gebouwen binnen.

De in dezelfde wijk gelegen Juan Pablo Duarte LTS werd onlangs ook bezocht. Onbekenden drongen de metaal-werkplaats binnen en namen moeren, bouten, vijlen en werkstukken van leerlingen mee.

Op de Albert Schweitzer Kleuterschool te Saliña wordt ook regelmatig ingebroken. Er werd al van alles meegenomen. Van een radiocassetterecorder, bezem en kopjes tot theelepels, pakken koffie en thee.

Het Triniteit College te Biesheuvel moet het sinds enige tijd ook met één cassetterecorder minder stellen.

De Prins Bernard kleuterschool mist volgens een nauwkeurige inventarisatie negen scharen, setjes potloden, een vuilnisbak en drie handdoeken.

Te Parrera staat de Koningin Juliana Huishoudschool. Bruikbare spullen waren daar: kopjes, schotels, theepotten, melkkannen, suikerpotten, glazen, messen, lepels, schoonmaakmiddelen, twee strijkijzers, een strijkplank en drie teilen. Shutters die kennelijk in de weg stonden, gingen aan diggelen.

De politie luidt de klok: er wordt van alles vernield en de criminaliteit heeft een negatieve invloed op de kinderen en de leerkrachten die telkens weer moeten aanzien dat spullen verdwijnen. Afgezien van deze frustraties is er nog de tijd die gaat zitten in het opruimen van de ravage. Er moet onnodig veel geld aan reparaties besteed worden.

Via een bericht aan de pers roept de politie de bevolking op de scholen een beetje in de gaten te houden. Vooral omwonenden zouden toezicht kunnen houden op het terrein van de in hun wijk gelegen school.

Ook vraagt de politie ouders oplettend te zijn en als kinderen of kennissen thuiskomen met schoolartikelen en hen te ondervragen.

Leerlingen Jacques Ferrandischool

Horeca-project in Fort Nassau-restaurant

WILLEMSTAD — In de week van 7 tot en met 12 mei zal, voor zover bekend, voor het eerst op Curaçao een horecaproject in restaurant Fort Nassau plaatsvinden. Aan dit project nemen ongeveer twintig studenten deel, allemaal verbonden aan de MBO/CCD-opleiding van de Jacques Ferrandischool. De MBO/CCD is een vier-jarig middelbare beroepsopleiding met twee afstudeerrichtingen, namelijk civiele diensten (groothuishouding) en consumptieve technieken (grootkeukens). De positie waarvoor de student(e) wordt opgeleid ligt op een leidinggevend/assisterend niveau.

Praktische ervaring moet de student(e) opdoen in de verplichte stageweken (28) in de verschillende bedrijven en instituten. Met het oog op de koppeling van theorie naar praktijk sterker en reëler te benadrukken, heeft de school ook direct dit project op aanbod van de management aangenomen. In dit project moeten alle functies van het restaurantspersoneel bekleed worden, met name manager, PR/sales manager, chefkok, souschef, hulpkok, bartender, oberkelner, kelner en huishoudelijk personeel. Van al deze functies ontving de school een taakomschrijving.

De selectie van de studenten die aan dit project deelnemen, geschiedde op basis van hun beroepshouding en capaciteit. Sinds januari krijgt deze groep extra speciale lessen op het gebied van communicatie/groepsvorming en ook in de vreemde talen. Ook aan extra lessen en stage in het restaurant is de nodige aandacht besteed.

Na afloop is het voor de school zeer belangrijk uit de evaluatie op te maken of dit soort projecten als verplicht onderdeel van het onderwijsprogramma te laten maken.

Voor deze projectweek zijn er al diverse menu's opgesteld. De laatste avond, zaterdag 12 mei, zal een fundraisingkarakter dragen. De bedoeling hiervan is dat de opbrengsten van deze avond gebruikt zullen worden voor de aanschaf van apparatuur voor de opleiding.

MOSKOU - Aleksandr Jakovlev, Politburolid en belangrijkste adviseur van president Michail Gorbatsjov, heeft vrijdag op een persconferentie geruchten over een militaire staatsgreep, in februari, met kracht ontkend. "Er zijn geen militaire manoeuvres geweest. Er en is geen druk van het leger op de politiek en Gorbatsjovs politiek van Perestrojka zal niet worden bijgesteld", aldus Jakovlev.

Aantal overnachtingen stijgt met 7 procent

Toerisme neemt toe in eerste kwartaal '90

WILLEMSTAD — Het toerisnme heeft zich in de periode vanaf januari tot en met maart positief ontwikkeld. Zowel in het verblijfstoerisme als in het cruise toerisme was er sprake van een stijging. In het eerste kwartaal van 1990 vertoonde het verblijfstoerisme naar Curaçao een lichte stijging van 0.4 procent in vergelijking met dezelfde periode in 1989. In totaal werd het eiland bezocht door 50.432 toeristen vergeleken met 50.232 toeristen in de eerse drie maanden van 1989.

Een andere positieve ontwikkeling is dat het aantal overnachtingen met zeven procent is gestegen. Het aantal overnachtingen vanaf januari tot en met maart 1990 bedroeg 380.108 nachten met een gemiddelde verblijfsduur van 7.5 nachten. In de eerse drie maanden van 1989 werden 354.511 overnachtingen geregistreerd met een gemiddelde verblijfsduur van zeven nachten.

BRAZILIE

Met name het toerisme uit Brazilië, Trinidad, Duitsland en Venezuela zijn flink gestegen met respectievelijk 149.79 procent, 99,31 procent, 71.07 procent en 31.41 procent. De verwachtingen zijn dat deze marktn zich gedurene dit jaar positief zullen blijven ontwikkelen. Het toerisme uit Noordamerika (Verenigde Staten en Canada) laat een lichte daling zien van -5.46 procent. Meerdere eilanden in het Caribisch gebied hebben in het eerste kwartaal van 1990 het toerisme uit Noordamerika zien dalen. Dit is grotendeels te wijten aan de nogal milde weersomstandighedn in zowel de Verenigde Staten en Canada in de eerste drie maanden van dit jaar. Het aantal Jamaïcaanse toeristen is in vergelijking met vorig jaar gedaald maar vertoonde in februari en maart weer tekenen van herstel met respectievelijk 1036 en 2145 toeristen. In januari werd het eiland door slechts 482 Jamaïcaanse toeristen bezocht.

CRUISE TOERISME

Het aantal bezoekende cruiseschepen nam in het eerste kwartaal toe met 46.43 procent in vergelijking met dezelfde periode in 1989. In de eerste drie maanden van 1990 werd Curaçao bezocht door 82 toeristen schepen vergeleken met 56 schepenin 1989. Ook in het aantal aangevoerde passagiers was er een stijging waar te nemen van niet minder dan 37.42 procent. In het eerse kwartaal van 1989 kwamen 33.946 cruise passagiers op het eiland aan. Dit jaar steeg het aantal naar 46.649 aangevoerde passagiers.

SAS, de Scandinavische luchtvaartmaatschappij, heeft zoals eerder aangekondigd een belang van dertig procent gekocht in de Chileense luchtvaartmaatschappij Lan Chile. In augustus wordt het belang vergroot tot 35 procent. Het gaat om een investering van in totaal veertig miljoen dollar. SAS hoopt in de loop van de jaren negentig tot de groep van vijf grootste luchtvaartondernemingen door te dringen.

Toneel in Centro Pro Arte

Is er iemand bang?

WILLEMSTAD — Op dinsdag 8 en woensdag 9 is Virginia Woolf in het land. Althans het toneelstuk over haar. Hugo Metsers en Pleuni Touw spelen de hoofdrollen. Een vooruitblik op wat komen gaat en een terugblik op het leven van het stuk.

'Who's afraid of Virginia Woolf' is bijgezet in de rij van 'Beste stukken aller tijden'. De schrijver Edward Albee heeft met feilloze precisie een perfecte dialoog en dramatische opbouw binnen drie bedrijven de kern van menselijke relaties weten bloot te leggen. In de haatliefdeverhouding van het echtpaar George en Martha, weerspiegeld in het optreden van het bezoekende koppel wordt de presentatiemaatschappij tot de kern teruggebracht. Relaties worden kapot gemaakt omwille van persoonlijke vooruitgang. Hartstochten, wensen, frustraties worden tot op het merg toe uitgebeend.

De situatie is een nachtelijk 'na-feestje'tussen twee echtparen, het ene van middelbare leeftijd, het ander een jong stel.

De mannen zijn collega's aan een kleine provinciale universiteit. Het oudere echtpaar, door jarenlange oefening in de Hogeschool van het Huwelijk aan elkaar gewaagd, geeft een lesje in kat-en-hond-spel.

Het onnozele jonge paar, dat aanvankelijk nog een ogenblikje dacht op een beleefdheidsbezoekje ter kennismaking te zijn, bemerkt alras dat er hier uit een heel ander vaatje getapt wordt. In vier ronden volgen elkaar op: gastheertje vernederen, gastje grijpen, gastvrouwtje dekken en tot slot als climax kindje liegen.

Als men deze inhoud leest, zou men kunnen denken dat het stuk van begin tot eind een diep drama is. Niets is minder waar. De dialogen zijn flitsend en vol barre humor, scherp en geestig. Bij schrijver Albee gaan felheid en humor gelijk op. De humor dient hier niet als een ontspanning van de situatie. Integendeel.

Tot zover fragmenten uit een Nederlandse voorbeschouwing.

'Who's afraid' werd voor het eerst opgevoerd in het Billy Rose Theater in New York City op 13 oktober 1962. Twee jaar later op 7 maart ging het in Amsterdam in première en is al diverse malen door verschillende spelers vertolkt.

Hugo Metsers, Pleuni Touw, Metta Gramberg en Reinout Bussemaker acteren in de jongste versie.

Centro Pro Arte is de plaats van uitvoering, half negen 's avonds de aanvangstijd en 35 gulden de toegangsprijs.

Naar Nederlandse Posterijen

WILLEMSTAD — Woensdag vertrokken Robert Eleonora en Felipe Winklaar, respectievelijk chef Filatelie Curaçao en waarnemend-chef postkantoor Bonaire, naar Nederland. Beiden zullen deelnemen aan een door de PTT Nederland georganiseerde internationale cursus en een stageprogramma met als studierichting: postal management.

De doelstellingen van de cursus zijn onder andere de bevordering van een betere relatie tussen de Nederlandse post en andere deelnemende landen, opdat de onderlinge verstandhouding vergroot wordt en ter bevordering van het inzicht in de problematiek met betrekking tot de werkzaamheden en het beheer van postdiensten.

Foto: Eleonora en Winklaar in het bijzijn van Galmeijer, directeur der Posterijen Nederlandse Antillen en Paulina, plaatsvervangend directeur.

Vier maal per week

Panam komt naar Curaçao

WILLEMSTAD — De Amerikaanse luchtvaart maatschappij Panamerican Airways (Panam) heeft Curacao en Aruba opgenomen in het winterschema dat eind 28 oktober van kracht wordt. Curacao zal vier maal per week worden aangedaan, terwijl zeven vluchten per week naar Oranjestad gepland zijn. Alle hebben als vertrekpunt Miami.

Dit bevestigde vandaag de Panam-vertegenwoordiger op Curacao, Arthuro Jesurun, aan de Amigoe. De details rond deze vluchten werden nog niet helemaal ingevuld maar de landingsrechten zijn al aangevraagd en op 15 mei arriveren twee hoge Panam -vertegenwoordigers in Willemstad voor het afleggen van bezoeken aan diverse autoriteiten. Het gaat om de vice- directeur voor Latijns Amerika D. Hendrickson en de directeur sales en marketing voor het Caribisch gebied en het zuiden van de Verenigde Staten, R. Austin.

Panam is bezig met ee zeer agressieve marketingcampagne in dit deel van de wereld, omdat de groei hier het grootst is volges de meest recente cijfers van Panam, die zo'n 28.000 werknemers telt. Zo zullen in het winterschema ook vluchten naar tal van Zuidamerikaanse steden, als Bogota en Lima worden opgenomen.

Panam is de achtste grootste luchtvaartmaatschappij van de VS en heeft zijn marketing en sales afdelingen in Miami. De administratie wordt in New York gedaan.

Jesurun verklaarde vandaag dat Panam kennelijk veel heil ziet in Curacao en Aruba als toerisme-bestemmingen, vandaar dat ingaande eind oktober naar deze eilanden gevlogen zal worden. de groei is op Aruba groter, vandaar dat zeven maal per week vanuit Miami naar Oranjestad wordt gevlogen. Vier van deze vluchten gaan door naar Curaçao, drie worden voortgezet naar Maracaibo Venezuela.

Panam zal gebruik maken van een 737 Boeing toestel, dat 140 passagiers kan vervoeren.

Op Curaçao zullen de Panam- vertegenwoordigers onder andere ontmoetingen hebben met de premier en de minister van luchtvaart. Ook zullen besprekingen plaats vinden met het luchthavenbedrijf Curinta en de Curaçao Tourism Development Foundation. Met deze overkoepelende toerisme organisatie zou Panam de mogelijkheden willen bespreken om te komen tot een gezamenlijke marketing campagne ter bevordering van de 'Miami hub'.

Panam, verzorgt dagelijks 82 vluchten vanuit Miami staat naar alle delen van de wereid. Panam vloog vroeger al op Curaçao. De vluchten werden in in 1965 gestaakt.

Lionsclub

WILLEMSTAD — De Lionsclub organiseert 'Journey for Sight', een internationale week gewijd aan de blinden en slechtzienden. In het kader hiervan wordt op 7 mei om zeven uur een informatie-avond georganiseerd waar blindheid en slechtziendheid in het algemeen besproken wordt. Extra aandacht zal worden besteed aan het slechtziende kind op school.

De avond is met name bedoeld voor de leerkrachten van zowel kleuterschool, basisschool, speciaal-onderwijs als het voortgezet-onderwijs en vindt plaats in Sentro di Siegu aan de Corrieweg 16.

Sieraden

WILLEMSTAD — Op zes mei start Sentro di Bario Tera Kòra een cursus sieraden, haarsieraden en droogbloemen maken. De lessen zijn van zeven tot negen uur in het buurtcentrum van Tera Kòra en worden gegeven door Otilia Damon.

De inschrijving gebeurt op zes mei en die het eerst komt, het eerst maalt want het aantal deelnemers is beperkt. De kosten bedragen vijfentwintig gulden.

MENSEN

Second opinion

Het is essentieel dat een arts het verzoek van een patient om de mening van een andere arts, een **second opinion**, niet bij voorbaat ziet als een motie van wantrouwen. Het hoofdbestuur van de artsenorganisatie KNMG zegt dit naar aanleiding van een toenemend aantal vragen van artsen en patienten over de second opinion. Omdat ook artsen onderling nogal eens van mening blijken te verschillen, heeft het enkele praktische richtlijnen opgesteld. Uitgangspunt is volgens het bestuur dat de behandeling niet wordt overgenomen door de tweede arts wiens mening wordt gevraagd. De patient heeft het recht een andere arts te raadplegen. Een goede communicatie daarover tussen de behandelend arts en de patient en tussen de twee artsen is daarbij van groot belang. Het KNMG-bestuur stelt voor om bij vragen of problemen rond de second opinion de huisarts in te schakelen. Hij kent de patient vaak het beste en hij kan hem of haar helpen bij het vragen van een second opinion aan een specialist. Zo mogelijk moet de huisarts daarover, met uitdrukkelijke toestemming van de patient, ook overleg plegen met de behandelend specialist.

Wega di Number Kòrsou

8 5 7 3 9 6 10 1 4 2

1030
9067
1853

De reportages en andere bijdragen die Sjoerd de Vrij (76) leverde aan Radio **Herrijzend Nederland** zijn te boek gesteld. Het boek bevat ook nog op de oorlog betrekking hebbende reportages die hij in latere jaren voor dagen weekbladen schreef. Het eerste exemplaar van het boek werd aangeboden aan burgemeester Van Kemenade van Eindhoven. De zender van Herrijzend Nederland is in de laatste oorlogsjaren onder de neus van de Duitsers gebouwd bij Philips. Van de radiouitzendingen is vrijwel niets bewaard gebleven. Wel beschikte De Vrij nog over afschriften van zijn reportages en toespraken. Na zijn activiteiten voor Herrijzend Nederland trad De Vrij bij Philips in dienst als perschef.

■ *WILLEMSTAD — Op 20 april is Nouaf Ayoubi cum laude als dokter afgestudeerd aan de Universiteit in Nijmegen. Ayoubi bereidt zich nu voor om zich, onder begeleiding van dokter Saleh, in het St Elisabeth Hospitaal te specialiseren als internist.*
Foto: Nouaf Ayoubi.

Cu alegria nos ta participa nacemento di nos jiu y ruman muher

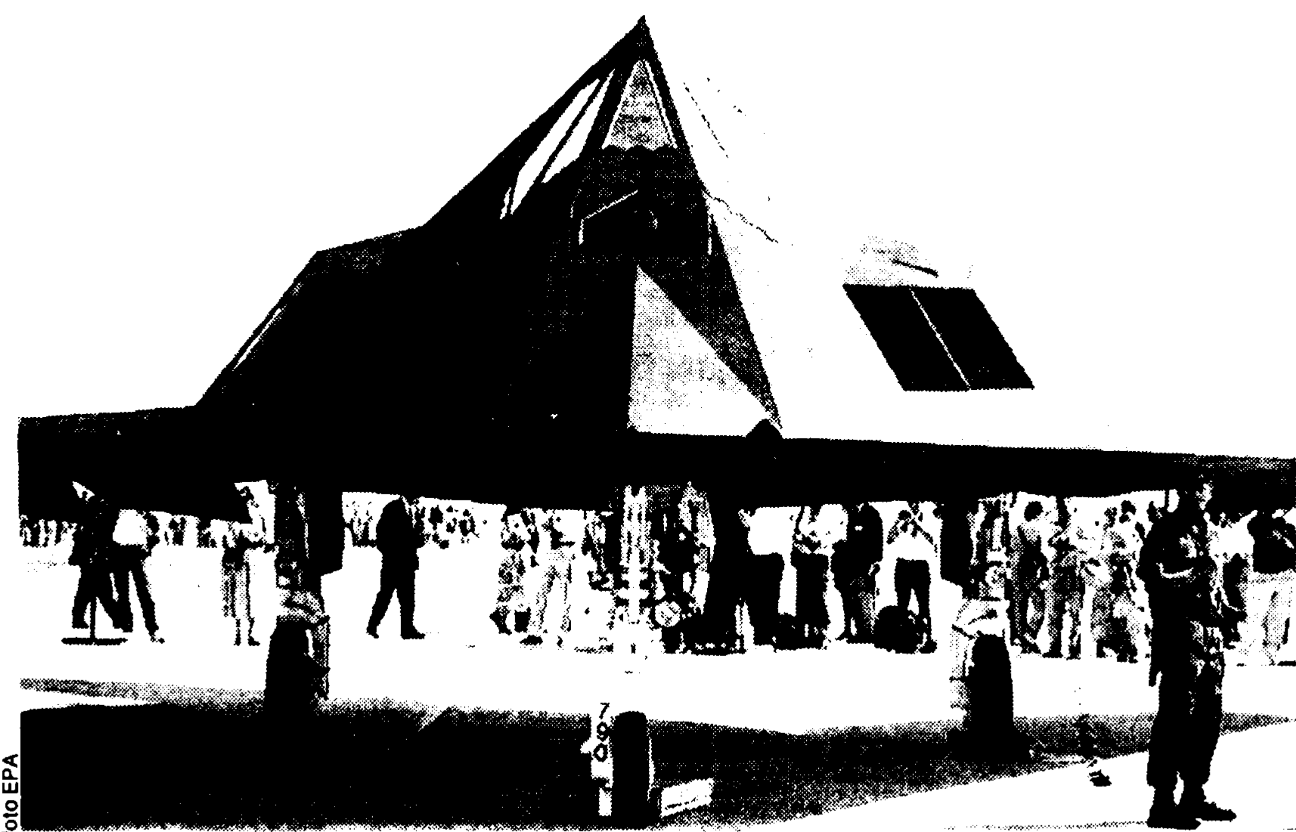
CHANTAL VICTORIA

Carlos, Wendy, Debbie, Diana y Jordano Croes.

Aruba, 3 Mei 1990.

STEELS EN ONOOGLIJK

STEELS EN ONOOGLIJK

■ *Het lijkt op de entree van een pretpark, maar in feite is het Amerika's nieuwste gevechtsvliegtuig de F-117A 'Stealth' (steels). Het vliegtuig is speciaal ontworpen om te ontkomen aan vijandelijke radar. Het zwarte, hoekige gevaarte werd voor het eerst aan het publiek getoond.*

Het vliegtuig, waarvan er slechts 59 zijn gemaakt, heeft jarenlang alleen bij nacht vanaf de thuisbasis Nellis Air Force Base in Nevada vluchten uitgevoerd. Toen ook de VS het Defensiebudget moest korten, zette de luchtmacht een publiciteitsoffensief in om het project te redden. Bij de invasie van Panamá zijn twee F-117A's gebruikt om doelen te bestoken.

Hoewel de minister van Defensie kort na de invasie zei dat de F-117A's hun doelen met grote nauwkeurigheid hadden geraakt, bleek dat de Luchtmacht gelogen had tegen de minister. Eén F-117A had door een fout van de piloot volledig zijn doel gemist. Gevolg: veel kritiek uit het Congres op het 85 miljoen gulden kostende vliegtuig.

De IJslandse violiste Gerdur Gunnarsdottir heeft het Postbank-**Sweelinck concours** viool 1990 gewonnen. De prijs bestaat uit een bedrag van 10.000 gulden.

Met oog op monetaire unie met DDR

Bonns muntenproductie draait op volle toeren

FRANKFURT - De werknemers bij de vier rijksmunten die de bondsrepubliek Duitsland telt draaien op het ogenblik overuren om aan de verwachte vraag naar munten te kunnen voldoen wanneer de Westduitse mark op 2 juli de officiele munteenheid van de DDR wordt.

De rijksmunt in Stuttgart slaat dit jaar 727 miljoen munten, dertig procent meer dan in 1989, aldus een woordvoerder. Voor de andere drie rijksmunten geldt een soortgelijke productievergroting. In geld uitgedrukt betekent dit dat er aan munten ongeveer een half miljard mark extra wordt geproduceerd. De woordvoerder in Stuttgart verklaarde verder dat de werknemers van de munt het een "nationale uitdaging vinden om te werken voor de Oostduitse bevolking".

Volgens Guenther Storch, lid van het bestuur van de Westduitse Centrale bank, zijn er nog veel meer munten nodig. Veel Oostduitse artikelen gaan ongeveer een mark kosten en dat vraagt om enorm veel muntstukken, aldus Storch. De Bundesbank controleert de hoeveelheid geld die in omloop is en houdt toezicht op het drukken van de bankbiljetten. Het slaan van munten valt onder de verantwoordelijkheid van het Westduitse ministerie van Financien.

Volgens Storch zal er over de beveiliging van de transporten nog veel moeten worden overlegd. De DDR zal haar maatregelen wellicht moeten uitbreiden voordat zij het geld in ontvangst kan nemen. Storch zei verder dat het tekort aan muntstukken hooguit een paar weken zal duren. Extra bankbiljetten hoeven er niet te worden gedrukt. De Bundesbank heeft ongeveer 155 miljard mark aan biljetten in reserve en "dat is voldoende", aldus Storch. Ondertussen maakte men in de DDR bekend dat de onderhandelaars van de Bondsrepubliek Duitsland en van de Duitse Demokratische republiek overeenstemming hebben bereikt over de voorgenomen monetaire unie tussen beide landen.

TELECURAÇAO

ZATERDAG
17.00 Telefiesta met tante Irma;
18.30 Joey & The Red Hawk;
19.00 Kòktel Turistiko met captain Sterling;
20.00 Notisiero Tele-8;
20.30 Karta di Oro;
20.45 After school special: 'One step out';
21.45 Estreno: 'Shaft in Africa';
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 vervolg Estreno;
23.30 Sluiting.

ZONDAG
14.30 Raggedy Ann & Andy;
15.00 Bingo-show;
15.45 Musical special;
16.00 Sena di Señor;
16.56 Sala di konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku.....;
19.00 Wil di suerte;
19.34 How things work;
19.45 Modeshow: Carolyn's;
20.00 Notisiero Tele-8;
20.30 Shete dia;
21.00 Best seller: 'Liberty' (deel 2);
22.00 Starting from scratch;
22.30 Santo Domingo invita;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
******

TBS

ZATERDAG
16.50 Wrestling's greatest hits
17.05 Fishing with Roland Martin
17.35 Fishin' with Orlando Wilson
18.05 World championship wrestling
19.00 Baseball: Atlanta Braves vs Pittsburgh Pirates
21.45 YS Olympic gold
22.45 Night Tracks: Chartbusters
23.45 Movie: 'Paradise alley' (1978, Sylvester Stallone)

ZONDAG
16.15 Wrestling's greatest hits
16.35 Beverly Hillbillies
17.05 Good Times
17.35 The Jeffersons
18.05 NWA main event
19.00 Movie: 'When the North wind blows' (1974, Dan Haggerty)
21.00 Nat'l Geo. Explorer greatest moments
23.00 Future watch
23.30 Please help me lose weight
24.00 Beauty breakthrough

HBO

ZATERDAG
16.00 Man who broke 1,000 chains
18.00 Big trouble in Little China (PG13)
20.00 Scrooged (PG13)
21.45 Iron Eagle II (PG)
23.30 Tales from the crypt: 'Three's a crowd'
24.00 Criminal Law (R)

ZONDAG
14.00 Poltergeist II (PG13)
15.30 Police Academy III (PG)
17.00 Satisfaction (PG13)
18.30 Wrong guys (PG)
20.00 See no evil, hear no evil (R)
21.45 The Heist
23.30 Child's play (R)

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Ard Horvers (hoofdredacteur)
A. van Leeuwen (adjunct-hoofdredacteur)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Joel Labadie, Sheila Rhodes (secretaresse), Izaan Moenirlam (sportredacteur), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isealt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór vier uur binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)

Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Eileen Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

SABA:
Correspondente:
Esther Mommers, tel: 2265

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewall-weg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Halkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-16151, toestel 319)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

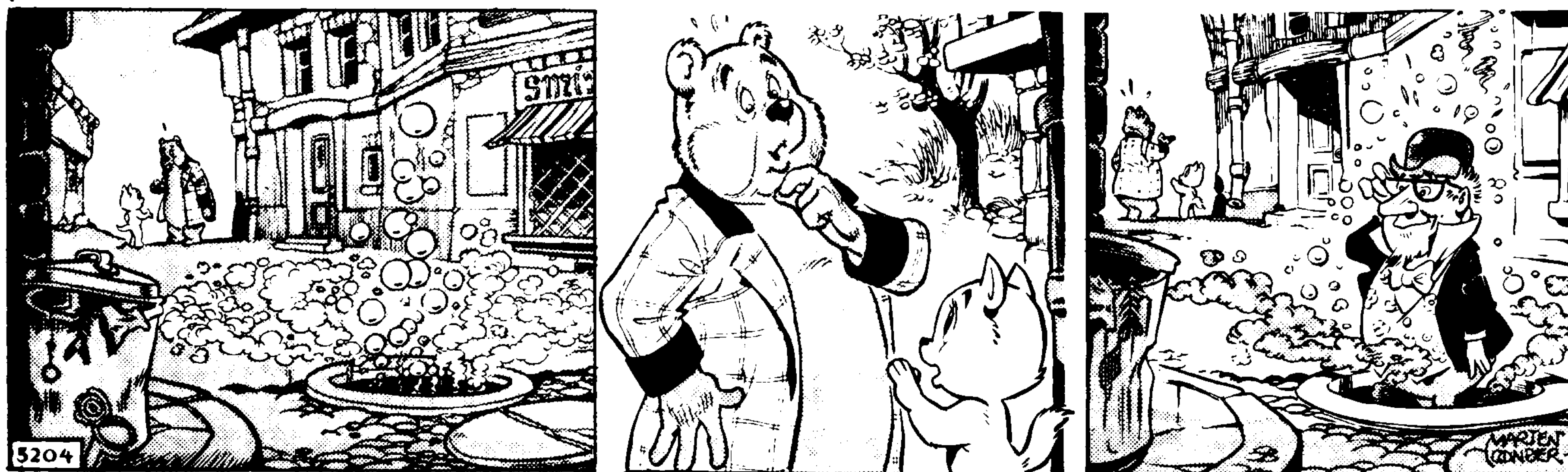
DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Nassaustraat 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso):
mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en de Liefdadiger door Martin Toonder

5204 — Uit het mangat stegen rookwolken op en ook enige vaalgekleurde luchtbellen.

'Hij is erin gevallen', zei heer Bommel, die zich vermand had. 'Zij eigen schuld. Hij deugde niet - en als heer zag ik mijn plicht'.

'Hm', zei Tom Poes. 'Dat is niet zo best, want nu hebt u hem boos gemaakt. Een Brekel uit het Savelbos laat zich trouwens niet in een gat vangen. Hij komt terug, dat verzeker ik u'.

'Hij komt niet terug!' riep heer Ollie uit.

'U hoeft niet bang te zijn', hernam Tom Poes. 'Luister goed. U moet hem in alles zijn zin geven en met hem meewerken. Maar u moet zorgen, dat hij niet op de achtergrond blijft lachen. Hij moet meedoen in de dingen die hij zelf verzint;.

'Onzin!' riep heer Bommel. 'Hij komt niet terug! En als hij terugkomt, zal hij wraak willen nemen. Hoe kan ik dan niet met hem meewerken? Hoe kan ik zorgen, dat hij gaat meedoen?'

'O, dat is gemakkelijk', verklaarde Tom Poes. 'U moet zelf meedoen. Lieve Brekel blijft voortaan bij u, dat zult u zien'.

Er viel een stilte. Heer Ollie had moeite om het gehoorde te verwerken - en omdat hij niet wist dat Tom Poes een brekelsteen in zijn zak gestopt had, begreep hij er niets van.

'Kinderpraat', zei hij tenslote. 'Je bent nog te jong om te begrijpen hoe gevaarlijk een brekel is. Tot alles in staat, jonge vriend. Hij kom niet terug. We schuiven gewoon het deksel op die put en we praten er niet meer over. Afgesproken?'

Helaas, zoals de oplettende lezertjes kunnen zien, was heer Bommel's plan al te eenvoudig. Zo gemakkelijk komt men er niet af, als de brekel los is........

HENRY ® **By Dick Hodgins**

READ "INCREASE YOUR SELF-ESTEEM" On sale here
BOOKS
BALL FIELD
BOO! BOO! BOO!

BONER'S ARK ® **By Addison & Frank Johnson**

YOU KNOW, REX, FOR A BIG DINOSAUR, YOU SURE HAVE DAINTY HANDS.
OH, YEAH?!
OH, YEAH! THEY DO THE JOB!
NEVER MESS AROUND WITH GUYS WHO HAVE DAINTY HANDS

BEETLE BAILEY ® **By Mort Walker**

SARGE AND LUGG LOVE THIS DEAL, "ALL YOU CAN EAT FOR $10."
TELL THE CHEF TO KEEP IT COMING

REDEYE **By Bill Yates & Mel Casson**

DO YOU THINK THAT'S THE PLACE?
IT COULD BE...
HE SAID THERE WAS A TALL TREE IN FRONT OF IT

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(**openingstijden** voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(**openingstijden** voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.45 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur - Hotel Bonaire.
Lions: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Tera Cora.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00/14.00-15.30 uur loketten geopend.

MUZIEKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging hiervan gelieve contact op te nemen met de heer Rudy Bedacht, Noord Nikiboko 194.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

SPREEKUUR GEZAGHEBBER: elke donderdag van 09.00-11.00 uur op het Bestuurskantoor, Kralendijk; laatste donderdag van de maand van 10.00-12.00 uur te Rincon.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

(6 mei)
SENTRO DI BARIO NOORD SALIÑA
10.00-16.00 uur spelletjesdag

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.00 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4.

Fudecu tevreden met 'Dag van Rincón'

KRALENDIJK — Het bestuur van de stichting Fudecu is niet alleen dankbaar aan alle medewerkers van de Dag van Rincon, maar ook uiterst tevreden met het grote succes van deze dag. Volgens Fudecu is het meer dan duidelijk, dat niets de bewoners van Rincon kan weerhouden om hun eigen dag te vieren.

De stichting meent zelft, dat deze tweede dag nog grootser is gevierd dan de eerste dag. Fudecu is ook niet van plan af te wachten of het volgende jaar weer een succes zal worden en heeft inmiddels al voorbereidingen gemaakt voor de volgende viering, zodat het feest nog meer in de smaak kan vallen bij de bewoners, toeristen en andere bezoekers.

Het bestuur gelooft ook niet, dat de viering van deze dag zo maar een feest is. Integendeel de Fudecu beschouwt het feest als een toeristische attractie die economisch bijdraagt voor degenen die iets te koop aanbieden.

Bovendien zegt Fudecu dat autohuur, taxi's en hotels ook financiële voordelen kunnen hebben uit het feest. Bij elkaar schat de stichting dat op een bedrag van rond de 250 duizend gulden. Dat is dan ook de reden dat het Fudecu-bestuur niet kan begrijpen dat er mensen zijn die de Dag van Rincon eigenlijk wilden tegenhouden.

Bespreking over decentralisatie

KRALENDIJK — De beslissing die op 17 maart in de ministerraad werd genomen, heeft als gevolg een verdergaande intensivering van de decentralisatie. Dat betekent onder andere, dat verantwoordelijkheden en taken die tot nog toe onder regeringsverantwoordelijkheid vielen, nu in handen komen van de verschillende eilandsdiensten.

In dit kader werd een 'pilot'-groep samengesteld waarin zitting hebben Candelaria, Begina en Bernadina. Zij werken respectievelijk onder de ministerraad en bij Juridische en Algemene Zaken. In principe heeft deze commissie tot taak gekregen om het overgangsproces van land naar eiland te leiden. In aanmerking komen daarvoor van het departement Arbeids- en Sociale Zaken ook van besprekingen die gevoerd moet worden met werknemers, vakbonden en Bestuurscollege. Zij zullen op de hoogte gebracht worden van de verschillende aspecten die de overgang met zich mee zal brengen.

Afgelopen week bezocht daarvoor minister van Arbeidszaken Stanley Inderson Bonaire. Met hem reisden ook de directeur van het departement mr Elco Karel en de leden van de commissie mee. Gesproken werd met de vakbond en het BC op een informatieve en oriënterende basis.

De minister benadrukte, ondanks het voorbereidende begin van de decentrlaisatie, dat voldoende aandacht besteed moeten worden aan de perspectieven en de garanties van werkgelegenheid en de juridische positie van degenen die bij Arbeidszaken betrokken zijn. Bovendien legde hij er de nadruk op, dat het decentralisatieproces niet de dienstverlening die de gemeenachap geboden wordt, zal schaden.

Voor de juridische aspecten heeft de minister inmiddels een subsommissie ingesteld die de verschillende projecten bij de overgang van land naar eiland met zich mee zal brengen.

Dodenherdemking Bonaire

■*KRALENDIJK — Vrijdagmorgen werden de gevallenen in de Tweede Wereldoorlog herdacht. Inleiding tot het officiële gedeelte werd gegeven door de Poolse priester Daniel Szpila die pastoor is van de Bernardus-parochie.*

De gezaghebber legde samen met eilandssecretarisw mr Frits Goedgedrag een krans. Dit jaar was er meer aandacht voor het officiële gedeelte dan voorgaande jaren.

Zangfestival van overheidsdienaren

KRALENDIJK — Na de songfestivals van de vele particuliere bedrijven kon ook de overheid niet achterblijven. Op zaterdag 19 mei zullen twintig ambtenaren van even zo veel afdelingen de strijd tegen elkaar opnemen. Een initiatief van directeur Stanley Balentien van S&M Productions, die echter de verdere uitwerking van de festiviteiten aan een commissie van overheidswerknemers heeft overgelaten.

Tijdens een persconferentie vertelde Stanley Balentien, die voorzitter is van de organisatiecommissie (hij is namelijk zelf ook ambtenaar), dat het enthousiasme aanzienlijk groter was dan vermoed werd. Dertig kandidaten wensten hun zoetgevooisde stem publiekelijk ten gehore te brengen. Organisatorisch echter een onmogelijke zaak en na enig overleg werd besloten het totaal aantal kandidaten terug te brengen tot twintig. Zij zullen dus op 19 mei onder begeleiding van Glenn & Friends Combo tegen elkaar in het strijdperk treden. Oorspronkelijk zou dat al op 5 mei -dus vandaag - het geval geweest zijn, maar hoewel men al geruime tijd bezig is met de organisatie, bleek de voorbereidingstijd te kort.

Het songfestival wordt georganiseerd op het terrein van de Bonairoaanse Sportfederatie (BSF).

Gedeputeerde Cai Marsera, die eveneens op de persconferentie aanwezig was, kondigde aan dat de opbrengst van het songfestival bestemd zou worden voor de Fundashon pa Kuido di Personanan Desabilitá di Bonaire (Gehandicaptenzorg). Marsera zei daarmee tevens een bepaald doel na te streven. De ouderverenigging Philadelphia uit Nederland zal een aanzienlijke financiële bijdrage leveren voor een te stichten dagverblijf te Antriol. De gedeputeerde vindt het dan wenselijk dat ook Bonaire heeft laten blijken fondsen bijeen te willen brengen voor dat doel.

UNA club

WILLEMSTAD —Morgenavond om 8 uur begint in de aula van de UNA een happening in verband met de oprichting van de UNA Toastmasters club. Deze club staat open voor studenten, docenten en ander UNA-personeel.

De UNA toastmasters club zal een educatief doel hebben en de leden vooral de kunst van het communiceren bijbrengen. Zaken als het opstellen en uitspreken van redevoeringen, correct woordgebruik, het leiden van vergaderingen en meer van dit soort zaken komen tijdens de vergaderingen van de UNA toastmasters club aan de orde.

Hoofdspreker bij de officiële oprichtingsplechtigheid is gevolmachtigde minister Edsel Jesurun. Hij is mede verantwoordelijk geweest voor de oprichting van de Toastmasters club Simadan, waarvan hij momenteel erelid is. Jesurun zal het hebben over de relatie communicatie- educatie.

Ook zal het eerste bestuur worden geïnstalleerd, onder leiding van Migdaris Maria. Enige leden die bijdroegen aan de oprichting van deze club zijn UNA- rector Valdemar Marcha en docent Rupert Silberie. De club is aangesloten bij de Toastmasters international, die in Californië zetelt.

Bon Bini Club

WILLEMSTAD — Voor alle geïnteresseerden in de onderwaterwereld van Curaçao organiseert de Bon Biní Club dinsdagavond 8 mei een contactavond. Als gastspreker is uitgenodigd drs Jeffrey Sybesma, medewerker van het Caribisch Marien Biologisch Instituut (Carmabi) en de Stichting Nationale Parken Curaçao (Stinapa).

Sybesma is voornamelijk belast met het beheer van het Onderwaterpark Curaçao. Hij zal onder andere via een uitgebreide dia-presentatie ingaan op deze wonderlijke wereld en de maatregelen die nodig zijn om deze te beschermen en in stand te houden. Ook zal hij informatie verschaffen over de duiksport.

Iedereen, zowel leden als niet-leden, is van harte welkom om kwart over acht 's avonds in Jeugdhuis De Tamarijn aan de Mahaaiweg/ hoek Jasmijnweg. Voor meer informatie over de Bon Biní Club kunt u bellen de nummers 79824 of 72412.

HET JAPANSE elektronicaconcern Mitsubishi koopt de hardware-divisie van het Britse computerbedrijf Apricot voor 39 miljoen pond sterling (Nf 120 miljoen).

American Top 40 wordt poedig ook in het Russisch gepresenteerd in de USSR. Het pop-programma wordt in 70 landen buiten de Verenigde Staten via meer dan 1000 radiostations uitgezonden. Op Curaçao is dat wekelijks via Z-FM. In de USSR zal dat gebeuren door twee zenders die respectievelijk 98 procent (288 miljoen) en 48 procent van de Russische huiskamers bereiken. Het eigenlijk Engelstalige programma is al sinds 1970 in produktie. In Moskow wordt de informatie van radio-'stem' Shadoe Steves vertaald. De Amerikaanse producent van een bekende colanoten-frisdrank zal de uitzendingen in het Sovjet-socialistische oosten sponsoren.

ROMAR FREE ZONE TRADING CO.
Italiëstraat 3
Aruba

Ta anuncia cu nan lo ta

SERA PA MOTIBU DI LUTO

diabierna 4 di mei y dialuna 7 di mei, 1990

Gerencia.

Romar Free Zone Trading Co.

Ta anuncia fallecimiento di

BRUNO J. ARENDS
mihor conoci como (Brenchie)

Acto di entierro lo tuma lugar Dialuna 7 di Mei, 1990.

Aruba, 5 Mei 1990.

Cu honda pena nos ta anuncia fayecimento di

BRUNO J. ARENDS
(BRENCHIE)
na edad di 87 aña.

Su yiunan:
Susana y Eduardo Viada
Tico y Hanny Arends
Maritza y Roy Harms
Donny y Chicha Arends
Ebby y Corrie Arends
Charlie y Mayra Ibarra

Su rumannan - cuñanan:
Milo y Fortunata Arends
Sra. vda. Margo Wever
Sra. vda. Ika Arends
Sra. vda. Fidelia Arends

Nieto y Bisanietonan y demas familianan.

Acto di entiero ta tuma lugar Dialuna 7 di Mei saliendo pa 5:00 p.m. for di Tunastraat 5, Ponton pa Iglesia San Francisco y despues pa Santana Catolico den Boerhaavestraat.

B. J. ARENDS & SONS, INC.

Aruba, 5 Mei 1990.

Koersen Centrale Bank

NOTERINGEN CENTRALE BANK VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN GELDIG OP VRIJDAG 4 MEI 1990 EN TOT NADER ORDER:

US DOLLAR	1.77	1.78	1.80
CAN DOLLAR	1.505	1.525	1.545
PND STERLING	2.865	2.92	2.98
NED GLD	93.59	94.31	95.11
BOLIVAR	-.-	-.-	-.-
ZW FRANCS	121.85	122.57	123.37
FR FRANCS	30.28	31.38	32.08
DUITSE MARK	105.38	106.10	106.90
IT LIRE	1.12	1.42	1.48
JAPANSE YEN	111.50	112.36	113.16
SUR GLD	-.-	100.07	102.59
AR FLORIN	98.00	100.00	100.20

KOERSEN VAN DE GEMIDDELDE OBLIGATIELENINGEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN UITGEGEVEN DOOR HET DEPARTEMENT VAN FINANCIEN EN GELDIG VANAF HEDEN 4 mei 1990 EN TOT NADER ORDER.

12 %	OBLIGATIELENINGEN PER 88/92	101.67
9 %	OBLIGATIELENINGEN PER 1987/2002	95.00
8.5 %	OBLIGATIELENINGEN PER 1994/98	100.25

DE AANKOOP VAN OBLIGATIELENINGEN KAN GESCHIEDEN BIJ HET LOKALE BANKWEZEN.

Nu nomber di directiva nos
ta anuncia fallecimento di
nos fundador-director,

B.J. "Breenchie" Arends

entierro lo tuma lugar riba
dialuna 7 di Mei - 5or p.m.
for di Tunastraat 5, Ponton

B.J. ARENDS & SONS INC.

De lekkerste
BOTIE'S,
pom, pastei, bamie, nassie, chinese kip, geroosterde kip, varken moksie alesie, moksie moksie, bruine bonen.
kunt U krijgen elke zondag tussen 12 en 4 uur te
Koraal Partir Kav. 87
Tel.: 674103

---

schildersbedrijf
Perfect
Voor alle schilderswerkzaamheden
TEL.: 601768
snel, goed
en goedkoop
Gedipl.
MEESTERSCHILDER

For Immediate Sale
Recently overhauled
Toyota Cressida 1983
Starlet 1982
other household goods
Telephone 79849

WEGGELOPEN
HERDERSHOND
"Isolde"
omgeving Cas Grandi.
Beloning voor de vinder.
Tel. 79940.

COMPUTER SYSTEM
inclusive printer and lots of extras for sale.
CALL 83270

ANINSCO n.v.
ANTILLEAN INSTALLATION COMPANY N.V.
F.D. Rooseveltweg 307
There is no physical network we cannot install.
Call us and get acquainted with our service.
Tel.: 80941 Page-boy 027-271 Fax: 80941

WEER GEVESTIGD
J. SCHIPPER, tandarts
tandheelkundige kliniek Welgelegen
Gouv. v. Lansbergeweg 33, tel. 623690
in samenwerking met tandartsen De Vries en Bet.
Behandeling volgens afspraak.

WAARSCHUWING
De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.
A. op de schietbaan WACAO:
DINSDAG 9 mei 1990 van 07.00 tot 13.20
VRIJDAG 11 mei 1990 van 07.00 tot 13.20
Onveilig gebied ± 4000 meter uit de kust.

Rechtersechtpaar + zoon (16 jaar) zoekt
OPPASHUIS
of andere woonruimte op Curaçao,
Periode 12 juli tot 1 augustus 1990
(Woningruil Zuid Ned. mogelijk)
Mr W. Bröcker, Termaar 105, 6269 AG
Margraten - Nederland

VACATURE
NOTARISKANTOOR VAN DER PLANK heeft een vacature voor een
TYPISTE
met ervaring op IBM tekstverwerkingsapparatuur (DW3/DW 4).
Zonder ervaring onnodig te solliciteren.
Gaarne schriftelijke reacties aan:
Notariskantoor Van der Plank,
Schottegatweg Oost 191, Curaçao.

Denkt U aan de mooie
Delfts Blauwe Wandborden
met de afbeelding van de Fortkerk? Deze prachtige wandborden kosten slechts ƒ 350,- per stuk.
De netto-opbrengst van de verkoop is bestemd voor de inmiddels gestarte restauratie van de Fortkerk in het Fort Amsterdam.
Deze wandborden zijn te verkrijgen op het Kerkelijk Bureau Oranjestraat 111 (Ebenezerkerk) telefoon 53121
en verder bij Bloempot's Book-, Toy- & Giftshop, Zuikertuintjeweg 14, tel. 370713;
Gallery '86, Bloksteeg z/n, Punda, tel. 613417;
Boekhandel Salas, Fokkerweg 50, tel. 612303;
Boekhandel Van Dorp Eddine n.v., Roodeweg 13, tel. 626133;
Landhuis Klein Bloemhof, Fransche Bloemweg 36, tel. 78342.

1e keus: Planten Sale van
Bloeiende Orchideeën
op zondag 6 mei
door de **Curacao Orchid Club**
Tijd : 9.30 - 12.00
Plaats : Meeuwweg 16.
Leden 10% korting

ATTENTION RETAIL.
NIEUW.
K-OTHRINE ongedierte spray - Aerosol 400 ml.
— Doodt meer dan 300 insekten.
— Tast ozonlaag niet aan.
— Ecologisch verantwoord.
— Razendsnel en langdurig werkzaam.
Groothandelsprijzen - uit voorraad.
Fabrikant: HOECHST AGRO CHEMIE.
Agent: SANITAS N.V. Tel.: 79047.

"Wie is bang voor Virginia Woolf"
van Edward ALBEE, een best seller in de toneelwereld.
Fleuni Touw - Hugo Metsers
Metta Gramberg
Reinout Bussemaker
Datum
Plaats
Tijd
Prijs
Kaarten verkrijgbaar bij Boekhandel Salas, van Dorp Promenade, Mensing Caminada, C.D. Shop Bloempot Shopping Center en Office Stop.

KYWI
Fokkerweg
Voor al Uw
BRILLEN

BELANGRIJKE OPENBARE VERKOPING VAN GOUDEN SIERADEN EN DIAMANTEN
krachtens artikel 1181 B.W.N.A.
De veiling zal worden gehouden op 15 mei 1990 ... in de grote zaal van ...
De veilingsvoorwaarden liggen vanaf 3 mei 1990 ter inzage ...
... tegen betaling verkrijgbaar bij ondergetekende en op de veilingdag ter plaatse van de veiling.
Notariskantoor Mr. H.A. Sperwer,
... 16
telefoon 74377.

Fundashon Formashon Laboral
Sentro pa Formashon Laboral "Tres Sprockel"
Sekretariado: P.O. Box 3688 Telefon: 43990
Korsou, Antia Hulandes
Het Bestuur van
"Fundashon Formashon Laboral"
roept sollicitaten op voor de functie van:
HOOFD v/h
ARBEIDSTRAININGSCENTRUM
"Tres Sprockel"
...
Eisen:
1) Opleiding minimaal H.B.O.
2) ...
3) ...
4) ...
5) goede kommunikatieve vaardigheden in Nederlands en Papiamentu.
Een psychotechnisch onderzoek kan deel uitmaken van de selektieprocedure. Nadere informatie te verkrijgen bij: Drs. H.E. Pieternz ...
Eigenhandig geschreven sollicitaties dienen vergezeld te zijn van pasfoto, ... curriculum vitae, kopieën van diploma's en bij voorkeur referenties.
Inzendingen tot 12 mei 1990 te richten aan:
Bestuur Stichting: F.F.L. - P.O. Box 3688 - Curacao, N.A.

Verkrijgbaar bij de boekhandel:
Kuentanan for di Beibel
Een prachtig geïllustreerde kinderbijbel voor slechts fl.25,-.
Een uitgave van Iglesia Reformá.

PLAN'D2
heeft op korte termijn op het kantoor op Curaçao plaats voor
sekretariële kracht (m/v)
Ervaring met tekstverwerking en data-invoer op komputers strekt tot aanbeveling.
Schriftelijke sollicitaties dienen uiterlijk woensdag 16 mei 1990 binnen te zijn op het kantoor, Nieuwe Pareraweg 10.

SOSIEDAT ANTIANO DI BEIBEL
kursus Bijbelvertalen
...
Tijd: 19.00 - 21.30 uur
Plaats: Kas di Beibel, ...
Docenten eerste blok:
Dr. Henrique Muller, Dr. Henry Hebibe
Inschrijfgeld: NAf. 25,00
...

---

30 AÑA 1960-1990
BINNENKORT...
DE GROTE
AMSTEL BINGO
CAMPAGNE
Bewaar de nummers of letters die U nu reeds onder sommige doppen kunt vinden goed!
ANTILLIAANSE BROUWERIJ N.V.
AMSTEL BIER

SOME PEOPLE DON'T TAKE STUDYING BY MAIL SERIOUSLY
...

TAKE OUT DIEET
...
reductie
zout arm/zoutvrij
...

GEVRAAGD
voor twee Ned. echtparen
...
OPPASHUIZEN
...

TE KOOP GEVRAAGD
TERREIN
in goede buurt
Tel.: 43655

PIERSON, HELDRING & PIERSON (CURAÇAO) N.V.
onderdeel van het wereldwijde netwerk van Pierson, Heldring & Pierson N.V., Amsterdam, ...
...
LEGAL ASSISTANT (M/V)
Tot de werkzaamheden v.d. legal assistant behoren o.a.
— het onderhouden van contacten met cliënten
— ...
FUNCTIE-EISEN:
— kandidaate ... HEAO met juridische ...
— goede kennis van ... Engelse en de Nederlandse taal
— goede contactuele eigenschappen
— commerciële instelling.
Tot aanbeveling maar niet strikt noodzakelijk strekt:
— relevante ervaring bij o.a. een trust- of notariskantoor
— kennis van wordprocessing.
...
Pierson, Heldring & Pierson (Curaçao) N.V.
... Curaçao
T.a.v. Afdeling Personeelszaken.

ÑAPA

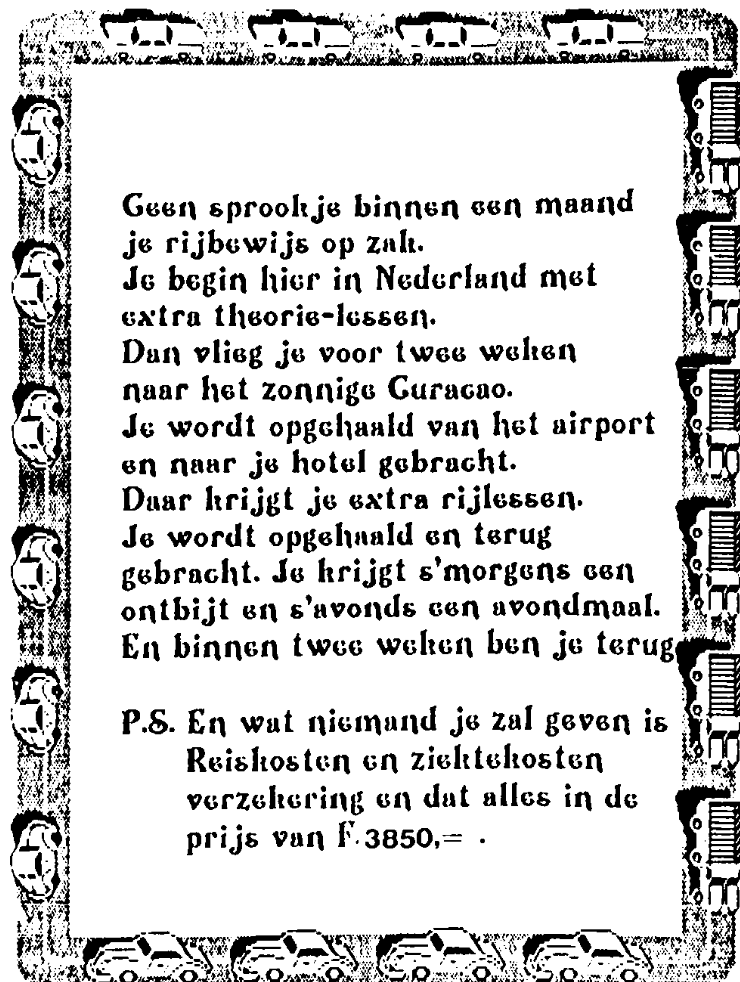
AMIGOE Weekend Bijlage

ZATERDAG 5 MEI 1990 PAGINA 1

Antilliaans rijbewijs blijkt een beste zwendel....

=Door: Peter Stuivenberg en Mooniek Seebregts=

IN 1989 BEZOCHTEN ruim 500 Nederlanders Curacao om er hun rijbewijs te halen. Dit jaar is dit aantal toegenomen; naar schatting komen er nu ongeveer 120 Nederlanders per maand naar het eiland. Velen keren ettelijke duizenden guldens armer en soms zonder rijbewijs gedesillusioneerd terug. De beloftes om binnen 1 week tot 17 dagen een rijbewijs te halen, blijken niet waar te zijn. De tijd die nodig is om het rijbewijs te halen, schommelt tussen de 4 a 5 weken. En dan zijn er cursisten die in zo'n periode niet meer dan 5 keer een leswagen aan de binnenkant zien.

Rij-examen doen in Nederland schrikt kennelijk heel wat rijksgenoten af. Zij zijn bereid fikse prijzen te betalen om op Curacao, 'binnen acht dagen' zoals de advertenties beloven, hun rijbewijs te halen. De werkelijkheid blijkt anders.

Nederlandse klant: 'Ik heb me zelden zo belazerd gevoeld'

Gees Gerrits-Hartman lacht er nu een beetje om, maar haar man Kees is nog steeds woedend. Voor 'nop' zijn ze naar het zonnige eiland Curacao gevlogen. De bedoeling was dat Geesje (40 jr) 'even' een rijbewijs zou halen. Een paar duizend gulden en een illusie armer pakt de familie Gerrits nu de koffers, om na een week Curacaose ellende hun 'rijles'geluk op het eiland St. Eustatius te beproeven. Daar moeten de kansen om een rijbewijs in de wacht te slepen beter zijn, denkt de 42)jarige zakenman echtgenoot Kees.'Weet je', vertelt hij op de zitbank in het bungalowhuisje van hotel Las Palmas, dat hij voor een kleine 250 gulden per dag heeft gehuurd, 'Wij zijn er echt ingetuind. We hadden nooit moeten geloven in die verhalen dat een Nederlander op Curacao snel een rijbewijs kan halen. Gees heeft in Nederland zo'n vijftig rijlessen gehad, maar het wilde niet lukken. Dus zei ik, na 3 jaar toekijken: we gaan met onze dochter naar de Antillen. In de kranten barst het van de advertenties dat daar voor een paar centen binnen 17 dagen een rijbewijs kan worden gehaald. En dan plakken we er meteen een lekkere vakantie aan vast. Nou, die vakantie zit wel 'snor', maar de rest is een grote puinhoop!'

ZWENDEL

Kees haalt een mini-advertentie uit de Telegraaf tevoorschijn. Onder het kopje 'Autorijles' staat de tekst 'haal uw NL rijbewijs in 1 week of 17 dagen'. Het telefoonnummer dat erbij staat, is van een tussenpersoon die klanten ronselt voor een rijschool op Curacao. Kees Gerrits maakt een afspraak met een contactpersoon. De man moet in Gerrits' flat, aan de Amsterdamse Sloterplas, uitleggen wat er wordt bedoeld met de advertentie. Kees: 'Ik heb zelf een bedrijf, dus ben wel op mijn quivive. Ene meneer Raghoenath komt op een avond met een keurige informatiemap langs. Hij overtuigt ons ervan dat wanneer Geesje de theorie voor het rij)examen in Nederland leert, zij na aankomst in Curacao binnen 2 weken kan afrijden. Honderden Nederlanders zijn ons al voorgegaan en iedereen is dik tevreden over rijschool 'RAPIDO' zo wordt ons gezegd.' Onze kosten zullen zijn: 5900 gulden voor 3 retourtjes met een vliegtuig van MartinAir en 1800 gulden pensionkosten om ons drieën precies 3 weken onder te brengen. Voor theorielessen, rijlessen, inschrijfkosten, examengelden enzovoorts betalen we 1180 gulden. Dat komt op 8850 gulden in totaal. Nou, dat klinkt mij prima in de oren en ik betaal 750 gulden aan. Ik spreek met de tussenpersoon af dat wij op 7 april voor 3 weken vertrekken'.De familie Gerrits hoort ruim 3 weken niets van Raghoenath, totdat hij een briefkaartje stuurt met de boodschap dat ze een paar dagen later vertrekken en dat hij de rest van het bedrag komt ophalen: 5150 gulden. Het geld voor de rijlessen en het pension moet aan de rijschoolhouder worden betaald. Geesje is daar boos over: 'Dat schrijf je toch niet op een briefkaartje dat iedereen kan lezen'. In het telefoongesprek dat direkt hierop volgt, vertelt Raghoenath dat zij niet met MartinAir (Amsterdam-Miami-Willemstad) maar met de Portugese vliegmaatschappij TAP Amsterdam-Porto-Lissabon-Willemstad), vertrekken.Gees: 'Ik weet nu dat TAP voor 1400 gulden op Willemstad vliegt, dus die man steekt direkt 1700 gulden in zijn zak'.Bij betaling tekent Geesje een verklaring dat 'Wanneer zij haar rijbewijs niet haalt of wanneer zich tijdens de reis of op Curacao onregelmatigheden mochten voordoen, Raghoemath daar niet aansprakelijk voor is'.Op schiphol voegen zich naast Geesje Gerrits-Hartman nog 9 andere rij)examen kandidaten, allemaal klanten voor rijschool 'RAPIDO".

Voordat ze vertrekken krijgt de groep te horen dat zij in Lissabon een nachtje moeten overblijven. 'Maar het hotel en vervoer en dergelijke zou', zo vertelt Kees, 'Keurig zijn geregeld. Nou, mooi niet. Na veel gezoek in Lissabon, en betaling van eigen vervoer, hebben we ons hotel kunnen vinden'.Op Schiphol moeten de cursisten het theorieboek rijexamen en de informatiemap met op de kaft de kreet 'Je vliegt voor 2 weken naar Curacao en dan heb je je rijbewijs op zak' aan de contactpersoon teruggeven.

De groep komt op 11 april aan op Curacao. Ze maken kennis met R.Castillo, eigenaar van autorijschool 'RAPIDO'. De heer Castillo maakt duizend en één excuses voor de problemen onderweg en vertelt en passant dat er geen pension is geregeld. Een paar mensen kunnen bij zijn zuster logeren en de rest moet een hotel nemen. De extra kosten moet een ieder zelf betalen. Aangezien een eenpersoons kamertje in een hotel rond de 100 gulden per nacht kost, zijn de meesten al door hun zakgeld heen voordat ze de eerste rijles krijgen.De baas van 'RAPIDO' verdwijnt met de paspoorten van zijn klanten naar het Bureau Bevolking om de Nederlanders in te schrijven op het adres van zijn zuster. 'Raghoenath', vertelt Geesje, 'Vergat ons te zeggen dat geen enkele Nederlander op Curacao kan afrijden, tenzij hij of zij er woont. Grappig he? Op 11 april komen wij aan en op 12 april woon ik op Kaya Amsterdam nummer 7'. Omdat de Paasdagen voor de deur staan, verdwijnt Castillo van het toneel en Gees ziet hem niet eerder dan na de feestdagen, een dag voor haar theorie)examen, op donderdag 19 april terug. Gees zakt voor haar theorie-examen. 'Ik ken de stof', vertelt ze verontwaardigd, 'Maar ik slaag in Nederland niet voor mijn theorie-examen omdat ik te nerveus ben. Hier arriveer ik te laat in het zaaltje waar het theorie-examen wordt afgenomen. Dat komt omdat Castillo ons veel te laat brengt. Mijn man en dochter, die allebei meegaan, zijn ontzettend boos op hem. In het zaaltje word ik nog een paar keer van mijn werk gehaald door iemand die wil dat ik mijn handtekening ergens onderzet. Uiteindelijk ben ik op van de zenuwen, weet niets meer en zak als een speer. Al die idioterie dat het rij-examen op Curaco veel gemakkelijker is, gaat voor mij niet op.' De geslaagde kandidaten krijgen tot hun stomme verbazing te horen dat zij op 7 mei moeten 'afrijden'. Het vliegtuig vertrekt op 2 mei: hoe zit dat met die 'binnen 2 weken rijbewijs op zak' reclame? Castillo schuift de schuld op de Paasdagen en het examen-bureau dat te langzaam werkt.Kees heeft, nadat zijn vrouw een tweetal 'halfbakken' rijlessen volgt, zijn buik vol van de zwendel en eist van Castillo het lesgeld terug. Dat levert geen problemen op, met uitzondering van 230 gulden wegens 'gemaakte kosten'.

Kees: 'Bij McDonalds raken we in gesprek met Nederlanders die binnen een week hun rijbewijs in St. Eustatius haalden. Daar les je in een Suzuki-Jeep van een of andere 'majoor Gerards'. Theorie stelt er niets voor en wordt tegelijkertijd met het praktijk examen afgenomen. Bovendien mag er niet harder worden gereden dan 30 kilometer per uur, aldus die andere Nederlanders. Nu hebben we de terugvlucht tot 9 mei uitgesteld en gaan we even heen en weer naar 'Statia' zoals ze het hier noemen. Dat kost 1200 gulden aan tickets. Maar ik doe het voor Geesje. Ze wil nu eindelijk na 3 jaar haar rijbewijs hebben.'

Aad Verzeilberg is een andere gedupeerde uit de groep Nederlanders die op 11 april arriveerde. Aad is een van de weinigen die nog zijn mond durft open te doen. De anderen zijn bang dat zij ruzie krijgen met Castillo waardoor het uitzicht op het rij-examen slechter wordt. Aad is glazenwasser en rijdt al 14 jaar zonder rijbewijs in Amsterdam. De boetes wegens onverzekerd rijden (per 'knip' 400 gulden) groeien hem boven het hoofd. Om zijn baan te behouden moet hij van zijn baas een rijbewijs halen. Met over-

Vervolg op pag. 9

Motorexamen onder de warme tropenzon. Heel iets anders dan op de drukke wegen in de grote Nederlandse steden met trams en honderden fietsen.

IN DIT NUMMER van Napa :

NAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Solange Isselt

DEN HAAG.- Het is dit deze maand precies vijftig jaar geleden dat Duitse troepen Nederland binnenvielen en de oorlog begon. In dit speciale herdenkingsjaar is het aantal plechtigheden, onthullingen, manifestaties, festiviteiten en reunies in het kader van de Tweede Wereldoorlog nauwelijks te overzien.
Van tentoonstellingen in de kleinste dorpen over hun eigen oorlogsgeschiedenis tot aan de nationale viering van de bevrijding in het Amsterdamse theater Carré, overal is het een en ander te doen. Het moet wel gek gaan wil iemand geen Canadese veteraan tegenkomen of tenminste een keurig onderhouden oorlogsfiets van de oorlogsvoertuigenclub "keep them rolling".

Met exposities, reunies en festiviteiten

Nederland in het teken van oorlogsherdenking

De Randstad en de provincie Gelderland lijken het meest actief, het hoge noorden en vooral het -in '44 al bevrijde- zuiden doen wat rustiger aan. Brabant had in april overigens al een van de belangrijkste evenementen achter de rug: de opening van het vernieuwde en uitgebreide nationaal monument kamp Vught. Ook in Apeldoorn werd reeds in april een belangwekkend monument onthuld: dat voor de weggevoerde patiënten en personeelsleden van de psychiatrische inrichting "Het Apeldoornsche Bosch". Grootscheepse reunies waren er ook, zoals die van de Indiëgangers in Geldermalsen.
Maar mei is toch de belangrijkste herdenkingsmaand en voor degenen die deze maand Nederland bezoeken volgt hier een greep uit de talrijke evenementen.

GEMEENSCHAPPELIJK

Groningen wil, in samenwerking met de Bondrespubliek, iets doen aan het gebrek aan kennis van de Nederlanders over de Duitse ervaringen en andersom. In de plaatsen Veendam en Bourtange in Oost-Groningen en Papenburg en Leer in de Bondsrepubliek zijn wekenlang verschillende tentoonstellingen onder het motto "In het spoor van een gemeenschappelijk verleden".
Op 5 mei wordt de binnenstad van Groningen vanuit een vliegtuig bestrooid met theezakjes met daaraan een kaartje met "houdt moed, een groet". Tijdens de oorlog werden geallieerde bommenwerpers soortgelijke acties uit om de burgers van bezet Nederland te bemoedigen. Alle wijken van Groningen hebben een eigen symbool van de bevrijding gemaakt. Al die symbolen worden op 5 mei 's avonds op de markt tentoongesteld.
In de Friese hoofdstad Leeuwarden is in het Pier Pander museum tot begin juni een tentoonstelling van oorlogsaffiches onder de titel "Tegen de muur" te zien het gaat hier om regionale en landelijke affiches. In het gemeentearchief zijn Leeuwarden exemplaren te bezichtigen. De affiches werden destijds verzameld door drs. J. de Roos. In het verzetsmuseum van Leeuwarden is een speciale tentoonstelling voor de jeugd over het leven tijdens de oorlog. Ook kunnen er fietstochten langs uit de oorlog bekende plekken worden gemaakt aan de hand van een speciale brochure.
De kazematten in Kornwerderzand zijn uitgeroepen tot monument van mei '90. Zes van de in totaal zeventien betonnen verdedigingwerken zijn inmiddels ingericht als museum. Normaal zijn die maar een keer per week open, in de herdenkingsmaand echter op woensdag- vrijdag-, zaterdag- en zondagmiddag en op Hemelvaartsdag. Op 12 mei heeft in Kornwerderzand de onthulling plaats van een monument voor gevallenen.

WESTERBORK

Het herinneringscentrum Westerbork in het Drentse Hooghalen grijpt dit jaar aan om samen met de omroepvereniging Tros actie te voeren voor geld om reconstructies van de betalen. Het voormalige "Durchgangslager" kreeg ook aandacht via een tv-documentaire welke gisteren werd uitgezonden en een boek onder de titel "Kamp van hoop en wanhoop", beiden samengesteld door Willy Lindwer. De gemeente Assen liet samen met een aantal andere organisaties een documentaire vervaardigen over het Asser jodendom. Van de ruim 600 die werden gedeporteerd, kwamen er enige tientallen terug. Deze overlevenden zijn door Frits van Echten en Marcel Moring opgespoord. Door interviews met deze mensen en met materiaal van de Nederlands Israelitische gemeente Drenthe werd de joodse gemeente van Assen gereconstrueerd. De documentaire staat ter beschikking van musea en scholen.
In Assen zal ook een bevrijdingsfestival naar de voorbeelden van Amsterdam en Haarlem plaatshebben. De nadruk ligt op exposities, muziek en democratie en het geheel is vooral bedoeld voor jongeren. Assen heeft zo'n festival dit jaar voor het eerst, net als Den Bosch en Arnhem en Groningen.

OUD-STRIJDERS

In het Overijsselse Nijverdal werden afgelopen donderdag 1600 Canadese en Britse oudstrijders ingehaald. Ze maken gebruik van de voertuigen van "Keep them rolling". Er werd die dag ook show-gevlogen door echte toestellen uit de Tweede Wereldoorlog die voedselpakketten uitwierpen. Een lid van het Canadese kabinet luisterde de festiviteiten op door het planten van een Maple leafboom. Gisteren was deze minister met Market Gardenveteranen ook aanwezig bij de herdenking op de Canadese begraafplaats in Holten. In Enschede verblijven tot 7 mei 175 Britse bevrijders, waarvan er een aantal inmiddels diverse scholen hebben bezocht. Vandaag is er in Enschede een grote parade met voertuigen uit de oorlog, militaire bands en heuse Canadese indianenopperhoofden. In de Twentse schouwburg is er een ouderwets bevrijdingsbal met vuurwerk toe.
In Gelderland wordt stevig uitgepakt. Een van de hoogtepunten wordt volgens de organisatoren het defilé van bijna 3000 veteranen dat morgen plaatsvindt in apeldoorn. Dit door prinses Margriet afgenomen defilé start om twee uur bij paleis Het Loo en staat onder aanvoering van commandant G. Kitching, die in mei 1945 in het Wageningse hotel De Wereld als chef staf van het eerste Canadese legerkorps deelnam aan de capitulatiebesprekingen. Onder de veteranen zijn 2000 Canadezen, honderden Britten en leden van de prinses Irenebrigade, het korps stoottroepen en de binnenlandsestrijdkrachten. Er zijn ook 36 joodse vrijwilligers bij. Ook bij dit defilé zijn "Keep them rolling" en, vanaf de basis Teuge, historische vliegtuigen in de weer. Morgen brengt het wereldberoemde Orford String Quartet in paleis Het Loo de première van "Diary of a war artist" gecomponeerd door Alfred Fisher naar het boek van schrijver/schilder Alex Colville. Colville, die in Apeldoorn aanwezig zal zijn, vervaardigde als Canadees vrijwilliger 247 schilderijen en pentekeningen over de verschrikkingen om hem heen.
De 3000 veteranen zijn hier mede dank zij de inspanningen van het comité "Thank you liberators" en "Thank you Canada". Een aantal komt met commerciële tours mee, de rest is wordt volledig door het comité begeleid en in gastgezinnen ondergebracht. Ze verblijven in Aalten, Apeldoorn, Barneveld, Drachten, Egmond aan zee, Groningen, Nijmegen en Groesbeek. In Groesbeek heeft op 7 mei een grote herdenking plaats op het oorlogskerkhof.

BEVRIJDINGSVUUR

In Wageningen begonnen de feestelijkheden gisteren al om middernacht met het ontsteken van een bevrijdingsvuur dat weer door estafettelopers door de rest van Nederland werd gebracht. Er is verder een vooral voor jongeren bedoeld bevrijdingsfestival in stadion "De Wageningse Berg". 's Middags was er een voor 5 mei gebruikelijk tafereel: prins Bernhard legde een krans bij het Bevrijdingsmonument en nam een defilé af van bijna 1000 oudstrijders uit binnen- en buitenland. Dit gedeelte werd rechtstreeks op tv uitgezonden. In het Wageningse museum "De Casteelse Poort" is er de rest van deze maand een tentoonstelling over onderduikers en in hotel De Wereld worden oorlogspostzegels geëxposeerd.
In Nunspeet was er gisteren een bevrijdingswandeltocht naar "Het geheime dorp". Dat zijn negen hutten in de bossen bij Vierhouten die speciaal voor onderduikers werden gebouwd. Er verbleven er honderden uit binnen- en buitenland, waaronder Godfried Bomans. In het Marechausseemuseum in buren is een expositie onder de titel "bezetting en bevrijding".
Hoewel de provincie Flevoland er in de oorlog niet was, heeft de hoofdstad Dronten wel een vliegersmonument. Er zijn in de oorlog dan ook nogal wat vliegers in de toenmalige Zuiderzee beland. Een aantal overlevenden, 150 airgunners en 200 piloten, bezochten Dronten de eerste week van mei en herdachten op 4 mei hun gevallen kameraden bij het vliegersmonument, bestaande uit de propellor van een in 1943 neergestorte Lancaster. Lancasters en Spitfires vlogen daarbij over. In het gemeentehuis van Dronten is een speciale schilderijententoonstelling.

Ook in de stad Utrecht begonnen de feestelijkheden gisteren met het aankomen van het bevrijdingsvuur uit Wageningen. In Vredenburg gaf het Utrechts studenten orkest gratis concert. 's Middags waren er kinderactiviteiten op de Stadhuisbrug en 's avonds een taptoe die gaat van het Domplein naar het Lepelenburg.
Op 4 mei was er de stille rondgang met aansluitend een bezinningsbijeenkomst in de domkerk, met onder meer prof. Mr. P. Kooijmans en Pier Tania. Dezelfde dag was er op het Russische ereveld in Amersfoort een herdenking in aanwezigheid van de Russische ambassadeur en diplomatieke vertegenwoordigers van andere oostbloklanden. 's Avonds volgde er een stille tocht vanaf het voormalige concentratiekamp Amersfoort naar de kampbegraafplaats. In Amersfoort zijn in Flehite, in de bibliotheken en bij de gemeentelijke archiefdienst diverse tentoonstellingen over deze stad in de oorlog en schouwburg De Flint organiseert op 14 mei nog een bevrijdingsfeest.

ORANJEGEVOEL

In Rhenen was op 4 mei de jaarlijkse herdenking op de Grebbeberg en het Oranje Museum in Baarn organiseert een tentoonstelling onder de titel "Oranje in Nederland 1940-1945" thema is het gedurende de bezettingsjaren sterker wordende "Oranje-gevoel".
Op 10 mei zet de vliegbasis Soesterberg de deuren open voor veteranen, net als de legerplaatsen Oirschot en Havelte en de marinebasis Den Helder op die dag. Dit gebeurt in het kader van de door het ministerie van Defensie georganiseerde veteranendag.
Amsterdam heeft, behalve het gebruikelijke bevrijdingsfestival voor de jongeren en de vrijmarkt op 5 mei nu ook de nationale viering in Carré. Koningin Beatrix en prins Claus zijn daarbij aanwezig. In een "bevrijdingsrevue", die rechtstreeks op tv wordt uitgezonden, worden de veranderingen aangegeven die zich in de afgelopen 45 jaar in Nederland hebben voorgedaan. Uiteraard was er op 4 mei weer de nationale herdenking op de Dam. Daarbij was dit jaar het gehele koninklijke gezin aanwezig. Mensen die wat minder vertoon wilden gingen naar de herdenking die vroeger de nationale was: die op de Waalsdorpervlakte in Den Haag.

RAVENSBRUCK

In Amsterdam kwam op 1 mei een Volvo-bus van het Zweedse Rode Kruis aan, die in 1945 overlevenden uit de concentratiekampen heeft opgehaald, onder meer vrouwen uit het kamp Ravensbruck. Zweedse chauffeurs en helpers van toen kwamen mee en hebben morgen een ontmoeting met de vrouwen van Ravensbruck.
Ook in Amsterdam zijn weer diverse tentoonstellingen, zoals "Sporen van de oorlog" in het Anne Frankhuis, "Het is maar voor een nacht", een expositie over onderduikers in het verzetsmuseum en "Bevrijdingen: hedendaagse kunst en historische documenten" in het Joods historisch museum.
Het Nederlands historisch genootschap organiseert op 10 en 11 mei in de aula van de Vrije Universiteit een congres over geschiedschrijving over de Tweede Wereldoorlog, in samenwerking met onder meer het Rijks Instituut voor Oorlogsdocumentatie (RIOD).
In het Legermuseum in Delft is vanaf 3 mei een tentoonstelling over de eerste militaire oorlogshandelingen onder de titel "Van inval tot capitulatie, de meidagen van '40". Op 23 mei opent prinses Margriet in hetzelfde museum een ten-

Vervolg op pag. 3

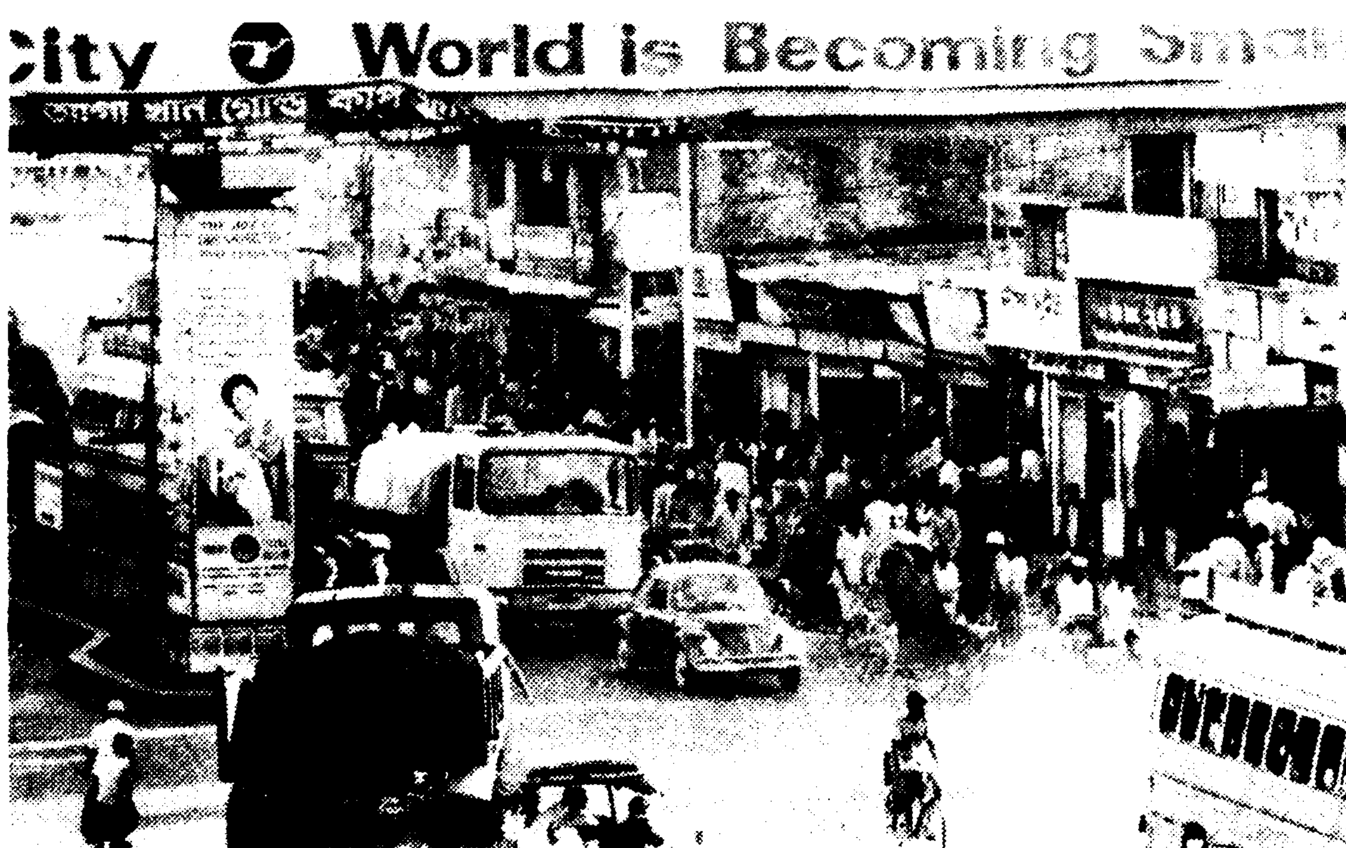
Bangladesh lijkt Nederland van vroeger

= door Alex Ruitenbeek =

ONTWIKKELINGSHULP aan Bangladesh, een van de armste landen, maar zeker het waterrijkste land ter wereld, betekent niet alleen werk voor ingenieurs en andere technici, maar ook voor sociologen.
Het is natuurlijk prachtig om in de Golf van Bengalen een dam neer te leggen met als gevolg landaanwinning door slibafzetting. Maar het is niet de bedoeling dat het land wordt ingenomen door de weinige mensen die het toch al goed hebben. Het nieuwe land moet ten goede komen aan arme, landloze sloebers waarvan er in de Oostaziatische staat al veel te veel zijn.

Om die kans zo groot mogelijk te maken, pluizen sociologen de machts- en bezitsverhoudingen na van een gebied dat zich aanmeldt voor een kleinschalig waterwerend of landaanwinnend ontwikkelingsproject. Als duidelijk is dat de sociale kant van een project kans van slagen heeft, kunnen de ingenieurs aan het werk.
'Vroeger was het: we gaan een kanaal graven. Nu zeggen we: als we een kanaal graven, wat kan de bevolking er dan mee doen? De sociale factor is minstens even belangrijk geworden als de technische', zegt ir. R. van der Wal van het Arnhemse Euroconsult. De Heidemijdochter heeft wetenschappelijk geschoold personeel in allerlei ontwikkelingslanden voor adviezen over en begeleiding bij technische projecten.

Van der Wal is nauw betrokken bij drie projecten in Bangladesh, het voormalige Oost-Pakistan, dat jaarlijks in het nieuws komt door overstromingen zijn vaak rampzalig, en altijd zijn het de armsten die de meeste schade lijden.
Bangladesh lijkt op het eerste gezicht wel wat op Nederland. De laaggelegen landen hebben de eeuwige strijd tegen het water gemeen, beide hebben veel vruchtbare grond en zijn zeer dicht bevolkt. Het water komt in beide landen zowel uit de zee en rivieren als uit de lucht. Maar dat is een zeer oppervlakkige beschouwing en mag niet leiden tot de veronderstelling dat de succesvolle strijd van Nederland tegen het water gekopieerd kan worden in Bangladesh.

De gevolgen van overstromingen in Bangladesh zijn rampzalig voor de arme boerenbevolking. Die probeert Euroconsult via adviezen over de aanleg van kanalen en dijken tegemoet te komen.

Dat is om vele redenen niet mogelijk. Allereerst zijn er geografisch grote verschillen. In Bangladesh valt zeker vijf keer zoveel regen en dan ook nog eens in kortere perioden (moesson). De belangrijkste rivieren voeren op hoogtijdagen tien keer zoveel water af als de Rijn en Maas, ze vervoeren vijftienhonderd keer zoveel slib. Het springtij is bijna nergens zo hevig als in Bangladesh, en dan zijn er nog eens de cyclonen. Gevolg van deze zaken zijn grote jaarlijkse overstromingen die veel land wegslaan en elders teruggeven.
Dan is er nog het gebrek aan geld. Nederland kan een Deltaplan opbrengen omdat het zeer rijk is, Bangladesh behoort tot de armste landen ter wereld. En, zoals dat zo mooi heet, ook bestuurlijk hoort Bangladesh tot de ontwikkelingslanden. De machtsverhoudingen werken corruptie in de hand.
Van der Wal: 'Als je niets bijzonders doet, gaat het profijt van de ontwikkelingshulp naar de rijksten. De bezitsverhoudingen zijn scheef, een kleine groep mensen heeft een groot deel van het land in bezit. Nu hanteren de grootgrondbezitters wel vaak het idee van sharecropping. Dat is in principe rechtvaardig, maar er wordt misbruik van gemaakt. De dagloners moeten een wettelijk bepaald deel van de opbrengst krijgen van de grond die ze voor de grondeigenaars hebben bewerkt, maar de grootgrondbezitters hebben de machtsmiddelen om die afspraken niet nate komen.

Het is onmogelijk wat aan die toestand te doen, voor ons, maar ook voor de centrale regering in Dhaka. Wij kunnen geen groepen mensen gaan organiseren. Daarom voeren wij onze kleinschalige projecten voor landwinning of waterkering bij voorkeur uit in gebieden waar de share-cropping wel redelijk werkt of waar lokale organisaties actief zijn voor een rechtvaardige verdeling van land'.
Een keer per jaar verdelen de donoren de projecten in samenspraak met de regering van Bangladesh. Daar is dus onderzoek door sociologen en andere, autochtone 'veldwerkers' aan vooraf gegaan. Maar alle omzichtigheid ten spijt, is het niet te vermijden dat vriendjespolitiek een rol speelt bij de verdeling van de projecten.
'Lokale machthebbers willen ook invloed uitoefenen op de besluitvorming en gooien geld en afkomst in de strijd. En als een minister uit die streek komt, is de kans groter dat daar een project komt', zegt Van der Wal.
Hij is goed te spreken over de medewerkers uit het land zelf, maar calculeert daarbij in dat die altijd objectief zijn in hun aanbevelingen. 'Een lokale ingenieur verdient omgerekend 250 gulden per maand. Hij heeft meestal gestudeerd op kosten van de familie die nu wat van hem verwacht. Niet iedereen kan in zo'n situatie het hoofd bieden aan corruptie. Corruptie is natuurlijk heel gemakkelijk te verordelen met je goede maandsalaris en je goed geregelde verzekeringen'.
Het betekent dat de medewerkers van Euroconsult niet alleen een groot incasseringsvermogen moeten hebben, maar ook het idealisme om telkens weer opnieuw te beginnen. Ontwikkelingshulp aan Bangladesh betekent niet het land opstomen in de vaart der volkeren. Ontwikkelingshulp aan Bangladesh betekent hulp bieden bij de ontwikkeling van processen die de achterstand van het land kunnen inhalen.
'Bangladesh is Nederland in het verleden, op sommige terreinen twintig jaar terug, op andere terreinen vier eeuwen terug. Dat geldt niet alleen voor ontwikkeling en welvaartspeil, maar ook voor mentaliteit en kennis. Dat mensen bij de buurman de dijk doorsteken opdat zij niet de enige zijn bij wie het land overstroomt, dus uit pure jaloezie, dat kwam in Nederland vroeger ook voor. En als de lokale parlementariër tegen een dijk is en haar laat doorsteken, wordt de politicus niet aangepakt door de politie'.

Succesvol huiskamerproject van SPK

Zeelieden hebben behoefte aan een eigen "stekkie"

= door Norbert Hendrikse =

WILLEMSTAD — De haven van Willemstad was vroeger een van de drukste in het Caribisch gebied. Door de malaise in de olie-industrie in de jaren tachtig, de sluiting van de Shell-raffinaderij en de achteruitgang van de scheepsreparaties bij het Dok, daalde het aantal schepen dat Curaçao aandeed aanzienlijk. In de jaren tachtig had dit tot gevolg dat alle drie de bestaande zeemanshuizen werden gesloten: Stella Maris en de Noorse Zeemanskerk aan de De Rouvilleweg en het Leger des Heils ook in Otrobanda.

Voor de bezoekende zeelui bleef er dus niet veel over als hun schepen in de haven of het Dok lagen. En toen Herke Tichelaar en Matthy Bijleveld in 1986 naar Curaçao kwamen met een 4-jarig contract van de Stichting Protestants Koopvaardijwerk (SPK), moesten zij praktisch van voren af aan beginnen met het opbouwen van contacten en het regelen van faciliteiten ter behoeve van het zeemanswerk.

Hun voorganger ds Plantinga was veel te jong gestorven en had nauwelijks kans gekregen de plannen van de Stichting uit te voeren.

Een ex-scheepskapitein verkocht voor een prikje zijn biljarttafel ten behoeve van de Seamen's Club en daar wordt door de bezoekers dankbaar gebruik van gemaakt.

Herke Tichelaar en Matthy Bijleveld werken met enthousiasme aan hun project voor de opvang van bezoekende zeelieden. Er zou veel meer kunnen worden gedaan maar daar is geld en mankracht voor nodig.

Herke en Matthy studeerden beiden theologie aan de Rijksuniversiteit van Groningen. Als pastor besloten zij zich te gaan wijden aan sociaal werk. Eerst met gevangenen in Nederland thans dus onder zeelieden. Om vast te wennen aan de omgeving maakten ze de reis naar Curaçao per vrachtschip, nadat ze al eerder een stage hadden gedaan bij de koopvaardij. Op Curaçao vestigden ze zich in een door de SPK aangekochte villa aan de Emancipatie-boulevard dat als kantoor-woonhuis moest dienen, maar dat al spoedig werd omgetoverd tot 'zeemanshuis'. Dat betekende natuurlijk het opofferen van hun privacy, wat niet de bedoeling was en wat de bezoekende zeelieden zelf ook niet zo leuk vonden, zodat besloten was een gedeelte van het grote huis door een tussenmuur van de rest af te scheiden en er een 'Seamen's Club' van te maken, compleet met bar, biljart — dat voor een prikje werd overgenomen van een oud-kapitein die enthousiast was voor het plan — en ping-pong tafel.

DRUK BEZOEK

Daar zitten nu dagelijks gemiddeld zo'n 15 zeelui, afkomstig uit alle delen van de wereld: Zuidamerikanen, Filipino's, Cubanen, Britten, Koreanen enz. en op topdagen zelfs 40 man als er grotere schepen in het Dok liggen. Zij vinden de weg naar de Seamen's club nadat Herke en Matthy hun schepen hebben bezocht om het contact te leggen en dat gebeurt met alle grote schepen in de haven en het Dok. Meestal gaat dat contact heel soepel en zijn ook de zeelui, die het zeemanswerk kennen van andere havens, meteen te vinden voor een praatje. Bij de Russen en Cubanen — deze laatsten komen de laatste tijd op grote schaal vanwege de contracten met het Dok —moet alles wat formeler. Er moet een officieel verzoek worden gedaan bij de dienstdoende officier en de 'politiek officier' moet verder bij de contacten betrokken worden. Van evangelisatie kan in deze gevallen geen sprake zijn, dat is verboden.

BEHOEFTE

Bestaat er bij de zeelui zelf behoefte aan dit soort contacten?

Herke: 'Zeer zeker. Zeelui zijn tegenwoordig praktisch allemaal mannen uit de Derde wereld-landen die hard voor de kost moeten werken en die praktisch al het geld dat zij verdienen naar huis sturen om hun —meestal grote — families te onderhouden. Zij zijn maanden van huis, hebben vaak heimwee en de behoefte met iemand te kunnen praten over hun eigen problemen en die van hun gezin. Ze komen soms naar de Seamen's Club uitsluitend met de bedoeling om naar huis te bellen. Als ze dat vanuit een restaurant of hotel in de stad zouden doen dan wordt dat veel duurder'.

Matthy: 'Laatst was er een die naar huis belde en na afloop vertelde dat zijn vrouw kanker had. Zo'n man heeft behoefte om met iemand te praten die zijn verdriet begrijpt en hem kan opbeuren. Of ze vertellen blijde ervaringen die ze met anderen willen delen, zoals b.v. over de geboorte van een kind thuis'.

Herke: 'Het onderlinge contact aan boord is niet zo groot meer als dat vroeger het geval was. Dat komt omdat de bemanning meestal bestaat uit mannen die uit verschillende landen komen en die verschillende talen spreken. Ook de gewoonten aan boord zijn veranderd. Was het b.v. vroeger zo dat de kapitein op zaterdagavond een film opzette waar ze met z'n allen naar gingen kijken, nu is er een video-recorder met een aantal banden, waar individueel naar wordt gekeken wanneer dat uitkomt'.

Zeelui hadden vroeger een slechte naam. Als ze uit Europa afkomstig waren, dan waren het ofwel avonturiers ofwel boeven die op die manier hun gevangenisstraf probeerden te ontlopen. Tegenwoordig is dat anders. Maar nog steeds hebben ze niet overal een goede reputatie en zijn zij niet bij iedereen welkom. Wanneer er in een havenstad als Willemstad geen opvang is, dan lopen zulke mannen met de ziel onder hun arm.

Herke: 'Waar moeten ze terecht? De Cubanen b.v. krijgen 1 tot 2 dollar aan zakgeld per dag. Daar kunnen ze niet eens een biertje voor kopen. Bovendien willen de meeste sparen, om voor hun vertrek in de vrije zone iets nuttigs te kopen om mee naar huis te nemen.

De gages zijn ook bijzonder laag, gemiddeld niet meer dan vijfhonderd dollar per maand en in bepaalde gevallen zelfs niet meer dan 250 dollar per maand. Daarom worden de prijzen in de Seamen's Club zo laag mogelijk gehouden. Een pilsje kost f.1,25, hetgeen nog duur is voor veel zeelui. Maar ze kunnen er gewoon komen zitten, een praatje maken, boeken lezen en over hun problemen vertellen'.

Herke en Matthy spreken beiden Engels en Spaans maar het blijft moeilijk om te communiceren met b.v. de Koreanen die nauwelijks een woordje Engels spreken. Met handen en voeten wordt dan toch geprobeerd elkaar te begrijpen en dat lukt meestal ook. Matthy: 'Wij hebben zelfs een brief gehad uit Korea van een bezoeker die met het woordenboek erbij ons in het Engels schreef om te bedanken'.

GOEDKOPE VLAG

Waar het om sociale voorzieningen gaat zijn de zeelui een verzwakte groep. Om zo goedkoop mogelijk personeel aan te kunnen trekken varen de schepen op de grote vaart onder vlaggen van andere natie̶s, waarbij de Panamese en Liberiaanse vlag het meest in trek zijn.

Herke: 'En dat zijn niet eens de slechtste. Cyprus heeft wat dat betreft een zeer slechte naam. Er is dan ook een kerkelijke organisatie in New York die speciaal een boekje heeft uitgegeven voor zeevarenden met als titel: 'Seafarers' rights on Cyprus Flag Ships'. Dan weet je tenminste waar je recht op hebt al is dat heus niet zoveel'.

Ook op cruise-schepen zijn de omstandigheden voor de bemanning niet altijd ideaal. Om zoveel mogelijk passagiers te kunnen meenemen wordt er gewoekerd met de beschikbare ruimte voor de bemanning die er dan meestal bekaaid afkomt. Er gaan zelfs stemmen op om een campagne te beginnen om toeristen aan te moedigen geen gebruik te maken van cruise-maatschappijen te boycotten die hun bemanning slecht behandelen.

Dan zijn er nog de problemen met maatschappijen die in financiële problemen raken en uiteindelijk failliet gaan. In de afgelopen drie jaren hebben Herke en Matthy het al tien keer meegemaakt dat een schip op Curaçao aan de ketting ging omdat de rederij niet aan de financiële verplichtingen kon voldoen.

GEEN GELD

De bemanning heeft dan soms al een paar maanden geen gage gehad. Bij elke aankomstplaats wordt opnieuw beloofd dat de betaling bij de volgende haven zal komen en uiteindelijk blijkt er geen geld te zijn. Moet er dan een grote reparatie gedaan worden dan blijkt ineens dat de rederij alleen maar op papier bestaat. Een 'brievenbuskantoor' in Panama of op Cyprus. Via de advocaat wordt dan beslag gelegd op zo'n schip. De kapitein wordt hoofdelijk aansprakelijk gesteld en failliet verklaard. Het schip wordt op de veiling verkocht en de bemanningsleden worden als eerste uitbetaald. Als de verkoop tenminste lukt, er blijven nog genoeg schepen als oud-roest liggen.

Voor de bemanning worden dan door de SPK diverse zaken geregeld. Er wordt contact gelegd met de vakbondsvertegenwoordiger voor Internationale Zeevaart-aangelegenheden (ITF), de heer Krique die zijn kantoor heeft bij het SSK. Met de agent wordt geregeld dat de bemanning voedsel en drinken aan boord krijgt. En als na de verkoop van het schip het geld vrijkomt worden de reisbiljetten geregeld zodat de bemanning weer naar huis kan.

Veel zeelui komen van een land dat niet door een consul wordt vertegenwoordigd op de Nederlandse Antillen, zodat zij volledig afhankelijk zijn va de medewerking van de agent en van de SPK voor het regelen van hun zaken.

MEER DOEN

Herke en Matthy die in september a.s. weer naar Nederland vertrekken, zouden best meer willen doen voor de zeevarenden die op Curaçao aankomen. Vooral meer contacten regelen met de locale bevolking. Er is nu een busje waarmee in het weekend met de zeelieden uitstapjes worden gemaakt. Er zijn vrijwilligers die een paar avonden per week 'bardienst' doen in de Seamen's Club en die het paar vervangt bij vakanties. Maar er zou zoveel meer kunnen worden gedaan op gebied van

Cubanen moeten met dollar per dag rondkomen

sport- en ontspanning om de bemanningsleden een aangenamer verblijf te geven op Curaçao, vooral wanneer ze er in verband met reparaties voor langere tijd zijn.

Herke: 'Voor de officieren wordt dan wel het een en ander geregeld, b.v. een auto waarmee zij kunnen rondrijden, maar voor de rest van de bemanning is er niets. Bovendien is het zo dat praktisch het hele budget voor het werk wat wij doen gefinancierd wordt door de Nederlandse Kerk. De exploitatiekosten van ruim 120 duizend gulden per jaar, worden voor 70 procent gefinancierd vanuit Nederland. De Curaçaose overheid geeft een subsidie die onlangs van 10 duizend gulden is teruggebracht tot 7000 per jaar.

De rest wordt bijeengebracht door donaties aan de Stichting Protestants Koopvaardijwerk'. Van die naam wil Herke trouwens af. 'Wij zouden een neutralere naam moeten hebben, dat 'protestants' klinkt alsof wat wij doen alleen bestemd is voor een klein groepje, terwijl wij juist willen werken voor alle zeelui, ongeacht hun religie en hun nationaliteit. Bij het zeevarendenwerk mag er geen onderscheid zijn in nationaliteit, ras, kleur, afkomst, rang of religie, zoals dat eigenlijk nergens het geval zou mogen zijn. Daarom is het Nederlandse zeevarendenwerk op Curaçao dan ook internationaal geworden'.

Een kaartje leggen en een biertje drinken: bezoekende zeelieden amuseren zich in de Seamen's Club

RADIO

Een aardige bijzonderheid is nog dat Herke en Matthy met een aantal vrijwilligers wekelijks een radioprogramma van een half uur verzorgen via Radio Hoyer. Elke vrijdagavond van zeven tot half acht 's avonds wordt informatie gegeven en worden verzoekplaatjes gedraaid voor de bemanning van in de haven liggende schepen.

In de club wordt bovendien veel muziek gemaakt, dat is een van de weinige middelen van ontspanning die de zeevarenden aan boord hebben. En ze willen best samen met Herke, die zelf een verdienstelijk gitarist is, een stukje muziek weggeven.

Waarom dit werk uitgaat van de Nederlandse Hervormde Kerk?

Zeevarendenwerk is altijd voornamelijk een zaak van de kerk geweest. Over de gehele wereld verspreid in vele havens staan tehuizen of clubs die speciaal zijn ingericht voor zeelieden.

Ook Curaçao zou die moeten hebben, want de zeevarenden die onze haven aandoen komen niet als toerist, maar als mensen die hun werk doen en die in feite op hun manier bijdragen aan onze economie.

Vooral de Engelsen staan bekend om hun zeemanshuizen over de hele wereld. De Noren hadden — ook op Curaçao — hun Norske Kirke, maar die was exclusief bestemd voor de Scandinavische zeelui en daar was veel kritiek op zodat nu de meeste ook zijn gesloten.

Zeemanshuizen moeten plaatsen zijn waar men als zeevarende informatie kan krijgen over het land waar men zich bevindt, goedkoop naar huis kan bellen, post kan ontvangen, lokale mensen kan ontmoeten en niet bang behoeft te zijn beroofd of afgezet te worden.

Alle zeemanshuizen zijn met elkaar verbonden in de International Council of Maritime Associations ICMA. De bedoeling hiervan is de samenwerking bevorderen en de aanpak van de problemen en de misstanden structureren.

Omdat scheepvaart een internationaal gebeuren is, vereisen de vragen en problemen ook een internationale aanpak. In Curaçao wordt het zeemanswerk momenteel uitsluitend verricht door pater Fakkeldij namens de katholieke organisatie Stella Maris -bekend van het vroegere zeemanshuis aan de Rouvilleweg, een gebouw dat nog steeds die naam draagt en door de SPK. Maar eigenlijk zou het 'huiskamerproject' van Herke en Matthy moeten uitgroeien tot een veel grotere aanpak, zodat Curaçao met recht internationaal naam kan maken als een haven van standing, niet alleen met moderne technische voorzieningen voor de bezoekende schepen, maar ook met een adequate opvang van de mensen die er op deze schepen werken.

Vervolg van pag. 2

toonstelling van schilderijen van oorlogshandelingen, afkomstig uit het Canadian War Museum.

De Koninklijke Schouwburg in Den Haag houdt vandaag een feestelijk programma waarvan de opbrengst voor "Artsen zonder grenzen" is. Deze artsen zetten zich nu in voor slachtoffers van oorlog, geweld en onderdrukking, zo verklaart de schouwburg het initiatief. In het Museon in Den Haag is van 4 tot en met 13 mei een tentoonstelling over de bezettingstijd. Ook worden de films "Mussert", "De slag om Arnhem" en "Honger" regelmatig vertoond. Ook de-bezetting van Nederlands-Indië wordt belicht. De Koninklijke Bibliotheek verzorgt een expositie van oorlogsaffiches, van 7 mei tot en met 14 juni.

REUNIE

Voor Nederlandse krijgsgevangenen is er op 31 mei een reunie in Den Haag, georganiseerd door de belangengroep ex-krijgsgevangenen. Rotterdam herdenkt uitvoerig dat zij op 14 mei 1940 werd gebombardeerd. Hoogtepunt is, op de 14de in De Doelen, de uitvoering van de tweede symfonie van Mahler door het Rotterdams Philharmonisch orkest onder leiding van Bernard Haitink. In het conservatorium is op 13 mei een uitvoering van Benjamin Britten's War requiem.

Rotterdam zet verder rond 14 mei een grootscheepse vredesmanifestatie op touw, waarbij ook aan hedendaags geweld aandacht wordt besteed.

Pleidooi voor handhaven "historisch erfgoed"

Bewoners stellen eisen aan leefbaarheid steden

= door Lloyd Narain =

IN DE VIJFTIGER jaren kon men in de Verenigde Staten nog dromen van een ongeremde economische groei. Deze voortdurende groei zou, zo dacht men toen, de sociale ontwikkeling vanzelf gunstig beïnvloeden. De grote bedrijven dienden hierbij het voortouw te nemen, immers wat goed is voor big business is meteen goed voor Amerika.
Het paradijs op aarde was dus 'just around the corner', en de nadelen die sommigen in deze tomeloze expansie zagen werden luchtig terzijde gezet. De niet te stuiten ontwikkeling zag alle tegenwerpingen als conservatief en onamerikaans. Het lijkt er vandaag op dat juist die 'conservatieve' en 'onamerikaanse' kritici de werkelijke vooruitgang op het oog hadden, waarbij niemand van dit enorme land uitgesloten mocht worden. De optimistische aanname dat de aarde een onuitputtelijke bron van grondstoffen en energie zou zijn is door wetenschappelijk onderzoek en reëele ontwikkelingen de bodem ingeslagen.

In grote wereldsteden zoals New York maakt men zich steeds bezorgder over de leefbaarheid van de stad. Mensen willen vluchten uit de verstikkende omgeving van hoge gebouwen en lichtreclame en zoeken de natuur op.

Het begrip 'grenzen aan de groei' wordt zelfs door beleidsmakers en 'captains of industry' dagelijks in de mond genomen. Bovendien stelt de ongekende vervuiling van bodem, water en lucht de industrie voor enorme problemen, omdat haar produktieproces afhangt van een schone aanvoer van deze elementen, die ooit in de economische theorie als niet-schaars goed werden beschouwd.
Maar vooral het fysiek overleven van de mens zelf wordt met de dag de belangrijkste zorg bij iedereen die zijn ogen en oren openhoudt. Wij zijn nu eenmaal deel van die levende natuur die vandaag om zeep wordt gebracht.

MOBIELER

De snelle economische veranderingen hebben niet alleen in ecologisch opzicht voor de nodige problemen gezorgd, ook in sociaal opzicht is er van alles losgeslagen. Een belangrijk deel van de Noordamerikaanse bevolking werd vanaf de vijftiger jaren sociaal mobieler, men wisselde vaker van woonplaats op zoek naar betere banen en opleidingen. In dit proces werden de familiebanden en banden met de buurt of de straat veel losser. Deze ontwikkelingen ontgingen de sociale wetenschappers en planologen niet. Was er nu sprake van vooruitgang of achteruitgang? Menige wetenschapper constateerde vooruitgang. Los Angeles met haar highways en grote op de auto gebouwde voorsteden werd afgeschilderd als het toekomstbeeld dat vroeg of laat in heel Amerika en Europa werkelijkheid zou worden. De ene na de andere sociale theorie prees de nieuwe mobiliteit en moderniteit aan en verklaarde de buurt, het dorp en alles wat op bindingen leek als hopeloos ouderwets.
De moderne Amerikaan voelt zich volgens deze theorieën eerder verwant met lieden van zijn inkomensniveau en de daarbij behorende leefstijl. Het geeft niet of die in Londen of Parijs wonen, het gaat om hun beroep, opleiding, inkomen en leefstijl. In dat opzicht kan de afstand tot de buurman groter zijn dan tot de 'peer group' in Londen of Parijs. Men heeft geen vaste honk of plek meer, de maatschappij is een 'placeless society' geworden, en dat is een teken van de vooruitgang.

OMMEKEER

De woelige zestiger jaren brachten een ommekeer in het vooruitgangsdenken teweeg. De studentenbeweging ageerde tegen de vervlakking van de materialistische maatschappij waarin ze was opgegroeid. De studenten, zelf het produkt van de veelgeprezen moderne, mobiele leefstijl, zochten op hun manier naar wortels die zij tot dan toe hadden moeten ontberen.
De verschrikkingen van de Vietnamoorlog werden intussen steeds bekender in de Amerikaanse samenleving, hierdoor raakten de sociale kwesties ook voor de studentenbeweging meer op de achtergrond. Tegen de verwachting in kwam na de oorlog de sociale problematiek niet zo nadrukkelijk opde nationale agenda, en dit bleef in de zeventiger jaren het geval. Toch bleef deze problematiek levensgroot aanwezig, maar de uitingen daarvan werden niet altijd even positief opgevangen. De versnelde modernisering en de daarmee gepaard gaande sociale ontreddering brachten een gevoel van leegte teweeg die men meer en meer met tranquilizers, drugs en alcohol probeerde (en nog probeert) kwijt te raken. Uiteraard had de oorlog een belangrijk aandeel in dit gebeuren.

NATUUR

Wat langzamerhand wel tot bloei kwam was de ecologische beweging, een beweging die opkwam voor de zwijgende en hulpeloze natuur die vooral de laatste decennia aan vernietiging, uitputting en vervuiling had blootgestaan. De natuur rondom de eigen woning behoorde beschermd te worden, maar de toendra's van Alaska en de Everglades in Florida verdienden evengoed alle nodige bescherming. Het zoeken naar diepere wortels in de natuur kenmerkt de ecologische beweging in een in alle opzichten op drift geraakte samenleving.
De tachtiger jaren bezorgden de planologen, die een totaal mobiele maatschappij voor ogen hadden, een komplete verrassing. Woonbuurten kwamen telkens weer in aktie om de invasie van verkeersaders, grote gebouwen en alles wat de 'placeless society' vertegenwoordigde, in hun buurt tot staan te brengen. Naast het lokale karakter begon het historische karakter een belangrijke rol te spelen. Het slagwoord 'historisch erfgoed' begon in stad, dorp en tenslotte zelfs in hele districten op te klinken. Historische monumenten, opvallende architectuur én het vroegere stadsbeeld kregen een plaatsje op de monumentenlijst.

DYNAMIEK

De grote industriële expansie die men in de Verenigde Staten vooral na de Tweede Wereldoorlog had opgestart, bracht inderdaad een grote economische en sociale dynamiek teweeg. Deze dynamiek sloeg de mensen los uit vroegere sociale en geografische verbanden, maar het onvoorziene gebeurde: juist zij gingen zich bekommeren om de leefbaarheid van de woonomgeving, het behoud van het buurtkarakter en de bescherming van de natuur.
In vele Amerikaanse steden gonst het van de buurt — en milieuconflicten. Het 'real estate development'-systeem wordt heftig bekritiseerd en vanuit een bevolking die nu minder nadruk legt op eigendomsrecht, wordt de roep om ruimtelijke ordening en een scherpe controle op de regels daarvan, met de dag luider. In de gemeenteraden en rechtszalen worden deze conflicten dagelijks uitgevochten, hierbij behalen buurtbewoners en milieubewegingen op lokaal niveau menig overwinning.
Er vindt kennelijk een verandering van waarden plaats, bijvoorbeeld in plaats van het alom bekende grootschaligheidsideaal in de Verenigde Staten, hoort men nu vaker de term 'kleinschaligheid' vallen. En in plaats van 'mobiliteit' en 'keuzevrijheid' als planningsdoel van

Natuurlijk, woonplek en wereld: één thuis....

de vijftiger en begin zestiger jaren, vallen nu termen als 'bescherming', 'revitalisering', 'natuurbehoud' en 'leefbaarheid'.

OP DRIFT

Doordat familiebanden en verbondenheid met de buurt worden losgeweekt, raken de mensen op drift. Aanvankelijk kan men dat nog als vrijheid ervaren maar niet iedereen houdt dat vol. Zoals eerder werd gezegd, zijn de enige banden die men nog ervaart die van de werkplek of 'peer group', tot het moment natuurlijk dat men van beroep verandert.
Na verloop van jaren blijken velen zich toch op hun woonbuurt of de natuur te richten en probeert men waarden te vinden die weer een 'thuis' kunnen bieden. Op de achtergrond kunnen ook andere motieven meespelen, zoals bijvoorbeeld bezorgdheid over de energievoorziening. De brandstoffen worden met de dag schaarser, het kan best eens gebeuren dat bij een volgende energiecrisis alle grote, op de auto gebouwde steden in één klap niet meer funktioneel meer zijn en vanaf dat moment ouderwets genoemd zullen worden. Men zal dan veel meer aangewezen zijn op de direkte omgeving en de roep om leefbaarheid van de steden zal nog sterker worden.

REACTIE

Het zoeken naar wortels in de sociale en natuurlijke omgeving is voor een deel een reactie op de vernietiging van de leefomgeving en de natuur, en op het opdrogen van sociale en culturele waarden. Men zoekt naar nieuwe waarden en creëert ideaalbeelden die op het eerste gezicht nog niet helemaal consistent zijn.
Dat is nu eenmaal eigen aan ieder zoeken. De oplossingen liggen eenmaal niet voor het oprapen, daarvoor is de vernietiging van leefomgeving en natuur tot nu toe nog te overweldigend. De huidige vorm van ontwrichting van het leven is uniek in de menselijke geschiedenis en wij beginnen dit proces bij stukjes en beetjes te begrijpen. Wel kunnen we alvast zeggen dat de ongeremde expansie van de moderne economie zo niet mag doorgaan.
Het is toe te juichen dat steeds meer mensen de zorg voor de natuur en leefomgeving op zich nemen. Wat op het eerste gezicht een oppervlakkig zoeken naar wortels kan lijken, kan zeer goed het uitgroeien van nieuwe wortels blijken.

BEDREIGING

De ervaringen van de afgelopen decennia maken duidelijk dat de industriële expansie alle gemeenschappen en de hele natuur op onze aardbol bedreigt. Dit gegeven dwingt ons ertoe ons het gebeuren buiten eigen huis en haard aan te trekken. Daarom ook hanteert men in buurtgroepen en milieubewegingen de slagzin: 'Act locally and think globally'.
De woonbuurten van vandaag moeten openstaan voor de buitenwereld en tegelijkertijd een thuis voor de bewoners zijn. Het is niet wenselijk en helemaal niet nodig dat in de moderne wereld kleine gemeenschappen zich uitsluitend naar binnen keren, zoals dat in het verleden maar al te vaak het geval is geweest.
Het is niet meer dan logisch dat mensen opkomen voor hun woonomgeving, sociale en kulturele waarden en de natuur. Het is hun antwoord op de enorme ravage die hieraan is toegebracht en nog steeds toegebracht wordt. De meeste sociale theorieën weten geen raad met deze verschijnselen. Men wringt die in een begrippenapparaat dat niet meer bij de tijd is.
Sommige noemen de nieuwe bewegingen 'middle class escapism' of 'alweer een complot tegen de armen'. Hierdoor geeft men al te gemakkelijk het 'groene licht' aan de verwoesting van de bestaansvoorwaarden van de mens die nu volop aan de gang is. In dit geval wordt bovendien ieder aandragen van oplossingen voor dit ongekend krachtig en dynamisch proces een futiliteit.

GEEN ANTWOORD

Niet alleen sociale theorieën maar ook de bestaande maatschappelijke systemen met hun ideologieën geven geen gedegen antwoord op deze desastreuze ontwikkelingen. Men kan dan ook moeilijk het ene als alternatief voor het andere inruilen. Als men op de eerste plaats kiest voor het leven in volle zin (zowel het natuurlijke als het sociale), dan moét men zich wel gaan bezinnen op de huidige sociale systemen die immers niet in staat blijken het probleem in al zijn konsekwenties te overzien.
Dit besef maakt het misschien mogelijk om nieuwe samenlevingsvormen gestalte te geven met de daarbij behorende nieuwe of hernieuwde waarden en ideeën. Het inmiddels uitgeholde begrip 'samenleving' kan dan hopelijk een nieuwe positieve inhoud krijgen. Natuurlijk komt er bij dit begrip

Men stapt af van... "sociale mobiliteit"

veel meer kijken, maar men moet veranderingen eenmaal ergens laten beginnen.

DE ANTILLEN

Veel van wat onze noorderburen overkomen is, kunnen we zó in onze eigen Antilliaanse situatie herkennen. Bijvoorbeeld de verwaarlozing van de binnenstad, het ontwikkelen van op de auto gebouwde winkelcentra, het verval van de woonbuurten, het omtoveren van woningen tot bedrijfspanden, en de deprimerende vorm van architectuur. Ook wij kennen het uiteenvallen van familie- en andere sociale verbanden. En niet te vergeten de natuurverwoesting in naam van de vooruitgang. De zorg voor buurten en natuur door de burgers zelf begint ook hier langzamerhand vorm en inhoud te krijgen.
De zorgeloze expansie van allerlei grote projekten wordt niet meer zomaar geaccepteerd. Onze eilanden zijn klein en moéten wel nauwgezet met natuur en ruimte omgaan. De prijs van een teugelloze economie is niet alleen de verkwanseling van natuur en leefomgeving maar betekent vooral een voortgaande bedreiging van sociale en culturele waarden.
De beschreven ervaringen van onze noorderburen mogen ons aan het denken zetten. Misschien zijn we dan in staat een nieuw licht te werpen op de grote puzzel van kleine eilanden met een relatief grote bevolking, met een inmiddels schaars geworden natuur en met bedenkelijke ontwikkelingen op sociaal, cultureel en economisch terrein.
En natuurlijk de omstandigheid van een economie die ingepast is in een gigantische wereldeconomie die zich niet speciaal bekommert om de lokale leefsituatie en de natuur- en milieuproblematiek. Juist omdat onze problemen meteen aansluiten op buitenlandse ontwikkelingen, is een kien beheer van onze ruimte en natuur letterlijk van levensbelang, en mag men zich niet willoos overgeven aan de dynamiek van de grote economische machine.

SCHADUWZIJDEN

We kunnen zeggen dat de vooruitgang, het 'opstoten in de vaart der volkeren', belangrijke schaduwzijden vertoont die we niet meer kunnen en mogen verzwijgen. Als het duidelijk is dat de grootschalige expansieve economie de genoemde problemen elders creëert, dan is het moeilijk vol te houden dat een ontwikkelingsland uit de problemen komt door juist deze vorm van economie te introduceren. En als we deze dynamiek aan zichzelf overlaten dan is het op een goede dag afgelopen met iedere vorm van samenleving.
In onze gemeenschap wordt de wens om een echte gemeenschap te zijn de laatste tijd vaak luidop uitgesproken. Dat is een aanwijzing dat onze samenleving nogal wat kenmerken van ontwrichting vertoont.
Tegelijkertijd zien we groepen ontstaan die naar herstel van de binnenstad en de woonwijken streven. Andere groepen wensen behoud en herstel van natuurgebieden. Er worden waarden naar voren gebracht die bij de gangbare opvattingen over economie niet vanzelfsprekend zijn. Langzamerhand zal men op het punt komen waar de grote vragen gesteld worden over het bestel waar we nu in verkeren. Men zal kennis nemen van soortgelijke bewegingen in het buitenland, bijvoorbeeld van de Verenigde Staten. Men kijkt dan zowel binnen- als buitenwaarts: de natuur en de woonplek hier, én de hele wereld vormen samen ons 'thuis'.

Een gepast antwoord op de problemen van deze tijd zal gegeven kunnen worden als resultaat van de talloze uitwisselingen van ideeën van verschillende aktieve groeperingen in de maatschappij. Onder deze groeperingen vallen wellicht ook de milieu- en bewonersbewegingen die nu in opkomst zijn. Dit wordt een langdurig proces dat alleen mogelijk is in een democratische maatschappij waar ideeën en waarden vrijelijk ter discussie gesteld kunnen worden. Die vrijheid wordt nooit cadeau gegeven, en waar zij bereikt lijkt te worden moet ze koste wat kost tegen iedere ondermijning verdedigd worden.
Een open maatschappij dus, die zowel naar binnen als naar buiten blikt. Al bij al gaat het om een veel diepere en serieuzere betekenis dan het oppervlakkige 'de wereld als één dorp'-ideaal dat in sommige media en hamburgerkringen heerst en dat eigenlijk de idealisering is van de totale ontwrichting.

Drievoudige promotie in Universiteit Amsterdam

AMSTERDAM — Op 10 mei vindt in de aula van de Universiteit van Amsterdam voor het eerst een drievoudige promotie plaats. Drie artsen promoveren dan gelijktijdig op proefschriften die betrekking hebben op een samenwerkingsproject op het gebied van trombose en hemostase (bloedstelping) tussen het Academisch Medisch Centrum (AMC) in Amsterdam en de Universiteiten van het Italiaanse Padua en Rome. Het AMC heeft dit bekend gemaakt.
De drie promovendi zijn Jaap Hoek, Anthonie Lensing en de Italiaan Giuseppe Avvisatie. Hoek's proefschrift behandelt het vermijden van trombose na een vervanging van het heupgewricht. Lensing onderzocht een trefzekere en voor de patient risicoloze techniek waarmee de diagnose trombose vastgesteld kan worden. De derde promovendus, Avvisatie, onderzocht het tegengaan van heftige bloedingen bij een bepaalde vorm van leukemie.

Tweede Wereldoorlog in Antilliaanse literatuur

Koloniën reageren anders op bezetting en bevrijding

= door Wim Rutgers =

'Toen Japan na de tweede bom capituleerde, was er een vreugdefeest. Ja, wat voor vreugde? De bevolking in Tarakan (Borneo, Indonesië) was na al die jaren van bezetting een beetje dof. Je kunt het niet vergelijken met de Europese bevrijding, waar de Amerikanen, Engelsen en Canadezen als makkers en bevrijders werden binnengehaald. In Tarakan keek de bevolking naar ons, maar ze stak de vlag niet uit en ze juichte niet, geen sprake van. Later waren we jaloers, toen we hoorden hoe het in Europa toegegaan was'. (Uit: Oost en West en Nederland, door Jos de Roo).

Dit vertelt de Surinamer Mr. Hugo Pos die de halve wereld rond gezworven te hebben, in Indonesië als lid van de geallieerde strijdkrachten terecht komt als aanklager bij de processen tegen Indonesiërs die zich in de Tweede Wereldoorlog niet loyaal tegenover hun voormalige Nederlandse meester hadden opgesteld. Nogmaals Pos:

'Ik vond het dus fijn om als een van de eersten uitgezonden te worden. Ik werd als substituut-auditeur-militair bij de temporaire krijgsraden belast met de vervolging van de mensen die zich misdragen hadden; ik werd dus een soort officier van justitie'.

De uit de ene kolonie afkomstige klaagt andere gekoloniseerden in naam van de kolonisator aan wegens hun veronderstelde on-loyale houding ten opzichte van hun gezamenlijke kolonisator.

Toen de Indonesiërs bevrijd werden van de Japanners waren ze nog niet vrij.... En na verloop van tijd begint Hugo Pos zich daarover steeds ongemakkelijker te voelen...

Uit dit voorbeeld moge blijken dat de koloniën waarschijnlijk anders gereageerd hebben op bezetting en bevrijding, ook wegens hun andere situatie, dan de onafhankelijke volken die onder de voet gelopen werden door de fascisten.

ANTILLEN

Welke rol **heeft de Tweede** Wereldoorlog gespeeld in de Antilliaanse literatuur?

De Nederlandse Antillen waren mèt Suriname het enige vrije, niet-bezette stuk Nederlands grondgebied tijdens de Tweede Wereldoorlog. Laat ik nog een keer dezelfde Hugo Pos citeren voor ik overstap naar de

Curaçaose ANV kwam met eigen "Neerlandia"

Antilliaanse literatuur. Hij schrijft over de jaren na 1940:

'Er kwam meer zelfbewustzijn in Suriname. De koningin stelde in een rede een vorm van autonomie in het vooruitzicht. We wisten wel niet precies wat het zou worden, maar de eerste zelfstandige geluiden lieten zich al horen. De bekende planter Waller gaf een Suriname-avond in de sociëteit Het Park, alleen toegankelijk voor Surinamers. Het was ongehoord. De Hollanders werden die avond buiten het hek gehouden. Suriname werd zich van zijn identiteit bewust. We veerden op bij het idee dat je niet meer tot een achterlijk land behoorde en dat Suriname mee ging doen. Toch bleef de stemming pro-Nederlands'.

Verkeerden de Nederlandse Antillen in een soortgelijke situatie? Volgens de historicus Johan Hartog wél:

'De Antillen werden zich plotseling bewust het ook zonder Nederland te kunnen stellen, al gaven zij er om historische en andere redenen de voorkeur aan de band met Nederland te bestendigen'.

De auteurs doelen op de befaamde 6/7 december rede in 1942 van koningin Wilhelmina, waarin deze onder meer zei:

'Ik heb ervaren dat in beide volken de wil en het vermogen tot harmonisch en vrijwillig samengaan aanwezig zijn. Ik heb daarbij een vorm voor ogen waarin Nederland, Indonesië, Suriname en Curaçao deel zullen hebben, naar de betekenis der gebieden, in het bestuur van het geheel, terwijl zij ieder op zichzelf de eigen, inwendige aangelegenheden in zelfstandigheid en steunend op eigen kracht, doch met de wil elkander bij te staan, zullen behartigen'.

Op het moment dat Europees-Nederland bezet werd, werden de koloniën relatief veel zelfstandiger; de macht van de Nederlandse gouverneur als hoofd van de regering nam toe, maar ook het zelfbewustzijn van de individuele burger. Men merkte dat de zaken ook zonder directe en constante bemoeienis van Nederland heel aardig liepen. (zie ook Napa van 14 april).

NEDERLAND(S)

Werd er in de Antilliaanse literatuur op deze ontwikkeling gereageerd?

Enkele maanden nadat de Nazi's Nederland binnenvielen, richtte de op Curaçao wonende Nederlandse arts Chris Engels (auteursnaam Luc Tournier) samen met de Nederlandse journalist Frits van der Molen het literaire tijdschrift *De Stoep* op om daarmee literair Nederland een blijvende stem te geven. In de retoriek van 1940 blijkt een vanzelfsprekend zich een voelen met het koloniale moederland.

De Curaçaose afdeling van het Algemeen Nederlands Verbond publiceerde gedurende de oorlogsjaren een eigen 'Neerlandia' om de band met de Nederlanders en het Nederlands te bewaren. Het tijdschrift 'Lux' verscheen vanaf 1943 'door de behoefte aan gedegener lectuur in het Nederlands, welke als gevolg van de oorlog niet meer te krijgen was'.

Daartegenover ontwikkelt zich in het begin van de jaren veertig juist een eigen Papiamentse literatuur: de serie 'Mi biblioteca Papiamentu', de werken van A. Nita, G. Rosario en anderen.

Alleen al voor het jaar 1940 telde ik niet minder dan twaalf werken, die alle in het Papiamento verschenen! Nog in 1939 publiceerde de *West-Indische Gids* in haar 'kroniek' dat het 'Hollands' thans de algemeen gesproken taal op Curaçao is:

'Tegenwoordig wordt het Papiamento alleen gesproken door de oudere generatie, die buiten woont en weinig contact heeft met de stad. De komende generatie denkt, leest en spreekt Hollands en langzamerhand raakt het Papiaments in onbruik'.

Maar de productiecijfers spreken een duidelijk andere taal. Er ontwikkelt zich tijdens de oorlog (opnieuw) een stroming die opkomt voor de eigen taal die onder de bevoogding van het Nederlands uit wil en haar rechten opeist NAAST het (officiële) Nederlands. We moeten deze literaire ontwikkeling trouwens niet al te geweldig voorstellen; er was nogal wat vertaalwerk bij (maar dat is op zichzelf al revolutionair dat met buitenlands werk in de eigen taal wil zien) en het grootste deel was niet ver verheven boven het niveau van de triviale liefdesroman. Maar toch!

'OORLOG'

Opvallend is het dat in al deze Curaçaose Papiamentstalige literatuure 'oorlog' niet als thema voorkomt; wel liefde voor het eigen (ei)land en de eigen taal. Pierre Lauffer in 1944 een gedichtenbundel onder de in dit opzicht veelzeggende titel *Patria* (=Vaderland).

In dit licht moeten we ook de vervaardiging van tien Papiamentstalige liederen onder de titel 'Cancionero Papiamento' zien, door het trio Julio Perrenal (=Jules de Palm, Pierre Lauffer en René de Rooy):

'In een Curaçao waar angstvallig werd vermeden de moedertaal bij officiële gelegenheden te gebruiken, waar je op school gestraft werd indien je in een emotionele belevenis een Papiaments woord ontviel, was er beslist nog geen plaats voor Papiamentse poëzie'.

Het drietal schreef over Amerikaanse soldaten die de liefde van de Curaçaose meisjes opwekten, over de verplichte verduistering;

Ook over de benzinerantsoenering gaat een gedichtje, maar de andere behandelen lichte vermakelijke zaken die niet op de oorlog slaan. Antilliaanse jongeren werden opgeroepen voor een soort schutterij, wat inhield dat er 's nachts langs de kusten gepatrouilleerd moest worden. De bekende auteur Tip Marugg herinnert zich:

'Vijf jaar lang duurde de picknick. Wachtlopen: Suffisant, Caracasbaai, Bullenbaai, het Waterfort, de Shell-raffinaderij, het detentiekamp voor Duitsers en nazi-sympathisanten op Bonaire'.

Dit zijn dan enkele voorbeelden van literair weergegeven oorlogsbeleving op Curaçao. Maar romans of andere meer uitgebreide werken van langere adem zijn er niet bij, ook later niet. Het is namelijk niet zo dat er in de jaren ná de oorlog nog over die oorlog geschreven werd.

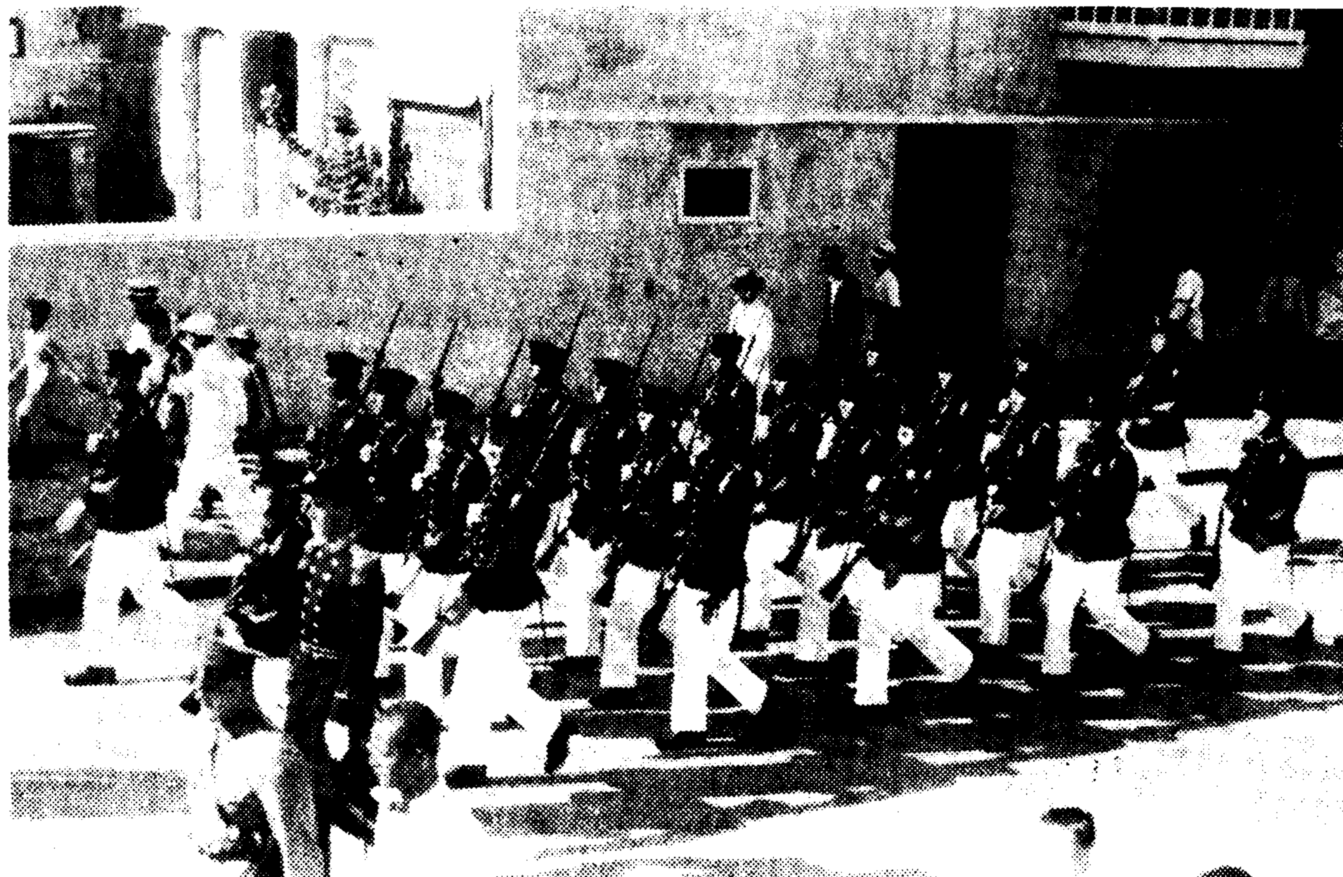
NEDERLANDERS

Het wonderlijke is juist dat enkele Nederlandse auteurs later wèl over deze oorlog en de Nederlandse Antillen geschreven hebben. J. van de Walle die vanaf 1937 op Curaçao hoofdredacteur van het dagblad *Beurs- en Nieuwsberichten* was, noteert in zijn 'herinneringen aan Curaçao' *Beneden de wind* diverse wederwaardigheden die hij al eerder geschreven had in zijn verhalenbundel *De Overtocht* (1962), waarin een vijftal verhalen over Curaçao in de oorlogstijd.

De Nederlandse journalist Wilko A.G.M. Bergmans geeft veel later in *De bastaard van Bonaire* (1980) een literair stuntelige beschrijving van diverse gebeurtenissen op Bonaire tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij sluit in zijn zich op het raakvlak van triviale en jeugdliteratuur bevindende 'roman' geheel aan bij de Nederlandse populaire oorlogsromans: de verrader die geen verrader blijkt te zijn; de echte onbekende verrader die zich mooi voordoet'.

Omdat we deze door Nederlandse auteurs geschreven romans niet tot de Antilliaanse literatuur rekenen, laat ik het hierbij. Zijdelings verschaft dit genre ons dus nog een argument om een scheiding aan te brengen tussen Antilliaanse literatuur geschreven door Antilliaanse auteurs en literatuur van niet-Antilliaanse auteurs óver de Antillen.

De Nederlandse auteur beschrijft de oorlog als in de Nederlandse traditie gebruikelijk, niet zoals de Antilliaan zelf.

Mariniers marcheren in hun beste pakkie door de straten van Otrobanda. Archieffoto uit de oorlogsjaren.

In de door de relatieve zelfstandigheid en welvaart zich ontwikkelende eigen Antilliaanse literatuur komt de oorlog als thema alleen voor via de beschrijving van de kleine ongemakken en veranderingen in het dagelijkse leven.

Moeten we dit interpreteren zoals de mensen van Tarakan zwegen? Ik denk het niet, want de Antillianen leefden wel met Nederland mee. Het komt eerder door het ontbreken van een literaire traditie en infrastructuur in die jaren.

Ter afsluiting kom ik tot een laatste vorm van reactie via twee Antilliaanse auteurs die tijdens de Tweede Wereldoorlog in Nederland woonden: Cola Debrot en Boeli van Leeuwen. Cola Debrot was gedurende de oorlogsjaren huisarts te Amsterdam. Hij laat zien hoe mensen uit een algemeen verantwoordelijkheidsgevoel deelnemen aan het verzet. In zijn grote roman *Bewolkt bestaan* (1948) discussiëren twee personages Wanda en haar Curaçaose man Ferdinand de Bournouille, die vanuit Nederland naar zijn geboorte-eiland getrokken is omdat hij denkt daar veel geld met zijn plantage te kunnen verdienen tijdens de oorlogsactiviteiten, over hun verantwoordelijkheid:

'Is het niet puur cynisme uit de oorlog geld te willen slaan? Had je niet integendeel in Europa moeten zijn om te proberen zoiets vreselijks te voorkomen? Ik heb meer waardering voor hen die in de gebergten van Spanje hun levens blootstellen dan voor hen, die tussen de Curaçaose heuvels geld bijeenzamelen'.

Ze gaan daarom inderdaad naar Nederland, waar Ferdinand in het gewapend verzet terecht komt; ook helpt hij bij het illegaal luisteren naar de Engelse radio en een klandestiene handdrukpers.

'... hij was uit Curaçao teruggekeerd omdat hij zich niet langer aan zijn levensopdracht wilde onttrekken, hij zou dan ook niet anders kunnen dan de consequenties van de eenmaal gedane keuze aanvaarden'.

Dat betekent wèl zijn ondergang, waarbij de verteller de oorlog ziet als *'de noodwendige strafvoltrekking over een wereldeel dat in gebreke was gebleven het verlossende woord te spreken'.*

Maar Ferdinand en zijn kritiek leven voort via een roman die posthuum gepubliceerd wordt. We zien hier dus aan de ene kant een vereenzelviging, aan de andere kant cultuurkritiek op Europa; identificatie èn distantie.

VAN LEEUWEN

Boeli van Leeuwen was met zijn moeder, broer en zuster in Nederland toen de oorlog uitbrak, waardoor ze niet naar Curaçao terug konden en het gezin gedurende de oorlogsjaren gescheiden was. Misschien dat daarom de oorlog in zijn werk een relatief grote rol speelt.

In de voorlaatste roman *Schilden van leem* (1985) trouwt de Curaçaose hoofdfiguur met de 'moffenhoer' Marjolein. Als deze nog maar een vijftien jarig middelbare schoolmeisje is raakt deze

DACHAU

voor Ed Hoornik

Als mensen met de mensenrechten spotten hoort men van de wanhopigen eerst het gillen, maar weldra volgt de eeuwigheid der stilte, die uitgaat van een veld bezaaid met botten.

En die hier verder aan een water rotten, eensglansden hemelen in hun pupillen en ook het voorjaar, dat de boom deed botten, kon nooit het heimwee van hun harten stillen.

Op deze wijs, in 't grauwe dal der zuchten, zijn onze vrienden met een snik vergaan, terwijl wij 't enkel hoorden van geruchten tegengesproken, nauwelijks verstaan, uit kampen, ook na eeuwen niet te luchten van 't misdrijf aan onschuldigen begaan.

COLA DEBROT

notarisdochter zwanger van een Duitse soldaat; ze wordt geaborteerd door een ondergedoken Joodse dokter.

Maar dan komt de bevrijding:

'Overal vlaggen en mensen op straat in oranje sjerpen en met papieren mutsen op, en maar zingen, dansen en hossen... Toen stopte een vrachtwagen met een stelletje kerels in blauwe overalls erop bij ons voor de deur, en even later was het daar beneden een gejoel en gebrul van jewelste. Ik hoorde ze schreeuwen, bezopen natuurlijk: 'Waar is die vuile moffenhoer, we zullen die vieze slet een lesje leren'... En de volgende dag... hoorden we op straat een gejoel en geschreeuw en daar kwam langzaam een open vrachtwagen aanrijden en daarop stond, in haar onderjurk, onze Marjolein, en haar hoofd was kaalgeschoren... Om haar hals hadden die schoften een bord gehangen

Tip Marugg: "picknick" van de schutterij

'Ik ben een hoer geweest van de moffen'.'

Djanklo die op Curaçao als onecht kind, slachtoffer was van rassenongelijkheid en als buitenstaander werd beschouwd, wordt door dit verhaal van de notaris geconfronteerd met een eveneens tot buitenstaander verklaarde figuur: het eenzame meisje Marjolein. Uit medelijden besluit hij haar te trouwen; en aangezien medelijden een slechte huwelijksmakelaar is, loopt het helemaal mis tussen deze twee: de Curaçaoënaar en de Nederlandse.

De functie van deze passage is daarom mijn inziens niet een stukje uit de oorlog te vertellen, maar een accentueren van verschil tussen Nederlander en Antilliaan. Waar de laatste zwijgt, spreekt de eerste: 'Toen kwam de biecht die mij in boeien zou slaan'. De notaris biedt Djanklo welbewust met zijn biecht, 'de toekomst van zijn dochter veilig te stellen door een profijtelijk huwelijk met een telg uit een vermogend geslacht.'

CONCENTRATIEKAMP

Tot slot Boeli van Leeuwen: *De rots der struikeling* (1959). De hoofdpersoon Eddy Lejeune is zoon van een van de laatste plantagehouders op het westelijk deel van het eiland Curaçao. Hij leidt een losgeslagen leven, om welke reden zijn moeder hem na de dood van de vader, op vijftienjarige leeftijd naar Nederland stuurt. In Europa maakt Eddy dan de Tweede Wereldoorlog mee.

'De rots der struikeling' in Eddy's leven is tweeërlei:

1. de verhouding tot de vader: zijn aardse vader die gestorven is en in wiens voetsporen hij wil lopen als bewijs dat hij een echte zoon is; en zijn hemelse vader, een God die Eddy niet begrijpt (in de dubbele betekenis van deze syntactische ellips)
2. de verhouding tot het geboorte-eiland waarvan hij in Europa gescheiden is.

In beide problematieken speelt de oorlog een cruciale rol. Bombardementen en hun onschuldige slachtoffers doen Eddy de niet te beantwoorden vraag naar de theodicee stellen.

Het concentratiekamp en alle ellende daarin confronteren Eddy met de herinneringen aan de schoonheid van zijn eigen eiland, waarover hij zijn medegevangenen vertelt.

'Vertel ons van je eiland,' zeiden de gevangenen in het kamp en hun bleke koppen schoven gretig naar voren om de zon van de Caraïbische hemel op hun wangen te vangen. 'Vertel ons van het eiland waar gelukkige mensen dansen in de zwoele nacht en gulzig drinken uit de fles; waar de vrouwen bruin zijn als gebrande koffie en zich op het warme zand aan een man geven, terwijl de wind door de palmbomen ruist'.

En gezeten onder het kruis van zoeklichten tegen de koude hemelnacht, zong ik het lied van het eiland waar mijn moeder mij het licht mijner ogen schonk'.

Zo fungeert het oorlogsgebeuren voor Eddy Lejeune als kathalisator voor zijn heimwee naar de geboortegrond èn de hemel. In geen ander Antilliaans werk speelt daarom de Tweede Wereldoorlog een zo indringende rol.

Maar toch is de oorlog niet meer dan een motief om het eigenlijke thema — dat van de persoonlijke vertwijfeling en de niet op te lossen vraag naar de zin van het leven — te ondersteunen. Het is daarbij en daarom opvallend dat vijftien contemporaire critici deze oorlogsgebeurtenissen, die toch wel een heel hoofdstuk in de roman beslaan, nauwelijks in hun beschouwingen betrekken. Voorzover het al even genoemd wordt, ziet men het als verduidelijking van het algemene thema.

ZELFBEWUSTZIJN

De Tweede Wereldoorlog heeft op de Nederlandse Antillen, maar vooral op Curaçao, een cultureel zelfbewustzijn ontwikkeld dat zich uitte in een toenemende eigen literatuur in de eigen taal: het Papiamento.

Deze literatuur had evenwel niet de oorlog tot onderwerp of thema; zoals er ook na de Tweede Wereldoorlog nauwelijks óver de oorlog geschreven wordt.

Enkele Nederlandse auteurs schreven wel over de oorlogsgebeurtenissen op de Nederlandse Antillen op de manier waarop hun collega-auteurs dat in Nederland deden over Europa.

Die twee Antilliaanse auteurs die toevallig in Nederland verbleven, hebben wèl over de oorlog geschreven in bepaalde delen van hun werk, op een wijze die enerzijds weliswaar aansluit bij de Nederlandse literatuur maar die anderzijds deze oorlogsstof toch alleen maar gebruikt om de eigen, door de Caraïbische situatie bepaalde problematiek te verwoorden.

Als zodanig kan ik dus concluderen dat de Antilliaanse literatuur geen oorlogsliteratuur in de betekenis die Van Dale daaraan geeft heeft voort gebracht: boeken die betrekking hebben op de oorlog, waarin de oorlog het hoofdmotief is.

Jan Bosco: Voorkom de mislukking

Zonder genegenheid geen vertrouwen

ZONDER GENEGENHEID geen vertrouwen en zonder vertrouwen is opvoeding niet mogelijk. Zo luidde de centrale regel van Don Bosco, ruim honderd jaar geleden waar het ging om de opvoeding van jongelui die in feite al door de maatschappij waren afgeschreven.

Als jonge priester bracht Jon Bosco de tongen van de burgerij van Turijn in beweging. Ook bij zijn medepriesters ging hij over de tong. Men moest er niets van hebben hoe die Jan Bosco met dat tuig door de straten van het nette Turijn trok. Hij, nota bene een priester, trop daarbij voorop. Soms nog met muziek ook.

UITKOMST

Uiteindelijk was het zo geworden dat Jan Bosco nergens meer onderdak kon vinden om samen te komen met die verstoten straatjeugd. Met die jongens deed hij spelletjes en bad hij en gaf hen ook wat les in godsdienst. De meeste van die jongelui kenden Onze Vader noch Weesgegroet. Jan Bosco kon geen kant meer op. De ontmoediging bedreigde hem. Hij vroeg zij jongens te bidden om uitkomst.

En die kwam ook. Een zekere Pinardi kwam opdagen en bood Jan Bosco een stukje grond aan met een schuur daarop. Uit die armzalige schuur groeide een complex woningen voor de jongens en later ook van scholen en werkplaatsen. Hij begreep het zelf ook niet goed wat er allemaal gebeurde. Maar duidelijk zag hij Gods hand in de ontwikkelingen. Hij stichtte een instituut dat bij zij dood al zevenhonderd leden telde en dat niet minder dan 1.597 stichtingen kent in 93 landen met 10.800 priesters, 2.697 medewerkers die men aanduidt met de Latijnse naam coadjutores, ruim drieduizend leden die aan de laatste jaren voor hun priester-opleiding zijn en bijna zeshonderd novices, die de opleiding als kloosterling begonnen. Hij stichtte ook nog een zusters-congregatie die hetzelfde werk moesten doen onder meisjes.

AANPAK

Met de tijd ontwikkelde hij een aanpak waarmee hij 'zijn jongens' gelukkig kon maken. Ook wist hij de jongelui voor Christus te winnen. Hij verbood zijn volgelingen nadrukkelijk hardhandige middelen te gebruiken. 'Zorg dat ze van je houden', was zijn raad aan de opvoeders. 'Dan zullen ze je ook gehoorzamen en volgen'. Onder geen beding, zo maakte hij ook duidelijk, mag men de jongeren vernederen en verbitteren. In de huizen moes men zorgen voor een prettige en religieuze sfeer. Zo groeien de jongelui tot volwassenheid en een gelukkig christelijk leven.

Een ander bekende boodschap van Jan Bosco: Voorkom de mislukking'. Zijn aanpak hefet ook heden ten dage nog steeds waarde. Nu misschien meer dan ooit, met alle onvolledige gezinnen, met zijn drugs- en relatieproblemen. En noem maar op. Coor deze pedagogie hoeft men niet te studeren, het is ene kwestie van doen, steeds weer opnieuw.

De bovenstaande beschouwing is ontleend aan een bijdrage van mgr J. ter Schure, bisschop van Den Bosch die behoort tot de Salesianen, de door Johannes Bosco opgerichte congregatie, welke ook op Curacao werkzaam is.

MOEDER TERESA
...grote congregatie...

Bij vertrek van Moeder Teresa

Congregatie telt nu drieduizend zusters

VATICAANSTAD - Moeder Teresa uit Calcutta heeft om gezondheidsredenen de leiding van de door haar gestichte congregatie zusters van Barmhartigheid neergelegd, zo heeft het Vaticaan gemeld. De paus heeft haar verzoek om ontslag aanvaard, aldus woordvoerder Piero Pennachini.

Moeder Teresa, afkomstig uit Albanie, werd in september vorig jaar met ernstige hartklachten opgenomen in een ziekenhuis in Calcutta. Er werd toen een pacemaker bij haar ingebracht. Op 8 september zal het kapittel van de congregatie in Calcutta een nieuwe algemeen overste kiezen.

Moeder Teresa kwam in 1928 naar India om daar onder de allerarmsten te werken. In 1948 stichtte ze haar orde, die twee jaar later kerkelijke goedkeuring kreeg. De orde heeft inmiddels bijna drieduizend leden. Ook op het Amerikaanse continent zijn zij werkzaam, onder meer onder de AIDS-lijders in de Verenigde Staten. In 1979 ontving Moeder Teresa de Nobelprijs voor de vrede.

ROMERO

SIMONIS: BLIJVEND VOORBEELD

Tiende verjaardag dood mgr. Romero

Discussie over invloed V.S. op persbureaus en nieuws

AMSTERDAM - "Romero blijft voor ons een voorbeeld als man van God en pastor van de armen." dat heeft kardinaal Simonis in een persoonlijke brief aan aartsbisschop Rivera y Damas van San Salvador geschreven naar aanleiding van de tiende verjaardag van de moord op aartsBisschop Romero. In deze brief betuigt Simonis zijn steun en solidariteit bij de moeilijke opdracht die Rivera y Damas heeft te vervullen.

De brief is kortgeleden persoonlijk aan mgr. Rivera overhandigd door pater dr H. Verhoeven, directeur van de Pauselijke missiewerken, tijdens een recent bezoek van een parlementair-kerkelijke delegatie aan El Salvador. Verhoeven bracht hiervan verslag uit op de tiende Romeroherdenking, te amsterdam. De bijeenkomst, een initiatief van elf kerkelijke landelijke organisaties, vond dit jaar later plaats dan gewoonlijk om de herdenking beter te laten aansluiten bij de voorbereiding op Pasen.

VERDEELD

De Lutherse bisschop Medardo Gomez wordt in El Salvador als de opvolger van Romero gezien. Hij steekt zijn nek verder uit dan Rivera y Damas, aldus Verhoeven. De Rooms-katholieke bisschoppen zijn onderling sterk verdeeld. Zo waren vier conservatieve bisschoppen afwezig bij de herdenking van de moord op Romero.

Ted van Hees, studiesecretaris van het Interkerkelijk vormingswerk Ontwikkelingssamenwerking, IKVOS hekelde de "Amerikanisering" van de nieuwsvoorziening. Doordat op internationaal niveau het geschreven nieuws in handen is van slechts vier grote persbureaus (een Amerikaans, een Frans, een Westduits en een Engels), brengen zij vooral nieuws waarbij Amerikaanse belangen in het geding zijn, zo betoogde Van Hees.

OORLOGSVOERING

In zijn ogen is de persvoorlichting van de Verenigde Staten feitelijk politieke propaganda. Dat maakt informatie tot instrument van oorlogsvoering. De enorme budgetten van CIA en Pentagon maken een dergelijke oorlogsvoering op grote schaal mogelijk. Zo is het bedrag dat de CIA voor dit doel beschikbaar heeft, drie keer zo groot als het budget van drie van de vier grote persbureaus samen.

Lejo Schenk, hoofd IKON-televisie, relativeerde de door Van Hees beweerde Veramerikanisering van de Europese en Nederlandse journalistiek. Er zijn grote verschillen in achtergrond en cultuur tussen de VS en West-Europa. Het gevoel middelpunt te zijn van de wereld en een zeer beperkte kennis van de rest van de wereld gelden voor de VS maar niet voor West-Europa.

Hij pleitte voor absoluut onafhankelijke journalistiek. In zijn ogen dient deze onafhankelijkheid zowel ten aanzien van de politiek als de kapitaalverschaffers en misschien ook wel ten aanzien van "volksbewegingen" te gelden. Schenk wees verder op de betrekkelijke invloed van kapitaal op de informatievoorziening. Hij verwees naar het projekt Lumen 2000, waarbij het Vaticaan en Rooms-katholieke ondernemers onder wie P. Derksen samenwerken bij de evangelisering van de Derde wereld. Volgens Schenk komt dit project slechts moeizaam van de grond. Volgens Schenk zou de stichting Levend water, waarvan Derksen voorzitter is, hieraan al achthonderd miljoen gulden hebben besteed.

Samenwerking RK Kerk beter

GENEVE - De relaties tussen de Wereldraad van Kerken en de Rooms katholieke kerk zijn steeds meer toegenomen en ook meer volwassen geworden. Zo staat in het vierde rapport van de Gezamenlijke werkgroep van Wereldraad en het Vaticaan in de kwart eeuw dat deze werkgroep bestaat.

Het rapport werd aangeboden aan het Centrale comite van de Wereldraad dat in Geneve vergaderde. Met het commentaar van Centrale comite gaat dit rapport naar Canberra in Australie waar de Zevende Assemblee van de Wereldraad wordt gehouden in februari 1991. Het rapport is niet alleen een overzicht van wat er in de verslagperiode is gebeurd binnen de werkgroep en op het gebied van de samenwerking tussen beide kerkelijke organismen.

SUGGESTIES

In het rapport staan ook suggesties om de samenwerking te verbeteren en vooral om te bereiken dat de Werkgroep effectiever kan optreden in de jaren 90. Onder meer kan de samenstelling verbeterd worden, maar ook wat betreft de werkmethoden, de financien waarover men kan beschikken, de staf en de mogelijkheden voor verbetering van de communicatiemogelijkheden.

Op het ogenblik bestaat de werkgroep uit 24 leden, twaalf van de Wereldraad en twaalf van de RK kerk. Daaronder zijn leden van de curie van het Vaticaan en van het hoofdkwartier van de Wereldraad. Jaarlijks komt men enige dagen bijeen. Een klein uitvoerend comite is verantwoordelijk voor de voortgang van de werkzaamheden in de loop van het jaar en voor het opstellen van de agenda van de werkgroep.

SCHEIDING

Een van de voorstellen is de agenda van de werkgroep beknopter te maken om zo de vergadertijd beter te kunnen aanwenden. Dan kan men meer tijd besteden aan het inspringen op de belangrijke ontwikkelingen en op de oecumenische situatie in het algemeen.

Tezelfdertijd brengt het rapport kwesties onder de aandacht van de werkgroep waaraan meer aandacht moet worden besteed. Onder meer oecumenische vorming en begeleiding maar ook aandacht voor ethische kwesties als bron van nieuwe scheiding der geesten. Meer werk moet er gestoken worden in de moeilijkheden waarmee men geconfronteerd wordt bij het uit de wereld helpen van de apartheid en op terreinen zoals dat van de Rechtvaardigheid, vrede en de heelheid van de schepping. Verder moet men zijn belangstelling meer richten op de samenwerking met de Rooms katholieken op plaatselijk, regionaal em nationaal niveau. Op verschillende plaatsen is de Rooms-katholieke kerk volwaardig lid van oecumenische organen zoals de Nationale raad van kerken(in Nnederland) en regionale conferenties van kerken zoals het geval is in het Caribisch gebied.

Er is dus genoeg werk voorhanden voor de Gezamenlijke werkgroep van Wereldraad en RK kerk. Het zal nog wel even duren voor de oecumene overal handen en voeten krijgt.

Uitwisseling bisdom Breda en Mexico:

Wereld is verdeeld in rijken en armen

BREDA - De wereld is niet verdeeld in mannen en vrouwen. De wereld is verdeeld in een kleine groep van rijken en een grote massa armen. Mannen en vrouwen moeten samenwerken om die onrechtvaardige toestand te keren. Aldus Juanita Mendoza Romero op een bijeenkomst van de groep Vrouw en geloof in het bisdom Breda, Nederland.

Zij maakte deel uit van de 'intercambio' tussen de bisdommen Breda en Tehuantepec in Mexico. De bisschoppen van deze diocesen. mgr Ernst en mgr Lona Reyes besloten enige tijd geleden de samenwerking tussen hun bisdommen op een vlak van gelijkheid te trekken: niet in de geest van gever en ontvanger maar van gelijkwaardigheid: uitwisseling van gedachten en ervaringen- Intercambio -op gebieden als pastorale planning, inzichten om zo van elkaar te leren. De vriendschapsbanden op formeel vlak moeten handen en voeten krijgen aan de basis. aldus de beide bisschoppen. Zo kwam er onlangs een delegatie uit het zuiden van Mexico in Nederland aan.

SAMEN OP WEG

Volgens vicaris voor de pastoraal van het Mexicaanse bisdom Franciscio Ruiz Meza 'hebben wij elkaar te denken gegeven. Wij hebben ons bezoek hier opgevat als een opdracht vanuit onze eigen geloofsgemeenschap die missionair naar buiten wil treden. Wij zijn een kerk van de armen en alleen de armen zijn in staat om de wereld te evangeliseren. Maar wij staan er ook voor open om geevangeliseerd te worden'. Hij zegt hoop te hebben voor Nederland. Volgens hem zijn er duidelijk tekenen van eerlijk zoeken naar integratie van geloof en leven. Hij zegt in dit koude land de warmte te hebben ondervonden van mensen die solidair willen optrekken met de armen in de Derde wereld. Wij zijn een verbond van gelijken, het Godsvolk, samen op weg van de onderdrukking naar bevrijding. Aldus de vicaris.

Herschel over formuliergebed

WAAROM ZOU men bij het zeggen van een formulier-gebed het gevoel hebben 'alleen maar na te praten wat anderen voor ons hebben opgeschreven? Heeft een pianist die werken van grote meesters speelt het gevoel maar wat op te dreunen dat niet van hem zelf komt?

Integendeel: hij zal zijn muzikale gevoeligheid er juist aan verdiepen en verrijken. Wie piano speelt vindt uiteindelijk meer bevrediging in het spelen van grote meesters dan in eigen improvisaties. Wie geen groot musicus is, loopt al improviserend gauw dood tegen de grenzen van de eigen creativiteit: hij begint zichzelf te herhalen en hoort de eigen thema's allengs vervlakken, zeker wanneer hij zich niet steeds vernieuwt aan de bron van de meesters.

En zou dat niet gelden voor het gebed? Er gaat meer ispiratie uit van het weergeven van de muziek van eeuwen dan van het spelen op de gebrekkige fluit van het eigen hart. Dit citaat werd met instemmin geciteerd door de liturgist V. de Keijzer en het is ontleend aan de joodse auteur Heschel. Het citeren gebeurde op een symposium in Den Bosch, Nederland, bij gelegenheid van het feit dat een kwart euw geleden het Vaticaanse concilie zij slotdocument uitgaf over de liturgie.

Technisch raadsel na veel speurwerk opgelost

Niemand begreep waarom Fokker-100 door knieën ging

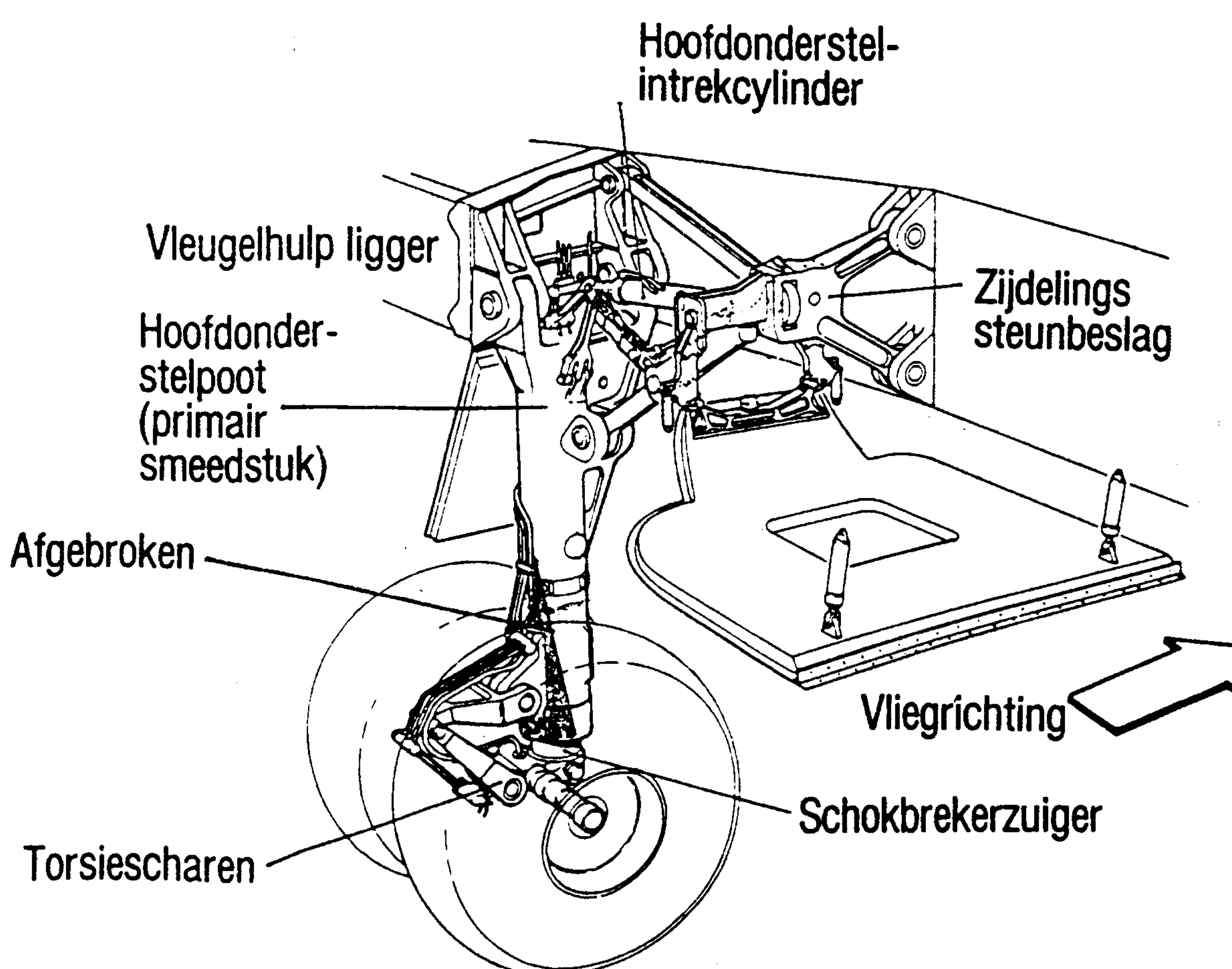
EEN GLOEDNIEUWE Fokker 100 van de KLM ging vorig jaar op 5 maart bij een landing op de luchthaven van Genève door zijn wielen. Een pijnlijk en kostbaar incident, maar technisch vooral een raadsel. Na een onderzoek dat 12 miljoen gulden heeft gekost, is het raadsel opgelost.
Vlucht KL 321 was de eerste met dat vliegtuig van die dag. Tot aan de landing was alles vlekkeloos verlopen. Het KLM-vliegtuig beschikte in tegenstelling tot de toestellen die aan de Zwitserse maatschappij Swissair geleverd waren over een automatisch remsysteem met een voorgeprogrammeerde vertraging. Het systeem stond op medium en ook dat was niets bijzonders. Maar toch brak de linkerpoot van het landingsgestel bij een snelheid van 270 kilometer per uur. De afgebroken poot sloeg flinke gaten in de vliegtuigromp en in de landingsbaan. Overigens werd niemand bij het ongeluk gewond.

Dempers brachten eindelijk oplossing

Onmiddellijk hierna werden er restricties afgekondigd op het gebruik van alle Fokker 100 toestellen. Onder bepaalde omstandigheden- sterke staartwind, flinke dwarswind- mocht niet meer worden geland, er werden beperkingen afgekondigd op het gebruik van de remmen en er mocht alleen nog maar worden geland met de flaps op 45 graden.
Uit een onderzoek dat direct na het ongeval plaatsvond, bleek dat er in elk geval geen sprake was van overbelasting of materiaalmoeheid. Ook aan de wielen of banden kon het niet liggen. Samen met de Fokker-ingenieurs stond Rudi den Hertog, hoofdconstructeur van de Fokker 100, voor het grootste raadsel uit zijn 20-jarige carrière.
Aanvankelijk waren er zes mogelijke oorzaken in het spel. Het kon zijn dat het toestel bij een eerdere harde landing in Stavanger onopgemerkte schade had opgelopen aan het landingsgestel. Het kon aan het automatische remsysteem liggen, of aan het antiblokkeersysteem. Maar ook een band-onbalans was niet ondenkbaar. Zelfs een klassieke *shimmy*, een ongecontroleerde zijwaartse trilling van het wiel ten gevolge van krachten van de baan op de band, behoorde tot de mogelijkheden. Tenslotte zou er nog vanuit de poot opgedrongen vervorming in de remmen kunnen zijn opgetreden.
In februari van dat jaar was het toestel nogal hard neergekomen op de baan van Stavanger in Noorwegen. Het was denkbaar dat het landingsgestel daar schade had opgelopen waardoor het daarna sneller kapot zou gaan. Bij inspectie na die landing was er overigens geen schade geconstateerd.
De andere vijf mogelijkheden hebben te maken met het ontstaan van trillingen in het landingsgestel. Het zou bijvoorbeeld mogeijk zijn dat het automatisch remsysteem de remdruk precies in een van de eigenfrequenties laat variëren. Hetzelfde zou kunnen gebeuren met het anti-blokkeersysteem. Een eigenfrequentie is een trilling die een constructie door zijn afmetingen het gemakkelijkst oppikt. Band-onbalans, een *flat spot* in de band, met de frequentie waarmee het wiel ronddraait zouden eveneens een eigenfrequentie van het landingsgestel kunnen aanslaan, waardoor het in heftige trilling kan geraken. Een *shimmy* kan hetzelfde effect hebben. Tenslotte kan een vervorming van de remmen de remkracht eveneens doen variëren, met als effect dat er een trilling in het landingsgestel ontstaat.

RAAR BANDGEDRAG

De enige sleutel die men toen had was een trilling die anderhalve seconde nadat de wielen de grond raakten te horen was in de cockpit. Aan de hand van de opnamen van de voicerecorder kon worden vastgesteld dat het om een trilling van 15,73 Herz ging. Dat is akelig dicht bij een eigenfrequentie van het landingsgestel bij 180 km per uur van ongeveer 16 Herz. Maar de poot was afgebroken bij 260 kilometer per uur.
Het onderzoek werd op drie fouten aangepakt: met een wiskundig model voor het gedrag van het onderstel wielen en remmen, met proeven met een heel landingsgestel op een grote meetopstelling in de Verenigde Staten, en met vluchtproeven. Alle expertise die er te vinden was werd ingeschakeld. Dr.ir. H.B.Pacejka, hoogleraar voertuigtechniek aan de TU Delft en expert op het gebied van raar bandgedrag en *shimmy*, zette zich aan de controle van het wiskundig model.
Zijn mening: 'We dachten toen eigenlijk dat het iets met de remmen moest zijn. Shimmyproblemen hadden we immers in 1987 opgelost'. In dat jaar was er namelijk ook al een Fokker 100, een prototype, door de wielen gegaan. Dat gebeurde bij een veel hogere landingssnelheid, ruim 300 kilometer per uur. Het probleem werd verholpen door de torsiescharen te verlengen, waardoor de eigenfrequentie van laterale en torsietrillingen niet zo dicht meer bij elkaar lagen. Daarna is geprobeerd om hem tijdens 250 verschillende testruns en landingen kapot te krijgen, maar dat is niet gelukt.
Bij de proeven op een grote roterende drum in de Verenigde Staten was er twee maanden lang geen enkel verschijnsel te produceren dat ook maar in de verste verte leek op wat er in Genève gebeurd zou kunnen zijn. Het zou voor de hand liggen dan maar vliegproeven te doen, maar dat durfden de Fokkeringenieurs niet aan. Omdat ze nog absoluut niet wisten wat er aan de hand was, waren ze bang dat er weer een poot zou breken.
Ondertussen werden de toestellen die in gebruik waren van wijzigingen voorzien om remtrillingen ten gevolge van een lichte remdruk te voorkomen. Toch bleven piloten klagen over trillingen in cockpit en cabine tijdens de landing. Klagende piloten zijn vervelend voor een vliegtuigbouwer.

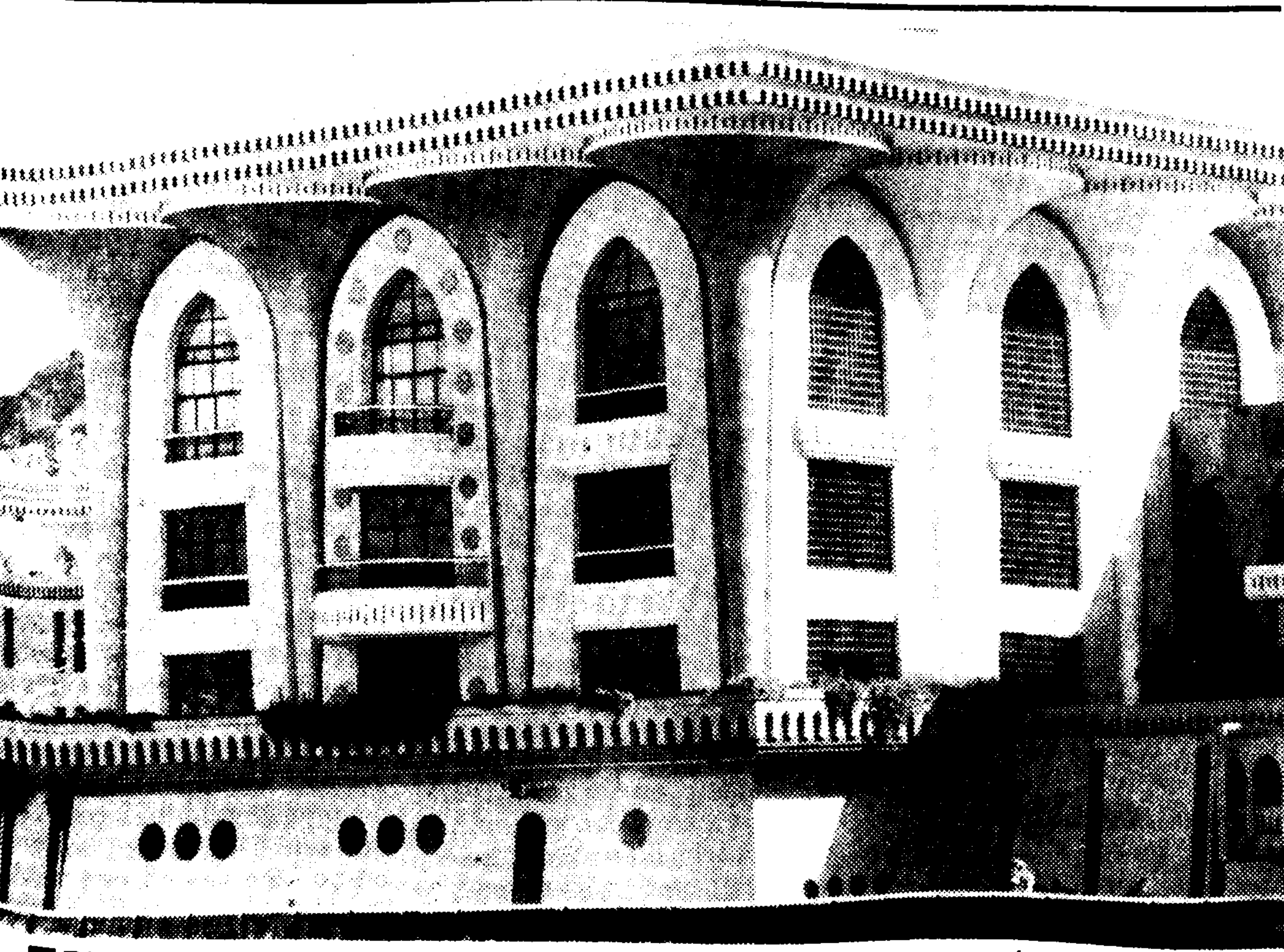

Bibberend aan de grond

Fokker besloot een toestel met meetapparatuur uit te rusten. Daarmee werden vooral landingen uitgevoerd op ruwe banen zoals die in Genève, Bilund en Stockholm. Weer werd een trilling gemeten an 16 Herz bij 180 kilometer per uur. De trilling was het sterkste bij de eerste landing van de dag. Dat wijst erop dat het geheugen van de band een rol kan spelen. Een vliegtuigband wordt behoorlijk warm, waardoor hij kan vervormen. Als hij dan een hele nacht heeft stilgestaan blijft er een vervorming, heen zogeheten *flat spot*, in de band zitten. Die vevorming is sterker naarmate het vliegtuig zwaarder is. Zo'n *flat spot* gaat er pas weer uit als de band bij een landing opnieuw flink warm wordt. Vandaar dat men bij eerste landingen 'ochtends meer last heeft van *flat spots* dan later op de dag. De landing in Genève was ook een eerste landing. Den Hertog: 'Toen wisten we wel wát, maar we wisten nog steeds niet of dit nu hetzelfde verschijnsel was als in Genève.

BIBBER

Normaal gesproken moet een trilling in een onderstel heel snel uitdempen. Zou het denkbaar zijn dat dat onder bepaalde omstandigheden niet gebeurde? Het wiskundige model gaf daar geen antwoord op en voor analyse van de frequentie, amplitude en demping van korte vibraties bestond geen geschikte methode. Dus togen er mensen aan het werk om die te ontwikkelen.
Voor de luchtvaartmaatschappijen die met Fokker 100's vlogen (Swissair, KLM, IntAir, US Air en Air Europe) hadden de Fokkertechnici ondertussen een overzicht gemaakt van allerlei trillingen die er voor zouden kunnen komen en oorzaken daarvan. Aan de hand hiervan zouden de onderhoudstechnici in elk geval iets met de klachten van de piloten kunnen doen.
Den Hertog: 'Het was in elk geval nuttig om het gealarmeerde gevoel bij de vliegers te verminderen. Bij honderd knopen (185/km uur) voel je altijd wat bibber. We konden ze duidelijk maken dat dat niet hetzelfde was als bij het ongeval.'
Met hele grote *flat spots* lukt het eindelijk om ook op de stationaire meetopstelling in de VS trillingen teweeg te brengen. Echt bevredigend was dat niet. Men besloot een tweede team analisten, ditmaal van de TU Eindhoven, DAF en UCN, in te schakelen om nog een wiskundig model te maken. Den Hertog:'We wilden geen oogkleppen opzetten. Je moet een goed wiskundig model hebben, want je kunt niet alles uit testen halen.' Er waren inmiddels zevenduizend landingen geweest zonder dat het probleem opnieuw opdook. De onderzoekers ontwikkelden in een recordtijd een nieuw model. Uit de modellen bleek dat de trilling van 16 Herz het slechtst werd gedempt, en dat de demping nog afnam bij hogere snelheden. Zou die 16 Herz dan toch dezelfde zijn als de 15,73 Herz uit Genève? Dat er met de remmen iets mis was geweest kon langzamerhand worden uitgesloten. Er was geen enkele aanwijzing voor gevonden. Ook was inmiddels aangetoond dat bij de harde landing in Stavanger geen schade was opgelopen. Uiteindelijk bleek bij testen op de ruwe landingsbaan van Genève dat ook bij hogere snelheden dan 185 km per uur (230 km/u) de trilling van 16 Herz te kunnen worden aangeslagen.
Het computerprogramma op frequentie, amplitude en demping te analyseren liet zien dat er onder zekere omstandigheden demping van één à twee procent kan optreden. Dat is heel weinig: vijf procent is normaal. Den Hertog: 'We geloofden dat niet. Om de resultaten te controleren hebben we toen een heel eenvoudig gedempt massaveerssysteem in de computer gestopt. Bij één procent demping produceerde dit bibbers, identiek aan die in de vlucht. Hebben, dachten we.'
Toch moest nog wel expirementeel blijken dat het inderdaad om een combinatie van een sterke trilling met een lage demping ging. Om die lage demping tegen te gaan kan een zogeheten shimmydemper op de torsiescharen van het landingsgestel worden gemonteerd. Proeflandingen met in- en uitgeschakelde shimmydemper toonden aan dat men goed zat. Met de demper aan verdween de trilling. Op de laatste dag voor de Kerstvakantie konden de mannen van Fokker na bijna tien maanden zoeken het glas heffen.
Normaal gesproken is de demping voldoende om trillingen snel te onderdrukken. Maar bij hoge landingssnelheden bleek de demping soms zeer dicht bij nul te zitten. Als dit optrad in combinatie met factoren die een extra grote trilling teweeg brengen, zoals onbalans in een wiel, een *flat spot* in een band, een ruwe landingsbaan en een ongelijke *spin-up* van de wielen direct na het eerste contact met de landingsbaan, kon de poot van het landingsgestel het begeven. De shimmydemper zorgt ervoor dat trillingen die onder deze omstandigheden ontstaan zo snel uitdempen dat breuk niet meer kan optreden.
Behalve dat het probleem van de Fokker 100 toestellen verholpen is, heeft de speurtocht ook een computerprogramma opgeleverd om korte trillingsbursts te analyseren, en een nieuw wiskundig model voor wiel- en remgedrag dat zo goed is dat Pacejka er samen met Fokker over wil publiceren. Den Hertog: 'Dat zijn aanwinsten voor de hele vliegtuigindustrie.' Inmiddels is men bezig alle toestellen van een shimmydemper en enige aanpassingen aan de poot te voorzien. Dat kost vijftienduizend gulden per stuk, op een toestel van vijftig miljoen.
Het hele onderzoek heeft met de dempers erbij twaalf miljoen gulden gekost. Veertien man hebben er vrijwel dag en nacht aan gewerkt. Op het hoogtepunt van het onderzoek, tijdens de vliegproeven, was er vijftig man in touw. Den Hertog:'Achteraf denken we dat het ongeval dezelfde oorzaak had als dat met het prototype. Maar we hadden toen geen gereedschap om dat uit te vinden. Als je op 250 manieren probeert de zaak kapot te krijgen, zou je denken dat je moet vinden wat er mis is. Dat is dus niet zo. De kennis er voor was er niet in de vliegtuigindustrie. Het is *by far* het gemeenste probleem dat ik ooit ben tegengekomen sinds ik bij Fokker werk'.

Dit is een klein deel van het gigantische paleis van Sultan Qabus van Oman in de hoofdstad. Het Arabische schiereiland heet tegenwoordig toeristen van harte welkom en heeft in verband daarmee de restricties die golden ten aanzien van het fotograferen van het paleis opgeheven. Iedereen mag er nu naar hartelust op los klikken en klakken.

KIESKEURIG

Luchtverkeersleider

=Door Pedro Casimiri=

De laatste tijd zijn de luchtverkeersleiders nogal eens in het nieuws geweest. Er werd geschreeuwd, gedreigd, het werk werd neergelegd en er vielen ontslagen. Wat zijn verkeersleiders, wat doen ze, voor wie werken ze? Om met de eerste vraag te beginnen. Luchtverkeersleiders hebben de verantwoordelijke taak het luchtvaartgebied van de Nederlandse Antillen (en dat is vele malen groter dan de oppervlakte van de Antillen en Aruba samen) te bewaken.
Zodra een vliegtuig het luchtvaartgebied van de Nederlandse Antillen of Aruba binnenvliegt, begint de verantwoordelijkheid van de verkeersleider. Hij moet er voor zorgen dat het vliegverkeer in goede banen wordt geleid. De luchtverkeersleider heeft daarbij veel macht. Hij moet toestemming geven, hij geeft instructies over de snelheid, de hoogte, de richting, die gevolgd moeten worden.
Daartoe staat hij voortdurend in radiotelefonisch contact met de gezagvoerder van de vliegtuigen.
De instructies die hij geeft dienen nauwkeurig opgevold te worden. Je zou kunnen zeggen dat de verkeersleider de ogen en oren vormt van alle in het luchtruim aanwezige toestellen. De luchtverkeersleider heeft het algemeen overzicht over de weersgesteldheid in het gebied. Bovendien kent hij alle andere vluchten die boven zijn luchtgebied uitgevoerd worden. Hij is dus de juiste persoon om te zorgen dat er geen ongelukken gebeuren. Hij coördineert.
Je mag van zo iemand dus verwachten dat hij onder moeilijke omstandigheden goed blijft functioneren. Omdat een luchtverkeersleider ook maar een mens is, en dus af en toe ook behoorlijk onder spanning kan komen te verkeren, zitten er meestal twee luchtverkeersleiders op post.
Hoe wordt iemand verkeersleider?
De opleiding vindt plaats aan de Rijksluchtvaarschool in Eelde. Tijdens de opleiding krijgt de luchtverkeersleider cockpit-ervaring, zodat hij zich tijdens zijn werk kan voorstellen wat een gezagvoerder meemaakt. De lessen zijn zowel theoretisch als praktisch. Tot de theoretische lessen behoren aerodynamica, meteorologie, verkeersleiding en communicatievoorschriften en de Engelse taal. Engels is in de luchtvaart de meest gesproken taal.
De opleiding is gratis, maar je moet solliciteren. Dat geeft voor ons wel problemen, want je kunt alleen maar solliciteren als er een oproep verschijnt in de Nederlandse dagbladen.
We kunnen er rustig van uit gaan dat de meesten van ons hier geen Nederlandse dagbladen lezen. Dat betekent dus dat je het kunt vergeten? Nee, als je interesse hebt kun je dat aan de luchtvaartinstanties op Curaçao en Aruba laten weten. Zodra men dan mensen nodig heeft, krijg je een berichtje en zorgen zij er wel voor dat je ingeschreven wordt aan de opleiding.
Je moet wel een HAVO of VWO-diploma hebben met wis-en natuurkunde. Verder moet je tussen de 20 en 26 jaar oud zijn. Een psychologisch onderzoek maakt deel uit van de selectieprocedure.
Als je meer over deze opleiding wilt weten schrijf dan naar de Rijksluchtvaartdienst, Directie Luchtverkeersbeveiliging LVB, afd. Personeelszaken, Postbus 7601, 1118 ZJ Schiphol-C of bel eens naar de luchtverkeersbeveiliging van je eiland en vraag eens of je langs mag komen met je vragen.

'Een goede man houdt zijn vrouw binnen'

Arabische vrouwen over hun gedicteerde leven

Op het strand is het voor de meeste Egyptische vrouwen een schande om in zwempak te lopen. Indien ze baden moeten ze dat in hun dagelijkse kleding doen.

ONLANGS publiceerden de medische faculteiten in Caïro een schokkend onderzoek. Per jaar sterven in Egypte dertienhonderd jonge meisjes als gevolg van een besnijdenis. Bij een miljoen jonge Egyptische meisjes per jaar wordt de clitoris weggesneden. Dat gebeurt meestal onder onhygiënische omstandigheden door de plaatselijke kapper of de vroedvrouw. De vrouwen worden veelal tot de besnijdenis gedwongen. De wijze waarop de ingreep plaatsvindt zou in het westen zeker een arrestatie wegens een ernstig zedenmisdrijf tot gevolg hebben.

Het resultaat is dat 80 procent van de besneden vrouwen nimmer een orgasme bereikt. Officieel is de besnijdenis verboden, maar niemand die zich daar wat van aantrekt. Het wordt door velen als een religieuze plicht gezien. De besnijdenis is slechts een van de bijzondere gewoonten, die het leven van de vrouwen in de Arabische landen bepaalt.Op deze pagina vertelt een aantal van hen over hun leven.

ALICE: *'Ik heb een blinde haat tegen mannen , hoewel ik dat niet laat merken. Ze zijn niets. Ze hebben geen enkele betekenis voor mij, ik veracht hen met alle energie die ik bezit. Ze zijn allemaal ontrouw'.*

OM GAD: *'Acht maanden na mijn huwelijk werd ik voor het eerst ongesteld, tien maanden later, op veertienjarige leeftijd, baarde ik mijn eerste kind'.*

SUDA:*'Iedere vrouw moet in haar jeugd besneden. Als zij niet wordt besneden, is zij geen echte moslim. Het is echt noodzakelijk, het is een voorproef van het lijden dat een vrouw te wachten staat'.*

DUNYA:*'Ik wist niet wat mij tijdens mijn huwelijksnacht te wachten stond. Ik schold mijn bruidegom uit voor vuile schoft en stribbelde zwaar tegen. Buiten de slaapkamer stonden mijn familieleden een liedje te zingen met de tekst:'Heb je ons de eer gegeven nog een maagd te zijn?'*

OM NAEEMA:*'Bij ons is een jongen veel meer waard dan een meisje. Als een vrouw al vier zoons heeft gebaard, zal ze proberen de geboorte van de vijfde geheim te houden. Ze is dan bang dat andere vrouwen uit jaloezie een vloek op haar laten rusten'.*

Vijf uitspraken van vijf willekeurige vrouwen uit Caïro. Ze lichten een tipje op van de sluier, waarachter het voor buitenstaanders verborgen leven van de Arabische vrouw zich afspeelt. De uitspraken zijn afkomstig uit het in Egypte verschenen Engelstalige boek 'Khul-Khaal' geschreven door de Egyptische schrijfster en schilderes Nayra Atiya.

Na haar opvoeding in de Verenigde Staten en haar opleiding aan de Harvard Universiteit, keerde de schrijfster terug naar haar geboorteland. dat zij in haar jeugd verliet.

Op de universiteit in Caïro, waaraan Nayra Atiya was verbonden, wordt haar boek geprezen omdat 'het een goed inzicht biedt hoe veel vrouwen in de Arabische cultuur over belangrijke zaken in het leven denken'.

Alle vijf vrouwen in het boek van Atiya vertellen traumatisch over hun besnijdenis, maar ook over hun bijgeloof, hun relatie tot mannen en kinderen, religie. Atiya ontmoette de vrouwen toevallig. Een van hen was b.v. haar huishoudster, een ander weer de echtgenote van de beheerder van haar parkeergarage.

ENIG KIND

Om Gad woont met haar gezin in drie donkere kamers achter deze parkeergarage. Meestal is iedereen op de overbevolkte straat, behalve wanneer Amerikaanse soapopera's op t.v. worden uitgezonden. Om Gad is kort en dik, ze gaat gekleed in een lange katoenen jurk met lange mouwen. Ze is geboren in het dorpje Giza en is enig kind, hoewel haar moeder negen kinderen baarde.

'Ik bleef leven, omdat mijn moeder er in een droom achter kwam, dat iemand een vloek op haar liet rusten, waardoor al haar kinderen overleden. Haar gestorven vader vertelde haar in de droom hoe zij de vloek kon opheffen. Tijdens mijn geboorte moest mijn moeder haar hand op een levende zwarte eend zonder littekens laten rusten. Ook mocht de na-geboorte niet met de aarde in aanraking komen. Daarna werd de eend gekookt en opgegeten, zonder dat er een botje brak. De nageboorte, de botjes, een stuk brood en wat zout moesten in de grond naast het huis worden begraven'.

'Ik kan mij de dag dat ik werd besneden, zoals dat bij bijna iedere moslimvrouw het geval is, nog goed herinneren. Ik was negen jaar, toen ik naar de kapper in ons dorp werd gebracht. Ik was doodsbang. Ze moesten mij beetpakken, mijn tante hield mij vast, ik zat op de vloer, de kapper stond voor mij en voerde de 'operatie' met een bot mes uit. Daarna moest ik mijn benen uit elkaar houden, want de wond mag niet helen. Als dat wel gebeurt, dan scheurt een vrouw uit bij een geboorte'.

'Elke dag moesten we de wond met water wassen en bepoederen met soos gemaakt van kleine insecten, die in de droge takken van de katoenplant wonen. We gebruikten dit poeder ook als brandstof in de oven. Na zeven dagen moest ik me wassen in het geneeskrachtige water van de Nijl. Het is absoluut noodzakelijk dat vrouwen dit ondergaan. Het is natuurlijk waar, dat God ons met een clitoris heeft geschapen, maar toen wij in deze wereld kwamen bestond deze gewoonte al. Mijn volk doet het zo en ik moet me gedragen zoals zij'.

HUWELIJKSNACHT

'Ik vond het vreselijk dat ik geen broer had die mij kon beschermen. Mijn neef wist dat en daarom bood hij op een dag aan met mij te trouwen. Ik was toen dertien jaar. Hij beloofde dat hij behalve een echtgenoot, ook een broer voor mij zou zijn. Mijn vader ging direct akkoord. Het zou de band in onze familie verstevigen'.

'Ik wist niets van seks toen ik trouwde. Mijn man, Omar wel, mannen weten nu eenmaal alles. Ik was nog erg klein, de vrouwen, die mij voor de huwelijksnacht aankleedden, spraken over mijn jeugd. 'Waarom laten haar ouders haar nu al trouwen?', vroeg er een. 'Omdat ze niet konden weigeren. Je weet toch hoe het gaat. Ze werd door haar neef gevraagd, hoorde ik een andere vrouwen zeggen.'

'De vrouwen zeiden dat ik mijn onderbroek uit moest doen. Ik vroeg of ze hun manieren hadden verleerd en weigerde natuurlijk. Plotseling grepen ze me vast en trokken mijn onderbroek uit. Ik beefde en schreeuwde. Omar kreeg een verband dat hij om zijn vinger moest wikkelen. Hij wist wat hij moest doen en scheen mijn ontwetendheid leuk te vinden. Mannen zijn nooit bang, ze weten alles. Een vrouw haar maagdelijkheid is goud waard. Haar geluk is erop gebaseerd. Zonder bloed stort haar wereld in'.

Na de ontmaagding droeg Omar mij naar bed en ik sliep in. Plotseling was mijn onderbroek weer verdwenen. Hij had met en mes het riempje doorgesneden terwijl ik sliep. Ik schreeuwde van de pijn, maar hij legde zijn hand op mijn mond. Na drie of vier keer raakte ik eraan gewend'.

'Tien maanden later baarde ik mijn eerste kind, een dochter. Ik was bijna voortdurend zwanger. In totaal kreeg ik elf kinderen, van wie er vier zijn overleden. Op een bepaald moment kreeg ik een zoon. Ik was bang dat hij ook zou overlijden, zoals mijn eerste zoon. Direct na zijn geboorte deed ik een zwarte kap over zijn hoofd, die daar een jaar moest blijven zitten. Niemand mocht de baby in die periode zien of dragen. Het hielp, want het werd een grote, stevige knul'.

VERDRIET

'Het grootste verdriet in mijn leven was het overlijden van onze zoon Ali, toen hij dertien jaar oud was. Het is nu vijf jaar geleden, maar ik denk er nog iedere dag aan. Ik hield meer van Ali dan van de andere kinderen, omdat hij naar mijn vader was genoemd. Voordat hij stierf zei ik dikwijls tegen mijzelf: mijn vader is overleden, maar ik heb een nieuwe Ali in dit huis geplant. Hij zou nu een broer en een zoon voor mij zijn geweest'.

'Het was een wijze jongen. Wat er ook gebeurde, hij hield het voor zichzelf, zoals een echte man behoort te doen. Hij was een rots in de branding. Als ik hem vroeg waarom hij mij iets niet verteld had, maakte hij met zijn hand een wegwerpgebaar en zei dat ik hem niets moest vragen. Mijn hart liep over van vreugde:'Ali was een echte man'.

'Mijn man Omar is sinds het overlijden van Ali dezelfde niet meer. Hij huilt nog iedere dag in stilte. Vooral omdat Omar ook mijn neef is, vind ik dat heel erg. Omar is altijd een goede man voor mij geweest. Hij houdt veel van mij. Dat blijkt wel, want ik mocht van hem nooit de deur uit'.

'Wanneer een man echt van zijn vrouw houdt, laat hij haar nooit iets doen en mag zij het huis niet verlaten. Het is een schande als zij toch naar buiten moet. Daarom heeft Omar er zo'n moeite mee, dat ik tegenwoordig in de parkeergarage help bij het wassen van auto's. Maar het is noodzakelijk. Sinds het overlijden van Ali kan hij het leven niet meer aan'.

ALICE

Alice is geboren in het dorpje Minya. Ze heeft enkele jaren onderwijs genoten, danzij haar moeder die onderwijzeres was. Haar vader overleed toen ze twee jaar oud was. Haar oom nam, zoals gebruikelijk, de verantwoording over. Ook voor Alice was de besnijdenis een traumatische ervaring. Ze is nu een fervent tegenstander van dit gebruik.

Alice: 'De operatie maakt het voor een vrouw moeilijker om van seks te genieten en seks is juist zo belangrijk voor mannen. Ik vraag me af welk geluk deze gewoonte met zich meebrengt'.

'Toen ik trouwde mocht ik mijn echtgenoot zelf kiezen. Al snel liet ik mijn theorie varen, dat huwelijken uit liefde gelukkiger zijn, dan de gearrangeerde. Saad bleek na het huwelijk een heel ander mens. Hij mishandelde mij en sex ervoer ik als een foltering. Nu, veertig jaar later, heb ik hem die periode in ons leven nog niet vergeven'.

'Ik vertrouw na mijn ervaringen geen enkele man meer, ook niet mijn zoons. Ik heb nu een blinde haat tegen mannen, ze zijn niets, ze hebben geen enkele betekenis voor mij, ik veracht hen met alle energie die ik bezit. Ook de ervaring van andere vrouwen bevestigen mij mening. Alle mannen zijn ontrouw, terwijl de Egyptische vrouwen wel trouw zijn aan hun mannen'.

'Ook met mijn zoon had ik een nare ervaring. Youssef was alles voor mij. Ik hield veel van hem. Toen hij veertien was, liet hij zijn oog op een meisje vallen. Hij eiste dat ik naar haar ouders zou gaan om haar hand te vragen. Maar verlovingen kosten veel geld, er moeten geschenken worden uitgewisseld, er moeten bezoeken aan elkaar worden afgelegd'.

'Ik vertelde hem dat hij nog even moest wachten. Wij hadden geen geld. Niet lang daarna werd het meisje door een andere familie gevraagd, waardoor mij zoon achter het net viste. Hij gaf mij hiervan de schuld en wilde niets meer met mij te maken hebben. Ik werd daar wanhopig van en nam met tegenzin mijn toevlucht tot de magie'.

'Ik zette mijn rationele gevoelens opzij en bezocht een soort priester, een wijs man die veel boeken heeft gelezen. Hij gaf mij snippers papier die ik vochtig moest maken en op de drempel van de deur van het meisje neerleggen. Ik weet niet wat ik ervan moest denken, maar het is een feit dat zij haar verloving verbrak en bij mijn zoon informeerde of hij nog bereid was. Ze zijn inmiddels getrouwd. Maar opnieuw bleek dat een huwelijk uit liefde geen geluk brengt. Ze hebben voortdurend ruzie'.

AFHANKELIJK

'Als een vrouw helemaal afhankelijk is van een man, zoals ik in het begin van mijn huwelijk, dan verlangt ze naar zoons en niet naar dochters. Zoons zijn verplicht haar geld te geven en voor haar te zorgen. Geluk is terug te voeren tot een ding:geld. Geld geeft mensen ruimte voor liefde en hoop. Gebrek eraan neemt de menselijke geest weer helemaal in beslag, er blijft niets over'.

'Pas nadat ik besloot om zelfstandig mijn geld te verdienen, door een naaimachine aan te schaffen en kleding te maken is mijn relatie met Saad sterk verbeterd. Ik was niet meer afhankelijk van hem, hij is zelfs gaan studeren terwijl ik de kost verdiende. Maar toch, zoals ik al zei, ik vergeef hem nooit wat hij mij heeft aangedaan'.

SUDA

Suda, een zwarte knappe jonge vrouw, was de huishoudster van Nayra Atiya. Haar familie kwam vanuit Soedan naar Egypte. De schrijfster:'Suda was een prettig en efficiënt mens, met een eigen wil. Ze wilde graag trouwen en een huis inrichten met alle moderne gemakken. Ze wilde werken totdat ze genoeg geld had gespaard om een ijskast, een wasmachine, een t.v. en een radiocassette te kopen'. Suda's vader overleed toen ze zeven jaar was. Ze is een van die jonge vrouwen die, in moderne westerse kleding door de straten van Caïro flaneert. Deze jonge vrouwen geven de westerling de indruk dat de vrouwen-emancipatie ook de Arabische cultuur niet ongemoeid laat.

Suda was eenmaal verliefd, maar toen bleek dat de man al was getrouwd, wilde zij niets meer van hem weten. Later was er een man uit Senegal. Maar haar oom, die toen nog leefde, verbood haar hem te trouwen. Hij wilde niet dat zij zo ver weg

Vervolg op pag. 9

Arabische vrouwen

Vervolg van pag. 8

ging, ver buiten de sociale controle van haar familie. Uiteindelijk kwam Salah op de proppen, een jongen die haar eerst al zijn diploma's en papieren uit militaire dienst moest laten zien voordat zij hem vertrouwde. Op een dag stuurde Salah zijn moeder naar de oom van Suda met de vraag of er een huwelijk geregeld kon worden. Momenteel zijn ze verloofd'.

Suda over Saleh: 'Hij luistert naar mij, hij doet alles wat ik zeg. Toen ik wilde dat hij zijn rijbewijs haalde, deed hij dat en zo zijn er meer voorbeelden. Ik luister ook naar hem. Als hij zegt dat een bepaalde jurk te doorzichtig is, dan draag ik die niet meer. Of als hij zegt dat ik met iemand niet meer mag praten, dan doe ik dat niet meer.

'Ik zoek vaak het gezelschap van oudere vrouwen en luister naar hun verhalen. Het voornaamste onderwerp van gesprek is de onbetrouwbaarheid van mannen. Ze beloven van alles totdat ze hun plezier met je hebben gehad. Dan zijn ze alle beloftes vergeten'.

Een voornaam punt in de opvoeding van een meisje is haar in te prenten dat ze maagd moet blijven totdat ze trouwt. Suda's oom is dat goed gelukt. 'De eer van een vrouw is het belangrijkste dat er is', zegt ze. 'Zelfs toen ik verliefd was hield ik hem op afstand. Hij heeft ook nooit geprobeerd mij aan te raken. Ik kuste hem nooit, gaf hem geen foto, zodat hij later nimmer schande over mij kon spreken. Stel je voor, dat hij mijn foto aan Saleh zou laten zien. Die zou me direct onwaardig vinden en niet met me trouwen.'

Over haar besnijdenis: 'Bij elk meisje moet dat gebeuren, anders wordt ze niet als een echte moslim beschouwd. Het is de eerste voorproef van het lijden dat een vrouw te wachten staat'.

DUNYA

Dunya is een knappe vrouw van in de twintig, ze draagt traditionele kleding en een zwarte sluier op straat. Ze is geboren in Caïro. Haar vader was een strenge man, die zijn dochters verbood te studeren, want 'vrouwen die studeerden, verwaarlozen later hun huishouding en trekken bovendien te veel aandacht van mannen op straat en in de klas'.

Behalve Dunya's moeder huwde haar vader ook de weduwe van zijn overleden broer. Dunya groeide op in een oude volkswijk waar de twee kinderrijke gezinnen van haar vader in twee aangrenzende kamers woonden. De driftige vader vervulde een dominerende rol in haar leven. De man mishandelde zijn vrouwen en dochters als ze niet naar hem luisterden.

Zo sloeg hij Dunya eenmaal bont en blauw omdat ze weigerde met haar neef Ezzo te trouwen. Dunya groeide op met Ezzo, de zoon van haar vaders tweede vrouw. Als kinderen waren ze altijd samen, iedereen was ervan overtuigd dat ze later zouden trouwen, totdat Dunya ruzie kreeg met haar aanstaande schoonmoeder. Zij weigerde resoluut met Ezzo te trouwen, ze vluchtte en trouwde in wanhoop met een oude Libiër, die haar naar zijn land meenam.

'Ik schaam me voor mijn oude partner. Ik kromp ineen als ik hem op straat zag. Op straat bedekte ik hem uit schaamte van top tot teen. Hij kon doen wat hij met me wilde, want ik had geen familie in Libië. om me te beschermen. Hij sloeg me met een leren zweep om bij me te slapen. Maar zelfs als hij me sloeg, zei ik dat de sterren in de hemel dichter bij mij stonden dan hij. Ik ontdekte dat hij nog twee vrouwen had en van twee anderen was gescheiden'.

Dunya bleef 43 dagen in Libië, verkocht toen haar sieraden en vloog terug naar Caïro. De oude Libiër kwam haar achterna, maar de politie bemiddelde, waarna er een scheiding volgde. Uiteindelijk trouwde ze toch met Ezzo, over wie ze nu zeer te spreken is. Ze vindt het jammer dat ze geen maagd meer was, 'maar', zegt ze, 'Ezzo is teder en voorzichtig. Als ik nee zeg, dan is het nee. We hebben nu eenmaal in de veertien dagen gemeenschap'.

PILLEN

Haar grote probleem is haar onvruchtbaarheid, veroorzaakt door pillen, die ze in Libië gebruikte om te voorkomen dat ze zwanger raakte van de oude Libiër. Dunya is bang dat Ezzo een tweede vrouw zal nemen om kinderen te krijgen. Hij werk momenteel in Saoedi-Arabië, ze hebben een mixer, een t.v., een radio en een taperecorder, maar ze voelt zich niet gelukkig door haar kinderloosheid.

OM NAEEMA

Om Naeema is een oudere vrouw, gehuwd met een visser op de Nijl, heeft alle begrip voor de angst van Dunya voor een tweede huwelijk van haar man. Ze heeft ervaring met die situatie. 'Het leven is bitter in een familie waar er meer dan één echtgenote is. Ik zal jullie wat voorbeelden geven', zegt ze. Ze vertelt over een vrouw in haar dorp, die de zoon van de tweede echtgenote van haar man uit jaloezie doodde. Ze begreep dat ze niet meer dan een dienstbode zou zijn, nu haar concurrente een zoon had gebaard...

Om Naeema: 'Als je als vrouw geen kinderen hebt en je man huwt een tweede, dan vraag je je voortdurend af hoe je wraak kunt nemen. Hoe kan ik hun harten zo breken dat ze hun verdere leven geen pijn hebben'.

Een vriendin van haar liet zich van haar man scheiden, toen deze een tweede mooie jonge echtgenote huwde. Zij liet haar drie kinderen bij haar man, zodat diens kersverse en onervaren echtgenote voor hen moest zorgen. De jonge vrouw werd zo jaloers op de aandacht die haar man haar kinderen gaf, dat zij een van de kinderen vermoordde. Ze werd betrapt toen ze de kleine begroef en zit nu haar straf van vijftien jaar in de gevangenis uit.

Zo is het leven in de dorpen: de mensen spreiden een paraplu van haat en wantrouwen over elkaar, het leven wordt een aaneenschakeling van trouwen, scheiden, kinderen, jaloezie en dood'.

'Ik heb me zelden zo belazerd gevoeld'

Vervolg van pag. 1

werk heeft hij net genoeg geld [redacted] gen. Aad onderstreept het verhaal van Geesje Gerrits)Hartman. 'Het is hier een puinhoop', vertelt hij. 'Een aantal autorijscholen haalt zoveel Nederlanders naar Curacao, dat ze nauwelijks nog auto's of instructeurs over hebben om les te geven. We krijgen ieder bij elkaar maar een paar uurtjes rijles. Wanneer we er wat van zeggen, geven de instructeurs ons een grote bek!' Er is geen instantie op het eiland die de gedupeerde Nederlanders helpt. Het geven van rijles is een 'wild' beroep op Curacao en als bijbaantje' zeer in trek. Iedere Antilliaan met een auto mag zich van de ene op de andere dag autorijschool noemen. Voor het voeren van een rijschool en het geven van les zijn geen papieren voor nodig. Het eiland telt dan ook 40 autorijscholen, waarvan ongeveer 85 met niet meer dan 1 auto.

Aad zit tot zijn nek in de problemen. Hij moet 7 mei afrijden. En dan is hij nog een van de gelukkigen. Een ander uit de groep, die pas bij de tweede poging voor het theorie-examen slaagt, moet 11 mei afrijden. De vlucht van 2 mei is omgezet naar 9 mei. Langzaam maar zeker raakt hij door zijn geld heen. Hoe moet dat nou? Aad: 'Ik heb me zelden zo belazerd gevoeld'.

ZAKKEN VULLEN

Niet alleen Castillo haalt Nederlanders naar Curacao met de verlokking van binnen 17 dagen een rijbewijs op zak. Auto Rijschool Curaçao (ARC) maakt op dezelfde manier reclame. Jan van de Berg (een schuilnaam, waarvan de identiteit bij de redactie bekend is) betaalt voor het binnen 17 dagen behalen van een auto- en motorrijbewijs, 5000 gulden. Hij arri- [redacted] moeten vertrekken, maar donderdag de 19e april rijdt hij onder het toeziend oog van zijn examinator nog steeds rondjes op het parkeerterrein. 'Ik heb in Nederland betaald om in hotel Las Palmas te slapen, maar het eerste wat de rijschoolhouder Elvis Margarita na mijn aankomst probeert, is mij in een goedkoop optrekje duwen. Ja, bekijk het even. Het stinkt daar als de hel. Wie mij wil belazeren, trek ik over de balie. Elvis en ik hebben tenslotte een 'deal' gemaakt. Ik blijf in dat hotel en hij betaalt nog een week extra. En de rest van de kosten zijn voor mijn rekening. Wel heb ik hem laten boeken, omdat hij minder voor het hotel betaalt dan ik. Mij kost een overnachting 220 gulden en hij regelt dat voor voor 100 gulden per nacht. Zie je hoe die jongens hier onder elkaar schuiven! Met zo'n business kan ik ook mijn zakken vullen!'. Jan heeft in 26 dagen bij elkaar 3 motorrijlessen en 6 autorijlessen gehad. In de 5000 gulden die hij vooruit betaalt zit een 'pakket autorijden' ter waarde van 700 gulden en een 'pakket motorrijden' ter waarde van 500 gulden. Voor deze bedragen kan hij net zolang rijden en net zoveel theorielessen volgen tot hij zijn rijbewijs heeft. 'De praktijk is dat ik bij elkaar 9 lessen heb gekregen die op dit eiland niet meer dan 25 gulden per les kosten. Mijn instructeur is niet gediplomeerd en geeft les op een manier waar ik nou niet bepaald stuk van ben. Ik denk dat de rij- [redacted] ving van de leswagen (de koppeling doet het nauwelijks) en het salaris van mijn instructeur twee tientjes per uur kwijt is. Steekt Auto Rijschool Curaçao toch even mijn 1200 gulden min 9 keer 20 gulden is 1020 gulden in de zak. Oké, zet er nog honderd gulden administratiekosten voor de papierwinkel bovenop, het blijft een lucratieve zaak. Alleen al aan mij verdient hij een kleine 1000 gulden waar hij niets voor hoeft te doen. En als ik geen grote bek had opgezet en mij in een goedkoop pensionnetje had laten duwen, nou, dan was zijn winstmarge nog een keer verdubbeld'. Van de Berg heeft geboekt bij een bijkantoor van ARC in het Amsterdams Zakencentrum in Amsterdam. Het kantoor wordt geleid door Elvis' compagnon Udi Houke. Elvis en Udi vervangen elkaar regelmatig.

"Hoe moet dat nou, ik wil op tijd terugzijn"

ONEENS

De rijschoolhouders Castillo en Elvis Margarita zijn unaniem in hun ontkenningen dat er bij het acquireren van Nederlandse rij-examen kandidaten iets mis zou zijn. Castillo wordt zelfs woedend. Hij schreeuwt dat hij niet met een agent in Nederland werkt en ontkent dat Raghoenath een tussenpersoon voor hem is. 'Ja, sommige mensen leveren mij kandidaten, maar hoe ze dat doen heb ik niets mee te maken', is zijn commentaar. Margarita ontkent ondanks een advertentie in de Telegraaf van onder andere 14 april dat ARC klanten aantrekt met de slogan 'binnen twee weken het rijbewijs op zak'. 'Heb je ooit een advertentie van de ARC in een krant zien staan dat wij in die zin reclame maken? Kom nou toch. Dat kan toch immers niet. Je kan hier toch niet binnn 17 dagen afrijden! Bovendien garanderen wij iedere Nederlander die hier komt minimaal twintig of dertig lessen. Vraag maar aan de cursisten!', aldus Margarita. Hij voegt er zelfs aan toe: 'Op de 120 Nederlanders die wij in maart en april naar Willemstad hebben gehaald, heb ik alleen maar geld moeten toeleggen. Om precies te zijn 80.000 gulden. Eigenlijk ben ik zo'n beetje failliet omdat het Bureau Rijbewijzen op 24 februari bekend maakte dat er wachttijden zijn omdat het Bureau overbelast is. Nou daar zit ik dan met een grote groep Nederlanders! En dat heeft mij al mijn spaarcentjes gekost'.

Kandidaten kregen fictief lokaal adres

SERVICE

Wilfred Marcel Antonia, secretaris van de Auto Rijscholen Instructeurs Curacao (ARIC) vindt de opmerking van Elvis Margarita met betrekking tot de geringe capaciteit van het kantoor Bureau Rijbewijzen terecht. 'Er werken nu 4 administrateurs, 7 examinatoren en er is een chef van het Bureau. Dat is te weinig. Er zouden zeker 3 administrateurs en 3 examinatoren bij kunnen worden geplaatst'. Ook denkt hij aan uitbreiding en modernisering van de examenruimte. 'Het verstandigst is wellicht', zo zegt hij, 'Om er een deskundige uit Nederland bij te halen. Dan kan het gehele Bureau in een keer worden herzien. En dan bedoel ik niet alleen wat de huisvesting en de capaciteit betreft. Nu valt het Bureau onder de Bewakingsdienst. Dat lijkt mij voor een opleidingsinstituut geen goede plek. Beter is om het Bureau Rijbewijzen onder Onderwijs te laten vallen'.

Of de ARIC wat wil doen aan de wijze waarop Nederlanders door tussenpersonen op misleidende advertenties naar Curacao worden gehaald? 'In ieder geval moeten wij met de betrokken rijschoolhouders praten', meent hij, 'Want onder valse voorwendselen kandidaten werven kan natuurlijk niet. Maar ik ben ervan overtuigd dat er geen boze opzet in het spel is. Misschien is er wat onzorgvuldig gehandeld, maar opzet, nee daar geloof ik niet in'. Antonia geeft toe dat hij zelf ook regelmatig Nederlanders op bezoek krijgt. Dat gebeurt via de heer Hayes in Nieuw Vennep en Autorijschool Makelie in Haarlem. 'Maar iedere Nederlander die bij mij komt weet exact waar hij of zij aan toe is'. Wat betreft de opmerking dat iedere Antilliaan een rijschool kan openen en dat er weinig gediplomeerde instructeurs op het eiland zijn, meent hij dat het zinvol zou zijn wanneer deze 'wildgroei' wat aan banden wordt gelegd. 'Ik ben voor het invoeren van regels, voor het instellen van een zekere ballotage. Een autorijschoolhouder en een instructeur moeten aan bepaalde voorwaarden voldoen, wil hij of zij dit beroep kunnen uitoefen'. Antonia dringt er vooral op aan dat de Curaçaose rijscholen zich meer richten op het verlenen van 'service'. Niet alleen wordt het tijd om de negatieve reclame die over ons de ronde doet in te dammen, maar ook moeten wij begrijpen dat een tevreden klant nog altijd de beste publiciteit is. Het heeft geen zin om binnen een paar jaar je zakken te vullen. Belangrijker is om te zorgen dat een rijschoolhouder op langere termijn nog een goede boterham verdient'.

(Dit artikel verschijnt vandaag ook in de weekendbijlage van het Nederlandse dagblad Trouw)

EILANDGEBIED CURACAO
INLICHTINGEN UIT HET VERBLIJFREGISTER

In het verblijfregister van het eilandgebied Curacao is opgenomen

Naam:	Gerrits geb. Hartman
voornamen:	Geessien
gesl./geb. datum en plaats:	v 22jan1950 Amsterdam,Ned.
adres/beroep:	Kaya Amsterdam 7
werkelijke woonplaats:	Amsterdam,Ned.
datum van afgifte:	12 APR. 1990

Het Hfd. v/d Afd. B.S., en V

Nr. 00264868

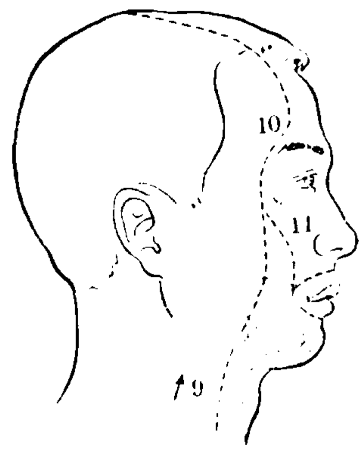
EILANDGEBIED CURAÇAO
INLICHTINGEN UIT HET BEVOLKINGSREGISTER

In het bevolkingsregister van het eilandgebied Curacao is opgenomen

Naam:	Castillo
voornamen:	Carmen Veronica
gesl./geb. datum en plaats:	v 13jan1950 Curaçao
adres/beroep:	Kaya Amsterdam 7
datum van afgifte:	24 APR. 1990

Het Hfd. v/d Afd. B.S., B en V:

Nr. 00265369

Diverse klachten bij probleem met energie

Het is duidelijk te merken als je het op je lever hebt

= door Rudolf de Wit =

DE LEVER, met haar gewicht van 1,5kg en 350 miljard cellen heeft zo'n belangrijke functie, dat wij kunnen stellen dat het scheppen en behouden van een goede gezondheid in hoge mate afhankelijk is van de juiste en zorgvuldige uitvoering van de haar opgedragen taak. De lever ontvangt in 24 uur meer dan 600 liter bloed via het poortaderstelsel uit de spijsverteringsorganen en filtreert deze. De lever is de grote filter van ons lichaam.

Het bloed wordt via de lever ontdaan van haar gifstoffen zoals bedorven voedsel, kleurstoffen, smaakstoffen, conserveringsmiddelen, reukstoffen, chemicaliën en niet te vergeten medicamenten die wij dagelijks naar binnen werken.

De acupuncturist hecht veel waarde aan de lever-energie, want deze is belangrijk in verband met onder andere allergieën en jeuk. Voor de acupuncturist is dit een logisch gevolg wanneer de lever het lichaam niet meer kan ontgiften. De lever-energie verzorgt ook nog andere functies en lichaamsdelen. U zult dit gemakkelijker begrijpen als u het verloop van de lever-energie kent.

Gezonde voeding speelt grote rol

De lever-energie ('Tsu chieu Yin' voor de fanaticus) begint aan de grote teen, loopt dan omhoog over de voet, dan aan de binnenkant van de enkel, naar de binnenkant van de knie, naar de lies, loopt dan in een kluwen over het geslachtsorgaan, dan over de buik en eindigt bij de ribbenboog.

De lever-energie verzorgt de ogen (het zicht). Bij aandoeningen van de lever-energie kunnen wij ook direct verkleuringen zien op het oog. Omgekeerd wijst de achteruitgang van de ogen ook op een achteruitgang van de lever-energie'. De lever-energie verzorgt ook de nagels; bij klachten kunnen de nagels bros worden, snel afbreken of verkalken. Tevens verzorgt zij de pezen, dus spierverkortingen, stijfheid in de spieren (pezen) hebben te maken met een stoornis in de lever-energie.

KLACHTEN

De klachten van de lever-energie zijn weer gemakkelijk te volgen als men het plaatje van de lever-meridiaan goed bekijkt. Klachten van ingegroeide nagel aan de grote teen, afwijkingen in nagelgroei (dit hoeft niet alleen aan de grote teen te zijn, maar kan aan elke teen of vinger voorkomen), wreef- en enkelklachten, zweren aan de onderbenen, pijnlijke stijve spieren, arthrose-klachten van de knie, pijn in scrotum (uiteraard alleen bij mannen), uterus klachten (dit om te laten zien dat de lever-meridiaan het niet speciaal op de mannen heeft gemunt), jeuk in de lies, jeuk in het algemeen (ook jeuk die optreedt na het nemen van een bad), menstruatieklachten, onregelmatige menstruatie, diaree vaak met onverteerde voedselresten, pijn en druk op het borstbeen, pijn in de ribbenboog en sinusitis.

Volledigheidshalve horen de reeds eerder beschreven oogklachten ook in dit rijtje. Psychisch kunt u ook aardig in de knoei zitten met klachten van de lever-energie. Plotseling, zonder reden woedeuitbarstingen. Deze mensen worden om het minste geringste razend. Je ziet ze gewoon groen en geel worden van woede, rode ogen en de spieren zijn gespannen (dit heeft allemaal te maken met het verzorgingsgebied van de lever, zoals hierboven beschreven).

Dus schoonmoe, als dit de beschrijving is van schoonzoon, dan is het waarschijnlijk uw aanwezigheid die op zijn lever werkt. Bij de lever hoort ook het 'plannen'. Bij stoornissen van de lever-energie ontstaan er problemen met de planning. Een simpele dagindeling kan niet eens gemaakt worden. Dit zijn de meest irritante mensen om mee te werken. Ze ergeren zich aan alles en kunnen zoals al eerder gezegd, niets plannen; Ze zijn star en stug (net als de pezen).

In een reeds eerder verschenen artikel over gezichtsdiagnose heb ik verteld dat de leverzone te zien is door de verticale plooi tussen de ogen. Kijk maar even boos in de spiegel dan weet u al gauw wat ik bedoel. Laten we maar snel naar de behandeling overgaan van deze klachten, want je zou met zo'n geval getrouwd moeten zijn.

THERAPIE

In de natuurgeneeswijze is het belangrijk om de oorzaak op te zoeken. Of het nu oogklachten zijn of jeuk, het is niet belangrijk voor de patiënt om te weten dat hij respectievelijk een bril krijgt of dat hij allergie heeft en hiervoor zalfjes en pilletjes krijgt, maar de grote vraag moet beantwoord worden 'Hoe is dit in vredesnaam ontstaan?'. Dit is de vraag die altijd gesteld wordt door de patiënt. Natuurlijk is het ook belangrijk 'hoe kom ik ervan af?'

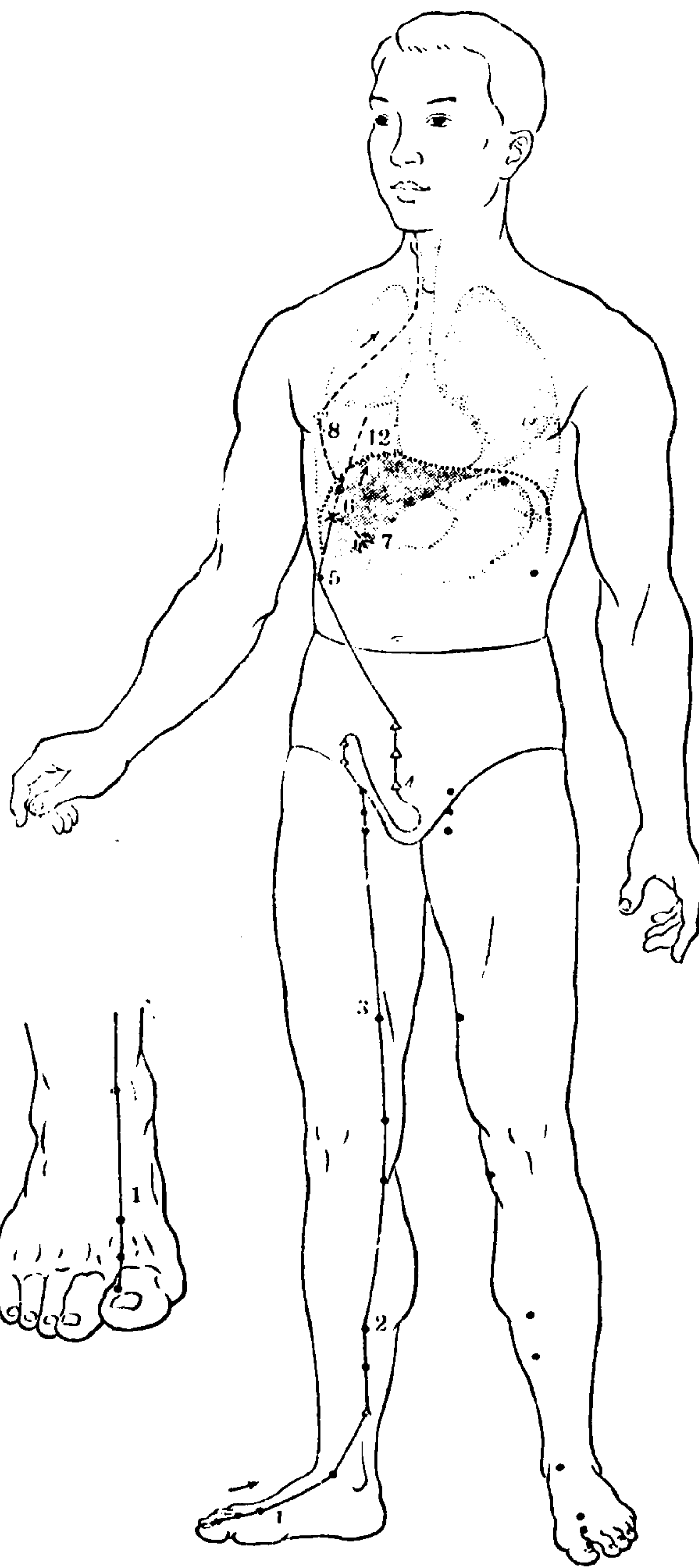

FIG. 12

In het geval van de lever is de eerste vraag toch het belangrijkste want als je als behandelaar geen antwoord op deze vraag hebt, dan kan je door het toedienen van medicatie de lever nog meer beschadigen.

Bij stoornissen van de lever-energie is er bijna altijd sprake van slechte of eenzijdige voeding. De reeds eerder vermelde kleurstoffen, conserveringsmiddelen, smaakstoffen, reukstoffen en chemicaliën zijn belangrijk om uit de voeding te halen. Vergeet u de spuitbussen met verdelgingsmiddelen tegen insecten a.u.b. niet.

Gezonde natuurlijke voeding is belangrijk; verse groente en groentesappen (wortelen); Vermijdt koffie en andere cafeïne houdende dranken. Gebruik liever verse vruchtensappen of vers fruit.

Vaak krijg ik de vraag of acupunctuur tegen allergie helpt? De acupunctuur kan 'natuurlijk' helpen tegen alle klachten die te maken hebben met energie-stoornissen. Bovenstaande klachten behoren tot de normale behandelingsmogelijkheden van de acupuncturist.

In de homeopathie en fytotherapie zijn er ook verschillende middelen die gebruikt kunnen worden. Ik zal hier maar enkelen noemen.

Lycopodium: bij klachten van de lever.

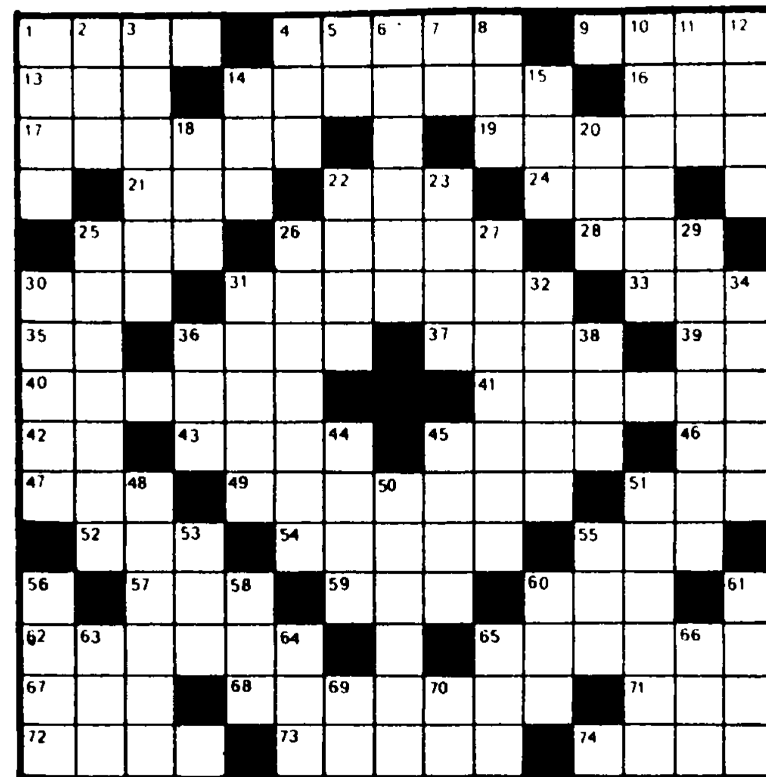
Cinnabaris: bij sinusitis (bijholte ontstekingen).

Euphrasia: bij rode ontstoken ogen.

Ruta: bij ontstekingen van de pezen.

Veel informatie kunt u vinden in het boek 'de Lever' van A. Vogel.

KRUISWOORD PUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Glad, 4. Adellijk persoon; 9. Hetzelfde; 13. Roem; 14. Zangstem; 16. Hert; 17. Africhten; 19. Het onwettig toeëigenen van een vliegtuig; 21. Rivier in Engeland; 22. Huisdier; 24. Keukengerei; 25. Meisjesnaam; 26. Stuk dun karton met bepaalde gegevens; 28. Paard; 30. Groente; 31. Overeenkomstig; 33. Meisjesnaam; 35. Bijwoord; 36. Mest; 37. Eenheid van tijdsduur; 39. Muzieknoot; 40. Lawaai; 41. Druk; 42. Spil; 43. Rivier in België; 45. Gauw; 46. Rivier in Friesland; 47. Uitsparing in muur; 49. Preek; 51. Europeaan; 52. Voordat; 54. Mannetjesdieren; 55. Getal; 57. Militair; 59. Uitsparing in muur; 60. Ingewanden van de haring; 62. Halfedelgesteente; 65. Overdaad; 67. Plaats in Gelderland; 68. Veel kennis bezittend; 71. Roem; 72. Onderscheidingsteken; 73. Bruinachtig; 74. Intelligent.

VERTIKAAL: 1. Durende vijandschap; 2. Watering; 3. Onoverwinnelijke vloot; 4. Betovering; 5. Slede; 6. Mededinger; 7. Deel van de bijbel; 8. Hoogste punt van een dak; 10. Zeegod; 11. Lidwoord; 12. Miljoen-; 14. Jongensnaam; 15. Kom; 18. Meisjesnaam; 20. Duw; 22. Wang; 23. Muziekinstrument; 25. Zinsbegoocheling; 26. Geluid van vuur; 27. Woedend zijn; 29. Ernstig; 30. Vorst der gevallen engelen; 31. Plaats in Frankrijk; 32. Kleur; 34. Administratierechten; 36. Ijl; 38. Engels bier; 44. Hoger aanzien verlenen; 45. Soort gebak; 48. Altijd; 50. Oproer maken; 51. Oproeren; 53. Meisjesnaam; 55. Water; 56. Spraakorgaan; 58. Laboratorium; 60. Drager van erfelijke eigenschappen; 61. Geslepen; 63. Lofzang; 64. Tennisterm; 65. Verdwenen; 66. Spoedig; 69. Muzieknoot; 70. Zijns inziens.

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van dez Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Chris Dykhoff
Papilon 66B
Sta. Cruz
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden: KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Ahorn; 6. Baron; 10. Pro; 11. Eerroof; 14. Nee; 16. Giek; 17. Duo; 18. Lev; 19. Ster; 21. Les; 22. Vete; 23. Tras; 25. Ego; 26. Ir.; 27. Per; 28. Lor; 30. A.o.; 31. Tin; 32. Stank; 34. Lak; 36. Bio; 37. Eva; 38. Eed; 39. Ork; 40. Lat; 42. Praag; 45. Aal; 47. Re; 49. Lis; 51. Taf; 52. M.P.; 53. Ink; 55. Eend; 57. Adat; 59. Vee; 60. Gier; 62. Die; 63. Men; 64. Meer; 65. Gei; 66. Akoniet; 68. Ees; 69. Panne; 70. Geren.

VERTIKAAL: 1. Ares; 2. Hok; 3. Reder; 4. Neut; 5. Ur; 6. Boer; 7. Afval; 8. Ons; 9. Nete; 10. Pier; 12. Roest; 13. Olten; 15. Eega; 16. Glibberig; 20. Roodkoper; 22. Venetië; 24. Soldaat; 27. Pi; 29. Ra; 31. Tol; 32. Sap; 33. Keg; 35. Kol; 41. Al; 43. Rodeo; 44. Agami; 46. Af; 48. Enig; 50. Sedan; 51. Tante; 52. Mees; 54. Keep; 56. Nike; 58. Deeg; 59. Veen; 61. Ria; 64. Mee; 67. Nu.

Wat schreef de Amigoe?

Oorlog

= door Ron Polak =

OP 11MEI opende de Amigoe met de kop: 'De afschuwelijke werkelijkheid' over het begin van de inval door de soldaten van Hitler-Duitsland. 'En zo werd zoals vrijdag door de voorzitter der kamer werd gezegd het een afschuwelijke werkelijkheid dat Nederland, alom bekend als een vredelievend en vredebevorderend volk, door een geweldenaar werd overvallen'. Hitler had gezegd dat zijn aanval op het Westen de belangrijkste van hem was en dat deze in de strijd voor zijn duizendjarig rijk wel eens beslissend kon zijn. De Amigoe noemt deze aanval dan ook: 'de aanval van een wanhopige'.

Dezelfde dag werd op Curaçao de staat van beleg afgekondigd. In de volgende uitgaven van de krant verschenen met zeer grote regelmaat allerlei instructies en bepalingen die uit de staat van beleg voortkwamen. Op 8 mei had de Amigoe nog een artikel geschreven over 'spionnen op Curaçao'. Dit naar aanleiding van 'een grote hoeveelheid tips' die op de redactie waren binnen gekomen van mensen die in hun omgeving spionnen meenden te zien. De krant denkt dat vele tips hersenspinsels zijn van mensen die de toenemende oorlogsdruk moeilijk aankonden, echter 'maar toch geloven we dat de vrees niet geheel ongegrond is'.

Er waren vlak vóór het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog nogal wat vreemdelingen op Curaçao aangekomen. Men verweet de overheid dat ze met het toelatingsbeleid veel te gemakkelijk was omgesprongen. Hierdoor was het reëel om aan te nemen dat er onder die vreemdelinngen een aantal waren die zich bezig hielden met spionage-activiteiten. Men pleitte er dan ook voor om een streng toezicht op de vreemdelingen te houden: 'streng toezicht op vreemdelingen, strenger dan thans het geval is, een gebiedende wijs is'.

Verder verzocht men het publiek hun tips niet aan de redactie maar aan de politie te melden want deze was in zulke gevallen de bevoegde autoriteit. Op 1 juni werd dit verzoek van de krant in een officiële bekendmaking van de overheid nogmaals aan de bevolking gedaan. Daarnaast verzocht men de bevolking te assisteren bij de bewaking van de kustlijn omdat dit heel erg moeilijk was voor de autoriteiten: 'om de bevolking te vragen als ze iets verdachts langs de kust zien dan direct de autoriteiten te waarschuwen'.

De eerste heldendaad van de schutterij vond direct na de afkondiging van de staat van beleg plaats en wel op Aruba. Een Duits vrachtschip, de 'Antilla', weigerde op bevel van de legerleiding de scheepstrap neer te laten. Men had er al voor gezorgd dat het schip niet meer weg kon varen. Na een korte beraadslaging met de burgerautoriteiten werd er aan de kapitein van het schip een ultimatum gesteld. Mocht men op een bepaalde tijd de trap niet neer hebben gelaten, dan zou men het vuur openen. Dit dreigement werd serieus genomen: 'Hierop liet men de trap neer en begaven de Duitsers zich in boten nadat zij de buitenboordopeningen open zetten en het schip in brand staken'.

Misschien was dit schip wel bedoeld om spionageactiviteiten te verrichten.

Het begin van een periode van oorlog nu zo'n vijftig jaar geleden. De maatregelingen en voorbereidingen die getroffen werden kunnen de moderne lezer soms een lach bezorgen. Vergeet echter niet dat de hele oorlog voor de meeste van ons geen realiteit was en als men er middenin had gezeten vele zaken voor noodzakelijk had aangenomen.

■ *ISLAMABAD - Premier Benazir Bhutto van Pakistan (rechts) ontving op het vliegveld van Islamabad haar Japanse collega Toshiki Kaifu (links). Na bemiddeling door de Japanse premier maakte Bhutto bekend dat zij bereid is haar Indische collega te ontmoeten voor overleg over de kwestie Khasmir* (AFP-satellietfoto)